

One small step for mentors one giant step for mentees

Effectevaluatie van Mentorproject
School's cool Utrecht

In opdracht van

ISKB
Taal en meer

NOORDA EN CO ONDERZOEK EN AANPAK
VAN JEUGDZAKEN
EN MAATSCHAPPELIJKE
VRAGEN

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	5
INLEIDING	9
HOOFDSTUK 1. AANDACHTSLEERLINGEN IN UTRECHT	15
§ 1. Aard en omvang	15
§ 2. Vergelijking populatie en onderzoeksgroep	18
§ 3. Overeenkomsten testgroep en controlegroep	19
§ 4. Redenen aanmelding	21
HOOFDSTUK 2. COGNITIEVE RESULTATEN	23
§ 1. Onderwijsniveau	23
§ 2. Doublures	14
§ 3. Studievaardigheden	25
HOOFDSTUK 3. SOCIAAL-EMOTIONELE RESULTATEN	27
§ 1. Contact met zorgvoorzieningen	27
§ 2. Psychosociale problemen	28
§ 3. Contact met leeftijdsgenoten en vrijetijdsbesteding	29
§ 4. Uitslagen CBCL gedragstest	30
HOOFDSTUK 4. METHODIEK, ZIN EN TIPS	33
§ 1. Organisatie	33
§ 2. Methodiek	34
§ 3. Zin en functies van mentoraat	35
§ 4. Leerlingen	36
§ 5. Mentoren	40
§ 6. Docenten basisonderwijs	46
§ 7. Docenten voortgezet onderwijs	47
HOOFDSTUK 5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	51
§ 1. Conclusies	51
§ 2. Aanbevelingen	52
BIJLAGEN	
1. Literatuur en documentatie	57
2. Items vragenlijsten	59
3. Lijst van afkortingen	63
4. Bevindingen effectonderzoek mentoraat	65
5. Andere mentoraatprojecten in gemeente Utrecht	69
6. Tabellen	71

Samenvatting

School's cool is een mentorproject. Leerlingen van groep acht die willen leren, maar daarvoor niet in ideale omstandigheden leven, worden in de brugklas van het voortgezet onderwijs 1,5 jaar gesteund door een goed opgeleide, vrijwillige mentor. Deze mentor helpt wekelijks met huiswerk, luistert of inspireert door bijvoorbeeld eens met de pupil naar een museum te gaan.

In opdracht van de ISKB is een effectevaluatie uitgevoerd naar de resultaten van het mentorproject School's cool Utrecht over vier schooljaren (2008-2009 t/m 2011-2012). De belangrijkste conclusies en aanbevelingen luiden als volgt:

Conclusies

1. Omvang en aard doelgroep

In de gemeente Utrecht is in principe in 2012 een doelgroep van 570 aandachtsleerlingen te helpen met mentoraat van School's cool. Deze leerlingen zijn vooral woonachtig in de wijken Overvecht, Zuidwest en Noordwest. Voor 540 van deze jongeren is geen mentorproject beschikbaar. Aan de vraag kan niet worden voldaan.

2. Handhaven en stijgen van onderwijsniveau

Met de meeste begeleide leerlingen (ca. 83%) gaat het boven verwachting goed in het voortgezet onderwijs. Twee derde van hen (66.7%) zit na afronding van het mentoraat nog steeds op hetzelfde niveau van voortgezet onderwijs als waarop ze zijn begonnen. Bijna 17% volgt zelfs een hoger onderwijsniveau dan waarmee ze zijn gestart. Ca. 14% is afgezakt naar een lager onderwijsniveau. Bij aandachtsleerlingen zonder mentoraat stijgt het onderwijsniveau minder vaak (4% tegen 17%), blijft relatief minder gelijk (58% tegen 67%) en daalt daarentegen meer (33% tegen 14%).

3. Afname van doublures

Het percentage doublures van aandachtsleerlingen die mentoraat volgen is afgenomen van 36% in het basisonderwijs naar 6% in het voortgezet onderwijs, terwijl dat bij leerlingen die niet van mentoraat gebruik maken juist is toegenomen van nul naar 10%.

4. Meer studievaardigheden

Op het gebied van studievaardigheden zijn door leerlingen die hebben deelgenomen aan mentoraat geen grote vorderingen gemaakt.

5. Meer contact met zorgvoorzieningen

Bij mentees is sprake van een behoorlijke toename van aandacht van zorgvoorzieningen (van 52.7% naar 72.2%). Bij de controlegroep is juist een afname te constateren (van 54.2% naar 41.7%). Als verklaring voor deze tendens is naar voren

te brengen dat bij aandachtsleerlingen met een mentor niet alleen meer aandacht is voor zorgvragen, maar ook meer werk wordt gemaakt van het regelen van hulp.

6. Psychosociale problemen

Uit selfreport-reacties van deelnemers aan School's cool blijkt dat hun psychosociale zorgen flink zijn afgenomen (ca. 72%) en maar in bijna 20% van de gevallen gelijk zijn gebleven. Bij ruim 5% is sprake van een toename van deze problemen.

Volgens opgave van docenten ligt dat echter anders. Zij stellen dat maar bij ongeveer een kwart van de mentees psychosociale problemen zijn verminderd en bij een kleine helft (44.4%) onveranderd zijn gebleven. Bij ruim een kwart van hen is zelfs sprake van een toename van psychosociale problemen.

Het beeld dat docenten schetsen van de psychosociale situatie van leerlingen en de veranderingen die zich daarin voordoen, lijkt sterk op dat van de leerlingen die hebben deelgenomen aan mentoraat van School's cool.

7. Contact met leeftijdsgenoten en vrijetijdsbesteding

Bij de helft van de leerlingen die mentoraat volgen verbetert het contact met leeftijdsgenoten. Bij leerlingen uit de controlegroep is die vooruitgang minder groot. Het vrijetijdspatroon van mentees gaat er op vooruit in ongeveer 20% van de gevallen. Bij aandachtsleerlingen uit de controlegroep is dit veel minder het geval.

8. Uitslagen CBCL gedragstest

Over het geheel genomen zijn de sociaal-emotionele problemen van leerlingen die hebben meegedaan aan mentoraat licht afgenomen (van 56.3 naar 55.7), terwijl bij leerlingen die geen mentoraat hebben gevolgd sprake is van een lichte toename van sociaal-emotionele problemen (van 54.9 naar 55.5).

9. Mentoraat is zinvol en functioneel

Meer dan 80% van de leerlingen die gebruik maken van mentoraat vindt deze begeleiding zinvol, vooral op het gebied van betere cijfers en studievaardigheden. Driekwart van de mentoren vindt mentoraat zinvol. Zij waarderen vooral de bijdrage aan de studievaardigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

Sterke punten van School's cool zijn volgens mentoren de heldere doelstelling van mentoraat (steun bij schoolcarrière) en de goede begeleiding die mentoren krijgen.

Docenten van het basisonderwijs zijn zonder uitzondering positief over mentoraat van School's cool, vooral vanwege de begeleiding bij de overgang van de overzichtelijke basisschool naar de grote wereld van het voortgezet onderwijs, met name voor leerlingen die vanuit thuis minder steun krijgen.

Docenten van het voortgezet onderwijs waarderen mentoraat vooral om de aandacht voor studievaardigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

Aanbevelingen

1. Duurzame ondersteuning van een grote doelgroep

Er is een grote doelgroep van aandachtsleerlingen die ook profijt zou kunnen hebben van mentoraat. Daarom is ruimere, meer duurzame ondersteuning van mentoraat door de lokale overheid, onderwijs en andere instanties zeer gewenst.

2. Meer aandacht voor studievaardigheden

Binnen het mentoraat zou meer aandacht moeten worden geschonken aan het bijbrengen van studievaardigheden.

3. Belang van persoonlijke ontwikkeling

Het is raadzaam bij mentoraat voor aandachtsleerlingen meer rekening te houden met het belang van persoonlijke ontwikkeling van de leerling.

4. Mentor als rolmodel

Mentoren fungeren in de praktijk als een belangrijk rolmodel voor hun leerlingen. Dat geldt voor zowel schoolprestaties als succesvol maatschappelijk gedrag.

5. Meer samenwerking met scholen

Een goede schoolcarrière van mentees is gediend met afstemming van de inzet van docenten en mentoren.

6. Samenhang professionele en vrijwillige inzet als speerpunt van modern lokaal jeugdbeleid
Speerpunt van modern lokaal jeugdbeleid is een uitgewerkte visie op de samenhang tussen de professionele inzet van onderwijs en jeugdzorg en informele inzet van vrijwilligersinitiatieven.

7. Belang van begeleiding en training

De inzet van vrijwillige mentoren staat of valt met de kwaliteit van hun begeleiding.

8. Kostprijs

Het is zinvol om na te gaan welk maatschappelijk rendement in sociale en financiële zin School's cool oplevert in vergelijking met meer professionele voorzieningen.

9. Ruimer draagvlak voor adhesie en financiering voor mentoraat

Mentoraat is vanwege het doel van steun aan leerlingen bij hun schoolcarrière en de inzet van gemotiveerde vrijwilligers een aansprekende formule. De financiering van School's cool Utrecht is echter instabiel geregeld in verband met de tijdelijkheid van subsidies en de verschillende bronnen. Daarom is het creëren van maatschappelijk draagvlak voor mentoraat en de financiering ervan bij het grote publiek, gemeente, andere overheden, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven een belangrijke zaak.

10. Registreren

Registratie van vorderingen van leerlingen is een reguliere taak van mentoraat.

11. Betaalbare huiswerkbegeleiding

Betaalbare huiswerkbegeleiding door vrijwilligers vormt een kwalitatief hoogwaardige aanvulling op mentoraat.

12. Vervolgonderzoek

Het verdient aanbeveling de preventieve waarde van mentoraat en de effecten ervan op langere termijn te onderzoeken.

Inleiding

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van een effectevaluatie van het mentorproject School's cool in Utrecht over de schooljaren 2008-2012.

De evaluatie is gerealiseerd in opdracht van ISKB, een professioneel geleide vrijwilligersorganisatie voor duurzame ontmoeting tussen Utrechters van verschillende culturele komaf, waar School's cool Utrecht onder valt.

De uitvoering was in handen van onderzoeksbureau Noorda en Co.

Aanleiding

Bij ISKB is in 2008 een mentorproject van start gegaan volgens de formule van thuismentoraat van School's cool. De kern hiervan is dat een getrainde vrijwilliger uit het maatschappelijk middenveld een klein dagdeel per week begeleiding geeft aan een aandachtsleerling uit de brugperiode van het voortgezet onderwijs in het ouderlijk huis.

Een aandachtsleerling is een leerling waarbij dusdanige risico's worden ingeschat door de basisschool bij de overgang van groep 8 naar het voortgezet onderwijs dat dit zou kunnen leiden tot problemen als voortijdig schoolverlaten of andere problemen in de schoolcarrière.

De begeleiding van een mentor duurt anderhalf jaar: van het voorjaar voorafgaand aan een schoolseizoen tot het einde van het najaar na afloop van een schoolseizoen. Het streven is gericht op brede ontwikkeling van de leerling die begint in het voortgezet onderwijs. Het gaat om leerlingen met talent en leermotivatie, die door thuisomstandigheden weinig effectieve steun ontvangen bij hun schoolcarrière. Hun ouders stemmen wel in met het mentoraat dat voor een groot deel ook plaats vindt bij de leerlingen aan huis. De begeleiding bestaat uit het bieden van ondersteuning bij het maken van huiswerk en bij het verbreden van de sociale, culturele en maatschappelijke horizon van de leerlingen.

Vijf jaar na de start van School's cool in Utrecht bestaat behoefte aan inzicht in de betekenis en het rendement van het mentorproject. Dat heeft te maken met de algemene trend om na te gaan wat de effectiviteit is van sociale interventies, maar vooral met de noodzaak om overtuigend bewijs te vinden voor de waarde van dit innovatieve lokale initiatief waardoor instanties als de gemeente Utrecht en anderen bereidheid ontwikkelen voor een meer stabiele financiering. Bijkomend motief is dat door de toenemende vraag naar mentoraat uitbreiding van het project is geboden.

Vraagstelling

Het evaluatieonderzoek wordt geleid door de volgende vragen:

1. Wat is de aard en omvang van de doelgroep van risicoleerlingen in de gemeente Utrecht?
2. Hoe is de leefsituatie te typeren van de deelnemers aan School's cool Utrecht op relevante leefterreinen als school, thuismilieu, vrijetijdsbesteding, omgang met vrienden en mogelijke probleemgebieden als overlast en psychosociale problemen in vergelijking met soortgelijke jongeren die niet hebben

deelgenomen aan School's cool of verwante programma's? Op welke aspecten is sprake van verschillen die direct of indirect zijn toe te schrijven aan deelname aan School's cool?

- Welke methodische, randvoorwaardelijke en beleidsmatige aanbevelingen kunnen worden geformuleerd voor verbetering van het mentorproject School's cool Utrecht?

Verantwoording werkwijze

De evaluatie van School's cool is op twee manieren op verschillende momenten uitgevoerd. Er heeft een retrospectieve evaluatie plaatsgevonden van de schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 die reeds voorbij waren op het moment van onderzoek.¹ Deze evaluatie heeft alleen betrekking op pupillen die aan een mentoraat hebben deelgenomen (testgroep). Hierbij is een steekproef getrokken van ongeveer 50% uit een totaal van 23 leerlingen (N=12), waarbij een nulmeting en nameting zijn gerealiseerd.

Schema I. Retrospectieve evaluatie schooljaren 2008-2010

N=12	Schooljaar 2008-2009		Schooljaar 2009-2010	
	Nulmeting	Nameting	Nulmeting	Nameting
Testgroep	T-1 cohort 1	T-2 cohort 1	T-1 cohort 2	T-2 cohort 2

Daarna is een actuele effectevaluatie uitgevoerd voor de schooljaren 2010-2011 en 2011-2012 volgens de methode van een test- en controlegroep. Bij een 50%-steekproef van leerlingen die mentoraat volgen zijn tijdens deze schooljaren (N=11 en N=13) een nulmeting en een nameting afgenomen (testgroep) en dat is ook gebeurd bij eenzelfde aantal leerlingen (N=11 en N=13) die in soortgelijke omstandigheden verkeren, maar geen mentoraat volgen (controlegroep).

Schema II. Actuele evaluatie schooljaren 2010-2011 en 2011-2012

N=24	Schooljaar 2010-2011		Schooljaar 2011-2012	
	Nulmeting	Nameting	Nulmeting	Nameting
Testgroep	T-1 cohort 3	T-2 cohort 3	T-1 cohort 4	T-2 cohort 4
Controlegroep	C-1 cohort 3	C-2 cohort 3	C-1 cohort 4	C-2 cohort 4

Bij deze laatste evaluatie is de situatie van leerlingen bij de start van het mentoraat (nulmeting) in beeld gebracht aan de hand van interviews met docenten van groep 8 van de basisscholen van deze leerlingen.² Het is ook een CBCL gedragstoets voorgelegd (CBCL-TRF).³ Voor zover beschikbaar is ook gebruik gemaakt van documentatie als leerling-dossiers van basisscholen en School's cool Utrecht.

¹ Noorda, J., J. Sybesma en M. Kroeze, *Mentorproject School's cool Utrecht. Een retrospectieve evaluatie van de periode 2008-2009/2009-2010*, Amsterdam/Utrecht, 2011.

² De items van de vragenlijst zijn opgenomen in bijlage 2.

³ CBCL staat voor Child Behavior Checklist. Het is een van oorsprong Amerikaanse vragenlijst die inmiddels wereldwijd als standaardtest wordt erkend en gebruikt. CBCL is ontworpen voor de beoordeling van de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind of een jeugdige van 4 tot en met 18 jaar. De vragenlijst bevat vragen over agressief gedrag, angstige/depressieve gevoelens,

Over de eindsituatie van de pupillen die een mentoraat hebben gevolgd (nameting) is informatie verzameld via interviews met docenten uit het voortgezet onderwijs. Zij hebben eveneens een CBCL gedragstoets ingevuld (TRF). Aanvullend zijn interviews afgenomen met mentoren en pupillen.⁴

Ditzelfde is gebeurd met leerlingen die deel uitmaken van de twee controlegroepen voor beide schooljaren. De samenstelling van deze controlegroepen is geregeld met medewerking van meerdere basisscholen in Utrecht. Het gaat om scholen met hoge percentages aandachtsleerlingen die veelal bekend zijn met het mentorproject School's cool en meer dan eens een leerling hiervoor hebben opgegeven.

De leerlingen die uiteindelijk zijn geselecteerd voor de controlegroepen voldeden aan de selectiecriteria van School's cool. Redenen waarom zij niet hebben geparticipeerd in een mentorproject waren bijvoorbeeld dat ouders geen begeleiding vanuit School's cool wisten, leerlingen zelf niet mee wilden doen of dat de leerkrachten toentertijd over onvoldoende kennis over School's cool beschikten.

Tijdens de effectevaluatie is op meerdere momenten bij verschillende bronnen informatie verzameld. In totaal gaat het om 425 momenten van informatieverzameling in de vorm van interviews en afnames van gedragstoetsen op locatie, waarbij 204 verschillende respondenten zijn betrokken. De vele extra afspraken die nodig waren om moeilijk bereikbare respondenten toch te kunnen interviewen zijn in deze berekening buiten beschouwing gebleven.

Schema III. Momenten en bronnen van informatieverzameling bij effectevaluatie schooljaren 2008-2012

Moment en bron van informatie	Test-groep 1/2	Test-groep 3	Controle-groep 3	Test-groep 4	Controle-groep 4	Totaal
Steekproef	N=12	N=11	N=11	N=13	N=13	N=60
<i>Nulmeting</i>						
Interview leerling				13		13
Interview mentor				13		13
Interview leraar PO	12	11	11	13	13	60
CBCL leerling				13		13
CBCL mentor				13		13
CBCL leraar PO	12	11	11	13	13	60
<i>Nameting</i>						
Interview leerling	11	11		13		35
Interview mentor	12	10		13		35
Interview leraar VO	9	11	11	13	13	57
CBCL leerling	11	11		13		35
CBCL mentor	12	9		13		34
CBCL leraar VO	9	11	11	13	13	57
<i>Totaal</i>	<i>88</i>	<i>85</i>	<i>44</i>	<i>156</i>	<i>52</i>	<i>425</i>

aandachtsproblemen, delinquent gedrag, sociale problemen, lichamelijke klachten, denkproblemen en teruggetrokken gedrag.

De Youth Self-Report (YRS) variant van de vragenlijst die in dit onderzoek is gebruikt voor het testen van jongeren, biedt jongeren van 11 tot 18 jaar de gelegenheid om hun competenties en gedrag zelf te beoordelen. Mentoren en leerkrachten hebben de variant Teacher's Report Form (TRF) gebruikt..

⁴ Zie bijlage 2.

Om te voldoen aan de onderzoekseis van validiteit (meet je wat je wilt meten?), is alles op alles gezet om zoveel mogelijk respondenten die moeilijk bereikbaar zijn ook daadwerkelijk te vinden en te spreken.

Leerlingen die zijn uitgevallen staan niet te springen om daarover uit te wijden in een interview met een onbekende onderzoeker. Ook is de bereikbaarheid van hen een probleem als gevolg van het veranderen van vooral mobiele telefoonnummers, maar ook wel verblijfplaatsen. Toch is het in kaart brengen van uitval en de redenen daarvoor van eminent belang voor de validiteit van de uitkomsten van het onderzoek. Daarom is alles op alles gezet om hen op te sporen en over te halen om een interviewgesprek aan te gaan. De afdeling Leerplicht van de gemeente Utrecht is waar nodig ingeschakeld bij het vinden van leerlingen die van de radar verdwenen leken. Dankzij aanhoudende pogingen is het in bijna alle gevallen gelukt, zodat de respons de 100 procent nadert.

Anders dan bij basisscholen, waar sprake was van directe en volledige medewerking van schoolhoofden en andere docenten, was het opsporen en bereid vinden tot een gesprek van docenten in het voortgezet onderwijs die te maken hadden met pupillen van School's cool of leerlingen uit de controlegroep in veel gevallen een zeer tijdrovende aangelegenheid. Door reorganisaties van scholen, personele wisselingen, en verhuizingen bleek het lastig te zijn om leerlingen terug te vinden. Ook waren docenten niet altijd bereid hun medewerking te verlenen om redenen van privacy (ondanks de gegarandeerde anonimiteit), tijdgebrek of gebrek aan interesse. Maar gelukkig gaat het oude spreekwoord dat de aanhouder wint nog steeds op. Door te blijven bellen en mailen tot men er kriegel van werd en door bijvoorbeeld blauwbekkend op een schoolplein docenten en leerlingen op te wachten kon men niet meer om de onderzoekers heen. Op een heel enkele uitzondering na, zijn alle gewenste interviews tot stand gekomen.

Het realiseren van validiteit in onderzoek kan veel inspanning met zich meebrengen, maar het belang ervan, zeker bij speurwerk naar lastige en/of nieuwe thema's, is nogal groot. In bijlage 4 wordt nader ingegaan op het vraagstuk van non-respons bij effectonderzoek naar mentoraat.

Wat de representativiteit van onderhavig onderzoek betreft, kunnen we kort zijn. De onderzochte aantallen leerlingen zijn eenvoudigweg te gering om van een representatief onderzoek te kunnen spreken. Het gaat om ongeveer 5% van een populatie van 570 aandachtsleerlingen op jaarbasis. Door na te gaan of en in welke mate de getalsmatig kleine onderzoeksgroep van pupillen van School's cool Utrecht inclusief de leerlingen uit de controlegroepen op een aantal kenmerken overeenkomen met de totale populatie van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht, is een stevige basis gelegd voor conclusies die een indicatieve waarde hebben voor het grotere geheel.

Inhoud

Het rapport bestaat uit vijf hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk biedt informatie over de totale populatie van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht, de onderzoeksgroep van aandachtleerlingen en de relatie daartussen.

Het tweede hoofdstuk gaat in op de cognitieve resultaten die mentoraat oplevert bij aandachtsleerlingen.

Het derde hoofdstuk heeft betrekking op de sociaal-emotionele resultaten bij leerlingen die mentoraat hebben gevolgd.

Het vierde hoofdstuk besteedt aandacht aan inhoudelijke en organisatorische knelpunten en tips voor verbetering die naar voren zijn gekomen in de vele interviews met mentoren, leerlingen en docenten. Ook wordt ingegaan op de waarde van mentoraat zoals zij dat ervaren.

In het vijfde en laatste hoofdstuk worden conclusies getrokken over de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek en zijn aanbevelingen geformuleerd voor verbeteringen van mentoraat in methodisch, organisatorisch en beleidsmatig opzicht.

Bedankt

We bedanken iedereen met wie gesprekken zijn gevoerd over de waarde van mentoraat voor aandachtsleerlingen bij School's cool. Dat geldt in de eerste plaats voor de leerlingen die zijn geïnterviewd en hun ouders die toestemming gaven voor een persoonlijk gesprek met hun opgroeiende zoon of dochter. Het waren vaak openhartige gesprekken in hun thuissituatie.

Ook bedanken we de docenten van zowel basisscholen als middelbare scholen en niet te vergeten de mentoren voor hun tijd en aandacht. Wij zijn getroffen door hun betrokkenheid bij de toekomst van jongeren die wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken. De nieuwsgierigheid naar wat het resultaat is van de inspanningen van mentoraat delen zij met de onderzoekers.

Amsterdam/Utrecht, maart 2013

Jaap Noorda
Aniek Draaisma
Annelieke van Dijk

Noorda en Co

info@noordaenco.nl
www.noordaenco.nl

Hoofdstuk 1. Aandachtsleerlingen in Utrecht

Inleiding

Dit hoofdstuk schetst een beeld van de totale populatie van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht over de periode 2008-2012 en van het segment daaruit dat heeft meegedaan aan de effectevaluatie van mentorproject School's cool Utrecht.

In § 1 staan we stil bij de aard en omvang van de totale populatie van aandachtsleerlingen. In § 2 vergelijken we deze populatie met de aandachtsleerlingen die hebben meegedaan met het onderzoek. In § 3 verdiepen we ons nader in de achtergronden van de aandachtsleerlingen die mentoraat hebben gevolgd (de testgroep) en zij die dat niet hebben gedaan (de controlegroep).

§ 1. Aard en omvang

De eerste onderzoeksvraag heeft betrekking op de aard en omvang van de doelgroep van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht in de schooljaren 2008-2009 tot en met 2011-2012.

Hoeveel zijn het er?

Een goede manier om zicht te krijgen op het aantal aandachtsleerlingen is door uit te gaan van gegevens over achterstandsleerlingen in het basisonderwijs op basis van leerlinggewichtcijfers. Deze cijfers vormen een indicator voor een laag onderwijsniveau van de ouders van leerlingen. Uit onderzoek is bekend dat dit een belangrijke factor is, zo niet de belangrijkste, voor het voorspellen van de maatschappelijke loopbaan van kinderen.⁵

De omvang van de populatie van achterstandsleerlingen in Utrecht ligt in de jaren 2008 t/m 2011 boven het Nederlandse gemiddelde, maar is relatief minder groot in vergelijking met de drie andere grote steden in Nederland (zie tabel 1).

⁵ Aan het basisonderwijs worden extra financiële middelen toegewezen voor leerlingen met laagopgeleide ouders. Voor het bepalen van het gewicht van de leerling wordt het opleidingsniveau van de ouder(s) onderscheiden in drie categorieën:

- 1) De ouder heeft maximaal basisonderwijs (t/m het dertiende levensjaar) of (v)so-zmlk gehad
- 2) De ouder heeft maximaal lbo/vbo, praktijkonderwijs of vmbo basis- of kaderberoepsgerichte leerweg gedaan
- 3) De ouder heeft een opleiding van drie of vier jaar mavo (c- of d-niveau), drie of vier jaar vmbo gemengde leerweg of theoretische leerweg genoten. Of de ouder heeft meer dan twee jaar havo of vwo gevolgd.

Het leerlinggewicht 1.20 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 1 en de ander een opleiding uit categorie 1 óf 2. Het leerlinggewicht 0.30 wordt toegekend aan leerlingen van wie beide ouders of de ouder die belast is met de dagelijkse verzorging een opleiding uit categorie 2 heeft gehad. Het gewicht 0 wordt toegekend aan leerlingen van wie één van de ouders of beide ouders een opleiding heeft gehad uit categorie 3. Achterstandsleerlingen of aandachtsleerlingen, zijn leerlingen met leerlinggewicht 0.30 en 1.20.

In absolute zin telt de gemeente Utrecht in de periode 2008 tot en met 2011 tussen de 5.974 en 4.712 achterstandsleerlingen. In groep 8 van het basisonderwijs gaat het in die jaren om naar schatting tussen de 750 en 600 leerlingen.⁶

Op grond van deze informatie concluderen we dat de potentiële doelgroep van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht die voor een mentorproject als School's cool in aanmerking komt, jaarlijks minimaal 600 personen bedraagt. Als dit wordt verminderd met het aantal leerlingen waarvoor contra-indicaties gelden, zoals zorgleerlingen in het reguliere onderwijs en leerlingen uit multiprobleemgezinnen⁷ (5 à 6%), dan komen we in 2012 uit op ongeveer 570 aandachtsleerlingen die een mentorproject kunnen gebruiken.

Voor zover bekend zijn er buiten School's cool Utrecht momenteel geen andere mentorprojecten voor brugjaarleerlingen van het voortgezet onderwijs in Utrecht actief (zie bijlage 5). Dat betekent dat naast de 30 leerlingen die in 2012 jaarlijks via School's cool Utrecht begeleiding van een mentor ontvangen er nog 540 leerlingen overblijven die in principe ook goed te helpen zijn met mentoraat.

In verband met de grote vraag naar mentoraat heeft School's cool Utrecht het aantal mentoraten voor brugjaarleerlingen in het schooljaar 2012-2013 uitgebreid naar 40.

Waar zijn ze te vinden?

Binnen de gemeente Utrecht zijn het vooral de wijken Overvecht, Zuidwest en Noordwest die opvallen door hoge percentages achterstandsleerlingen. Deze situatie doet zich voor gedurende de gehele periode 2008-2011 (zie tabellen 1 en 2).

Tabel 1. Achterstandsleerlingen in vier grote steden en Nederland in de jaren 2008 t/m 2011 (%). Bron: Gemeente Utrecht, Nji, Kinderen in Tel 2010, DUO en Ministerie van OCW

Gebied	2008	2009	2010	2011
Utrecht (absoluut)	5.974	5.377	5.158	4.712
Utrecht (%)	24.32%	21.04%	19.58%	17.7%
Amsterdam	34.4%	28.0%	26.6%	25.0%
Rotterdam	38.8%	33.5%	31.0%	28.8%
Den Haag	31.0%	26.4%	24.6%	23.5%
Nederland	15.47%	13.4%	12.8%	12.0%

Andere bronnen bevestigen het beeld van de meer zorgelijke situatie van jeugd in deze wijken. Zo komt uit de jeugdmonitor Utrecht over het schooljaar 2008-2009 naar voren dat leerlingen in de wijken Noordwest, Overvecht en Zuidwest relatief vaker gedragsproblemen en ongezonde voedingsgewoonten hebben, minder lid zijn van een sportvereniging, minder vaak een zwemdiploma hebben en vaker vijf of

⁶ Opgemerkt wordt dat de leerlinggewichtcijfers over 2008 aan de ene kant en 2009 tot en met 2011 aan de andere kant niet vergelijkbaar zijn, omdat de definitie van het begrip leerlinggewichtcijfer in die periode is gewijzigd. In de oude definitie is naast het opleidingsniveau van de ouder(s), ook rekening gehouden met etniciteit in de zin van wel of niet geboren zijn van minimaal één van de ouders in het buitenland. Dit element ontbreekt in de nieuwe definitie, waardoor de omvang van het aantal achterstandsleerlingen is verminderd.

⁷ Ince, D., *Cijfers over multiprobleemgezinnen*, Nji, Utrecht, 2008.

meer uur per dag voor de tv zitten of achter de computer. Een positieve uitzondering is het lagere middelengebruik van met name van alcohol door leerlingen uit de wijken Overvecht en Zuidwest.⁸

Tabel 2. Achterstandsleerlingen in gemeente Utrecht naar wijk in de jaren 2008 t/m 2011 (abs. en %). Bron: Bewerking gegevens gemeente Utrecht en DUO

Gebied	2008		2009		2010		2011	
Utrecht	5.974	24.32%	5.377	21.04%	5.158	19.58%	4.712	17.7%
West	515	24.43%	495	23.08%	425	20.10%	383	17.4%
Noordwest	1.239	47.65%	1.070	40.92%	1.025	40.10%	789	30.5%
Overvecht	1.275	59.92%	1.197	55.31%	1.145	52.07%	1.229	54.4%
Noordoost	144	4.79%	110	3.50%	132	4.22%	141	4.6%
Oost	128	6.71%	108	5.42%	115	5.64%	99	4.9%
Binnenstad	39	4.40%	39	4.34%	27	2.90%	26	2.9%
Zuid	495	27.48%	467	25.93%	421	23.16%	431	23.4%
Zuidwest	1.572	59.12%	1.447	52.26%	1.424	50.69%	1.398	46.6%
Leidsche Rijn	270	10.12%	207	6.91%	193	5.90%	244	6.8%
Vleuten-De Meern	297	6.19%	236	4.61%	252	4.60%	238	4.2%

De jeugdmonitor Utrecht over de schooljaren 2009-2010 en 2011-2012 constateert wederom deze verschillen tussen wijken.⁹ Leerlingen uit de wijken Noordwest en Overvecht hebben in het algemeen een ongezondere leefstijl. Zij ontbijten onregelmatiger, drinken meer frisdrank, zijn minder vaak lid van een sport- of andersoortige vereniging en zitten vaker te veel achter de computer of voor de televisie. Daarnaast hebben leerlingen uit de wijk Noordwest vaker een verhoogd risico op psychosociale problemen en geven deze leerlingen vaker aan dat zij problemen hebben die van invloed zijn op het functioneren op school. Gesteld wordt dat achter deze cijfers veelal leerlingen schuil gaan die afkomstig zijn uit gezinnen met een lage welvaart.

In het rapport over de staat van het Utrechtse onderwijs in 2010 wordt geconstateerd dat Noordwest en Overvecht behoren tot de wijken met het hoogste percentage deelname aan het speciaal (basis)onderwijs.¹⁰

In de Wijkwijzer 2010 worden Utrechtse wijken op allerlei sociale en economische facetten vergeleken.¹¹ Weer valt op dat de wijken Noordwest, Overvecht en Zuidoost afwijken van het stedelijk gemiddelde (tabel 3).

⁸ GGGD Utrecht/Gemeente Utrecht, *Jeugdmonitor Utrecht schooljaar 2008-2009*, 2010. Deze monitor richt zich op leerlingen uit de klassen 2 en 3 van het voortgezet onderwijs.

⁹ GGGD Utrecht/Gemeente Utrecht, *Jeugdmonitor Utrecht schooljaar 2009-2010*, 2011; GGGD Utrecht/Gemeente Utrecht, *Jeugdmonitor Utrecht schooljaar 2011-2012*, 2012. Beide monitoren hebben betrekking op leerlingen uit groep 7 en 8 van het basisonderwijs.

¹⁰ Oberon. De staat van het Utrechtse onderwijs 2010, Utrecht, 2010.

¹¹ Bestuursinformatie Gemeente Utrecht, Wijkwijzer 2010. De tien Utrechtse wijken in cijfers, 2010.

Tabel 3. Gemeente Utrecht naar wijken die op enkele sociale aspecten negatief scoren ten opzichte van het stedelijk gemiddelde in 2009

Thema	Noordwest	Overvecht	Zuidwest	Utrecht
% niet-westers	22.0%	44.3%	40.6%	21.4%
% huur sociaal	47.5%	73.2%	46.7%	37.4%
% werkzoekend 15-26 jaar	1.0%	3.7%	2.2%	1.6%
% overlast van jongeren	18.1%	29.5%	22.5%	13.7%

Uit de Utrechtse buurtmonitor blijkt dat de genoemde wijken in de jaren 2008-2010 slechter scoren dan gemiddeld als het gaat om het aandeel van laagopgeleiden, het percentage huishoudens met inkomen tot 120% van het sociaal minimum, het aandeel van werkzoekenden van 15-26 jaar en het percentage voortijdig schoolverlaters (zie tabel 4).¹²

Tabel 4. Gemeente Utrecht naar enkele wijken die op enkele sociaaleconomische aspecten slecht scoren ten opzichte van het stedelijk gemiddelde in de periode 2008-2010

Sociaaleconomisch aspect	Jaar	Noordwest	Overvecht	Zuidwest	Utrecht
Laagopgeleiden	2008	30.4%	49.5%	34.8%	24.3%
	2009	29.4%	42.4%	26.7%	19.9%
	2010	24.6%	43.9%	27.9%	19.3%
Huishoudens met inkomen tot 120% sociaal minimum	2008	19.4%	24.6%	18.7%	14.2%
Werkzoekenden 15-26 jaar	2008	1.2%	2.9%	2.3%	1.2%
	2009	1.2%	2.8%	2.1%	1.1%
	2010	1.9%	3.7%	2.2%	1.6%
Voortijdig schoolverlaters	2010	10.6%	19.2%	10.1%	8.9%

Volgens de leefbaarheidmonitor van het Ministerie van VROM kan de leefbaarheidsituatie in Utrecht in 2008 in zijn algemeenheid als positief worden beoordeeld.¹³ Maar inzoomend op wijkniveau blijkt dat bewoners in de wijken Noordwest en Zuidwest matig positief zijn over de leefbaarheidsituatie en in de wijk Overvecht niet verder komen dan een matige waardering.

§ 2. Vergelijking populatie en onderzoeksgroep

De voor effectevaluatie geselecteerde leerlingen zijn te beschouwen als een kwantitatief beperkt deel van de totale populatie van aandachtssleerlingen in de gemeente Utrecht op jaarbasis. Het gaat om ongeveer 5% van naar schatting 570 aandachtssleerlingen op jaarbasis. Zonder te claimen dat er sprake is van representativiteit, zijn er in meerdere opzichten overeenkomsten in kenmerken te

¹² www.buurtmonitor.nl.

¹³ www.leefbaarometer.nl.

constateren tussen de testgroepen van leerlingen van het onderzoek en de totale populatie van aandachtsléerlingen in Utrecht (zie tabel 5). De uitkomsten van dit onderzoek bieden daarom waardevolle kwalitatieve inzichten en indicaties met betrekking tot de gehele populatie van aandachtsléerlingen in Utrecht.

Tabel 5. Overeenkomsten tussen populatie van achterstandsléerlingen in de gemeente Utrecht en onderzoeksgroep van School's cool Utrecht in periode 2008 -2012. Bron: bewerking cijfers gemeente Utrecht en DUO

Aspect	Wonen in 3 meest kwetsbare wijken	Niet-westerse allochtoon	Verhouding vmbo-havo/vwo	Achterstandsleerling
<i>2008 en 2009</i>				
Populatie	68%	Bovengemiddeld	<55%-45%	100%
Testgroep (N=12)	67%	87%	83%-17%	100%
<i>2010</i>				
Populatie	68%	Bovengemiddeld	<55%-45%	100%
Testgroep (N=11)	64%	91%	82%-18%	100%
Controlegroep (N=11)	100%	100%	91%-9%	100%
<i>2011</i>				
Populatie	69%	Bovengemiddeld	<55%-45%	100%
Testgroep (N=13)	85%	100%	77%-23%	100%
Controlegroep (N=13)	85%	100%	77%-23%	100%

De populatie van aandachtsléerlingen in de gemeente Utrecht komt sterk overeen met de onderzoeksgroep van de effectevaluatie School's cool Utrecht op de kenmerken: 1) wonen in de drie meest sociaaleconomisch kwetsbare wijken van Utrecht, 2) hoog percentage niet-westers allochtoon, 3) verhouding vmbo-havo/vwo en 4) achterstandsléerling (zie tabel 5).

§ 3. Overeenkomsten testgroep en controlegroep

Aandachtsléerlingen uit de testgroep en controlegroep komen qua sekseverdeling, geboortjaar, etniciteit en schooladvies voor het voortgezet onderwijs behoorlijk overeen. Dat geldt min of meer ook voor de factoren gezinssamenstelling, verblijfsduur ouders in Nederland, werkstatus ouders, spreektaal thuis en thuissituatie (zie tabellen 6 en 7).

Tabel 6. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar sekse, geboortjaar, etniciteit en schooladvies niveau van voortgezet onderwijs (N=60)

Cohort	Sekse		Geboortjaar	Etniciteit				Schooladvies vo	
	M	V		M	T	O	N	Vmbo	Havo/vwo
2008-2010	8	4	12 x 1995/1996	8	3	1	-	10	2
2010-2011 testgroep	9	2	11x 1996/1998	5	4	1	1	9	2
2010-2011 controlegroep	8	3	11x 1996/1997	3	6	2	-	9	2
2011-2012 testgroep	8	5	13x 1997/1998	10	3	-	-	10	3
2011-2012 controlegroep	10	3	13x 1997/1999	9	2	2	-	10	3
Totaal	43	17	60x 1995/1999	35	18	6	1	48	12

Legenda: M=Marokkaans, T=Turks, O=Overig niet-westers allochtoon en N=Nederlands.

Tabel 7. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep en controlegroep in periode 2008-2012 naar gezinssamenstelling, verblijfsduur ouders, werkstatus ouders, spreektaal thuis en thuissituatie (N=60)

Cohort	Gezin	Verblijfsduur ouders	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuis-situatie
2008-2010 onderzoeksgroep	Groot: 4 Middel:4 Klein: 4 1-ouder:3 2x: 9	15 jaar en >:10 < 15 jaar:2	1 of 2 werkend:4 Werkloos:8	Nls:- 2-talig:8 Niet-Nls:4	SST:3 Niet-SST:9
2010-2011 testgroep	Groot: 2 Middel:3 Klein: 6 1-ouder:3 2x: 8	15 jaar en >:9 < 15 jaar:2	1 of 2 werkend:7 Werkloos:4	Nls:3 2-talig:6 Niet-Nls:2	SST:5 Niet-SST:6
2010-2011 controlegroep	Groot: 1 Middel: 3 Klein: 7 1-ouder:4 2x: 7	15 jaar en >:9 < 15 jaar:2	1 of 2 werkend:7 Werkloos:4	Nls:- 2-talig:5 Niet-Nls:6	SST:7 Niet-SST:4
2011-2012 testgroep	Groot: 2 Middel: 5 Klein: 6 1-ouder:4 2x: 9	15 jaar en >:11 < 15 jaar:2	1 of 2 werkend:7 Werkloos:6	Nls:- 2-talig:8 Niet-Nls:5	SST:5 Niet-SST:8
2011-2012 controlegroep	Groot: 3 Middel:7 Klein: 3 1-ouder:4 2x: 9	15 jaar en >:13 < 15 jaar:-	1 of 2 werkend:8 Werkloos:5	Nls:5 2-talig:4 Niet-Nls:4	SST:8 Niet-SST:5
Totaal	Groot: 12 Middel:22 Klein: 26 1-ouder:18 2x: 42	15 jaar en >:52 < 15 jaar:8	1 of 2 werkend:33 Werkloos:27	Nls:8 2-talig:31 Niet-Nls:21	SST:28 Niet-SST:32

Legenda: 2x=beide ouders; Nls=Nederlands; Niet-Nls=niet Nederlands sprekend; SST=Stabiel en stimulerend en Niet-SST=niet stabiel en niet stimulerend; groot=5 of >, middel=3/4 en klein=1/2

§ 4. Redenen aanmelding

Tabel 8. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep in periode 2008-2011 naar redenen voor aanmelding bij School's cool (N=36; meerdere antwoorden mogelijk)

Cohort	Gebrek aan kennis en Nederlandse taal ouders	Geen stimulans van thuis	Behoefte aan rolmodel en tegenwicht straatcultuur	Weinig zelfsturing en zelfvertrouwen
2008-2010	10	5	7	7
2010-2011	2	7	8	6
2011-2012	9	5	8	6
Totaal	21	17	23	19

School's cool hanteert vier hoofdcriteria voor plaatsing van een leerling in het mentorproject, al dan niet in combinatie. Het gaat om de volgende criteria:

- weinig stimulans vanuit de thuissituatie om schoolprestaties te leveren
- onvoldoende Nederlandse taalbeheersing bij de opvoeders
- alleenstaande opvoeder onder sociaaleconomisch zwakke omstandigheden
- het kind is kwetsbaar vanwege persoonlijke factoren.

De reden van aanmelding van een leerling bij School's cool is vooral de behoefte aan een rolmodel en tegenwicht tegen de straatcultuur, op de voet gevolgd door het gebrek aan kennis en taalachterstand van de ouders.

Maar ook gebrek aan zelfsturing en zelfvertrouwen van de leerlingen en het gebrek aan stimulans van thuis spelen een grote rol.

Tabel 9. Onderzochte aandachtsleerlingen van controlegroep in periode 2010-2011 naar overwegingen voor mogelijke aanmelding bij School's cool (N=24; meerdere antwoorden mogelijk)

Cohort	Gebrek aan kennis en Nederlandse taal ouders	Geen stimulans van thuis	Behoefte aan rolmodel en tegenwicht straatcultuur	Weinig zelfsturing en zelfvertrouwen
2010-2011	3	7	5	10
2011-2012	2	5	5	10
Totaal	5	12	10	20

Overwegingen voor een mogelijke aanmelding van leerlingen uit de controlegroep bij een mentorproject hebben vooral te maken met de beperkte zelfsturing en het gebrek aan zelfvertrouwen van een leerling. Gebrek aan stimulans van thuis en een rolmodel als tegenwicht voor de invloed van de straatcultuur spelen ook een rol van betekenis.

Hoofdstuk 2. Cognitieve resultaten

Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de cognitieve resultaten van leerlingen van School's cool Utrecht in beeld gebracht. Dit is gebeurd door de situatie van de testgroep van leerlingen na afronding van het mentoraat te vergelijken met hun situatie bij de start van het mentoraat. Verder is een vergelijking gemaakt met een controlegroep van leerlingen met dezelfde achtergronden.

Met deze informatie wordt antwoord gegeven op de vraag welke cognitieve verschillen bij leerlingen van School's cool zijn te constateren tussen de aanvangssituatie van mentoraat en na afronding ervan en of deze verschillen direct of indirect zijn toe te schrijven aan deelname aan School's cool.

De beginsituatie van de leerlingen is beschreven op basis van interviews met leerkrachten van groep 8 van de basisschool. De eindsituatie van de leerlingen is beoordeeld op basis van interviews met docenten van het voortgezet onderwijs. De gevolgde onderzoeksmethode biedt vanwege de beperkte omvang geen afdoende empirisch bewijs voor oorzakelijke verbanden tussen deelname aan mentoraat en eventuele resultaten die dat oplevert. Wel levert het waardevolle indicaties op over het belang van mentoraat voor cognitieve vooruitgang die de leerlingen tijdens deze begeleidingsperiode hebben geboekt. Daarbij is vooral gekeken is naar resultaten op cognitieve aspecten als onderwijsniveau, doubleren en studievastigheden.

§ 1. Onderwijsniveau

Tabel 10. Aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas (absoluut en %)

Cohort	Stijging	Gelijk blijven	Daling	?	Totaal
2008-2010	4	7	1	-	12
2010-2011 testgroep	1	8	1	1	11
2011-2012 testgroep	1	9	3	-	13
<i>Totaal testgroep abs.</i>	6	24	5	1	36
Totaal testgroep %	16.7%	66.7%	13.9%	2.7%	100%
2010-2011 controlegroep	1	7	3	-	11
2011-2012 controlegroep	-	7	5	1	13
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	1	14	8	1	24
Totaal controlegroep %	4.2%	58.3%	33.3%	4.2%	100%

Twee derde van de aandachtsleerlingen van School's cool in de schooljaren 2008-2012 (66.7%) zit na afronding van het mentoraat nog steeds op hetzelfde niveau van voortgezet onderwijs als waarop ze zijn begonnen. Bijna 17% volgt zelfs een hoger onderwijsniveau dan waarmee ze zijn gestart. Ca. 14% is afgezakt naar een lager onderwijsniveau.

Al met al gaat het met de meeste leerlingen (ca. 83%) boven verwachting goed in het voortgezet onderwijs. Dat is een mooi resultaat voor leerlingen waarvan vermoed wordt dat ze het moeilijk zullen krijgen op de middelbare school.

Deze uitslag krijgt nog meer betekenis als er een vergelijking wordt gemaakt met aandachtsleerlingen met een zelfde achtergrond die niet aan een mentoraatproject hebben deelgenomen. Bij aandachtsleerlingen zonder mentoraat stijgt het onderwijsniveau minder vaak (4% tegen 17%), blijft minder vaak gelijk (58% tegen 67%) en daalt daarentegen meer (33% tegen 14%).

Bij elkaar genomen doen aandachtsleerlingen met mentoraat het beter dan aandachtsleerlingen zonder mentoraat (83% tegen 63%).

§ 2. Doublures

Tabel 11. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar doublures in basisonderwijs en voortgezet onderwijs (absoluut en %)

Cohort	Doublures basisonderwijs			Doublures voortgezet onderwijs		
	Ja	Nee	?	Ja	Nee	?
2008-2010	3	8	1	1	10	1
2010-2011 testgroep	3	8	-	-	10	1
2011-2012 testgroep	7	6	-	1	12	-
<i>Totaal testgroep abs.</i>	13	22	1	2	32	2
Totaal testgroep %	36.1%	61.1%	2.8%	5.6%	88.9%	5.6%
2010-2011 controlegroep	-	11	-	1	10	-
2011-2012 controlegroep	-	13	-	1	12	-
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	-	24	-	2	22	-
Totaal controlegroep %	-	100%	-	10.1%	91.7%	-

Het percentage doublures van aandachtsleerlingen die mentoraat volgen is afgenomen van 36% in het basisonderwijs naar 6% in het voortgezet onderwijs, terwijl dat bij aandachtsleerlingen die niet van mentoraat gebruik maken juist is toegenomen van nul naar 10%. Dat lijkt een positieve ontwikkeling gezien de verwachte risico's met deze leerlingen in het voortgezet onderwijs.

§ 3. Studievaardigheden

Belangrijk voor het welslagen op school zijn de studievaardigheden die zijn vereist om tegemoet te komen aan de eisen van voortgezet onderwijs. In dit onderzoek is nadrukkelijk gekeken naar de vorderingen die zijn gemaakt door aandachtsleerlingen ten aanzien van vaardigheden en houdingsaspecten als aanwezigheid, huiswerk maken, nakomen van afspraken, een zelfstandige werkhouding en de negatieve invloed van thuis op schoolprestaties. Er is steeds een vergelijking gemaakt tussen de testgroep en de controlegroep.

Tabel 12. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar vorderingen in studievaardigheden (absoluut en %)

Cohort	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
2008-2010	+1 =9 -2	+3 =6 -3	+2 =9 -1	+4 =5 -3	+0 =3 -9
2010-2011 testgroep	+1 =8 -2	+3 =6 -2	+3 =5 -3	+2 =5 -4	+1 =7 -3
2011-2012 testgroep	+1 =5 -7	+6 =2 -5	+3 =2 -8	+6 =1 -6	+0 =6 -7
<i>Totaal testgroep abs.</i>	+3 =22 -11	+12 =14 -10	+8 =16 -12	+12 =11 -13	+1 =16 -19
Totaal testgroep %	+8.3% =61.1% -30.6%	+33.3% =38.9% -27.8%	+22.2% =44.4% -33.3%	+33.3% =30.6% -36.1%	+2.8% =44.4% -52.8%
2010-2011 controlegroep	+0 =10 -1	+2 =7 -2	+4 =6 -1	+3 =6 -2	+2 =5 -4
2011-2012 controlegroep	+0 =9 -4	+5 =3 -5	+6 =6 -1	+6 =2 -5	+3 =7 -3
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	+0 =19 -5	+7 =10 -7	+10 =12 -2	+9 =8 -7	+5 =12 -7
Totaal controlegroep %	+0% =79.2% -20.8%	+29.2% =41.6% -29.2%	+41.6% =50.0% -8.3%	+35.5% =33.3% -29.1%	+20.8% =50.0% -29.1%

Legenda: += vooruitgang; = = gelijk blijven op minimaal middelmatig niveau; - = achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau.

De studievoordigheden van leerlingen die gebruik maken van mentoraat van School's cool zijn op het gebied van huiswerk maken en een zelfstandige werkhouding in 33% van de gevallen vooruit gegaan. Het nakomen van afspraken gaat beter bij ca. 22% van hen. Geringe verbeteringspercentages worden gescoord ten aanzien van frequente aanwezigheid en negatieve invloed van thuis op school (resp. 8.3% en 2.8%).

Rond de 40% van de mentees blijft qua studievoordigheden op hetzelfde niveau functioneren. Alleen op het punt van frequente aanwezigheid laat 60% een constant beeld zien.

Opvallend is dat een derde van de mentees aan studievoordigheden inboet. Bij ruim de helft van hen heeft thuismilieu nog steeds een negatieve invloed op school.

Aandachtsleerlingen uit de controlegroep die geen mentoraat volgen laten over de hele linie een iets beter beeld zien. Dat geldt met name ten aanzien van vooruitgang en gelijk blijven van studievoordigheden op het gebied van huiswerk maken en een negatieve invloed van thuis op school.

Hoofdstuk 3. Sociaal-emotionele resultaten

Inleiding

In dit hoofdstuk staan de sociaal-emotionele resultaten van leerlingen van School's cool Utrecht in het middelpunt. De onderzoeksmethode die is gebruikt bij het vaststellen van cognitieve resultaten, is ook hier gehanteerd. Het enige verschil is dat daarnaast ook informatie over leerlingen is verzameld met behulp van de CBCL gedragstest voor docenten (TRF).

Allereerst wordt aandacht besteed aan sociaal-emotionele resultaten ten aanzien van contact van leerlingen met zorgvoorzieningen, psychosociale problemen, contact met leeftijdsgenoten en vrijetijdsbesteding. Daarna wordt ingegaan op de uitkomsten van de CBCL gedragstest.

§ 1. Contact met zorgvoorzieningen

Tabel 13. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar contact met zorgvoorzieningen

Cohort	Voormeting	Nameting
2008-2010	4	8
2010-2011 testgroep	6	10
2011-2012 testgroep	9	8
<i>Totaal testgroep abs.</i>	19	26
Totaal testgroep %	52.7%	72.2%
2010-2011 controlegroep	6	8
2011-2012 controlegroep	7	2
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	13	10
Totaal controlegroep %	54.2%	41.7%

Bij de testgroep is sprake van een behoorlijke toename van leerlingen die aandacht krijgen van zorgvoorzieningen als interne zorgoverleggen en externe instanties voor jeugdzorg (van 52.7% naar 72.2%). Bij de controlegroep is in dit opzicht juist een afname te constateren (van 54.2% naar 41.7%).

Als verklaring voor deze tendens is naar voren te brengen dat bij aandachtsleerlingen met een mentor juist meer aandacht is voor hun zorgvragen.

§ 2. Psychosociale problemen

Tabel 14. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar verandering van psychosociale problemen (absoluut en %)

Cohort	Selfreport	Opgave mentoren en docenten
2008-2010	+7 =3 -1 ?1	+5 =6 -1
2010-2011 testgroep	+9 =1 -1	+2 =8 -1
2011-2012 testgroep	+10 =3 -0	+3 =2 -8
<i>Totaal testgroep abs.</i>	+26 =7 -2 ?1	+10 =16 -10
Totaal testgroep %	+72.2% =19.4% -5.6% ?2.8%	+27.7% =44.4% -27.7%
2010-2011 controlegroep	+? =? -?	+3 =4 -4
2011-2012 controlegroep	+? =? -?	+3 =8 -2
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	+? =? -?	+6 =12 -6
Totaal controlegroep %	+?% =?% -?%	+25.0% =50.0% -25.0%

Legenda: += vooruitgang; = = gelijk blijven op minimaal middelmatig niveau; - = achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau; ?=onbekend.

Leerlingen die deelnemen aan School's cool is gevraagd of zij na afronding van het mentoraat meer of minder psychosociale problemen hebben of dat dit hetzelfde is gebleven in vergelijking met de beginperiode van de brugklas toen het mentoraat begon. Uit selfreport-reacties blijkt dat hun psychosociale zorgen flink zijn afgenomen (ca 72%) en maar in bijna 20% van de gevallen gelijk zijn gebleven. Bij ruim 5% is sprake van een toename van deze problemen.

Volgens opgave van docenten ligt dat echter anders. Zij stellen dat maar bij ongeveer een kwart van de mentees psychosociale problemen zijn verminderd en bij een kleine helft (44.4%) onveranderd zijn gebleven. Bij ruim een kwart van hen is zelfs sprake van een toename van psychosociale problemen.

Van aandachtsleerlingen uit de controlegroep ontbreken selfreport-gegevens. Wel is er informatie voorhanden van docenten. Het beeld dat zij schetsen van de

psychosociale situatie van leerlingen en de veranderingen die zich daarin voordoen, lijkt sterk op dat van de leerlingen die hebben deelgenomen aan mentoraat van School's cool.

§ 3. Contact met leeftijdsgenoten en vrijetijdsbesteding

Tabel 15. Onderzochte aandachtsleerlingen van testgroep (N=36) en controlegroep (N=24) in periode 2008-2012 naar verandering van contact met leeftijdsgenoten en in vrijetijdsbesteding (absoluut en %)

Cohort	Contact met leeftijdsgenoten	Vrijetijdsbesteding
2008-2010	+8 =2 -2	+4 =5 -3
2010-2011 testgroep	+3 =7 -1	+2 =9 -0
2011-2012 testgroep	+7 =4 -2	+1 =12 -0
<i>Totaal testgroep abs.</i>	+18 =13 -5	+7 =26 -3
Totaal testgroep %	+50.0% =36.1% -13.8%	+19.4% =72.2% -8.3%
2010-2011 controlegroep	+5 =4 -2	+1 =4 -5 ?1
2011-2012 controlegroep	+3 =5 -5	+1 =7 -3 ?2
<i>Totaal controlegroep abs.</i>	+8 =9 -7	+2 =11 -8 ?3
Totaal controlegroep %	+33.3% =37.5% -29.2%	+8.3% =45.8% -33.3% ?12.5%

Legenda: += vooruitgang; = = gelijk blijven op minimaal middelmatig niveau; - = achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau; ?=onbekend.

Docenten is gevraagd het contact van leerlingen met leeftijdsgenoten te omschrijven. Het blijkt dat de helft van de pupillen van mentoren het contact met leeftijdsgenoten verbeteren. Ruim een derde blijft op dit punt op hetzelfde niveau hangen (36.1%) en bij bijna 14% gaan deze contacten juist achteruit.

Bij leerlingen uit de controlegroep is de vooruitgang in contact met leeftijdsgenoten minder groot. Daar verbetert ongeveer een derde deze sociale contacten, blijft een derde op hetzelfde niveau en gaat bijna 30% er wat dat betreft juist op achteruit. Dan gaat het om verlies van sociale contacten en aangaan van contacten met verkeerde vrienden.

Het vrijetijdspatroon van mentees gaat er op vooruit in ongeveer 20% van de gevallen. Constant blijft het bij bijna driekwart van hen. Van verslechtering is sprake bij ca. 8%. Bij aandachtsleerlingen uit de controlegroep is dat beeld veel minder positief. Slechts ca. 8% verbetert de vrijetijdsbesteding, bij een kleine helft (ca. 46%) blijft dat hetzelfde en bij een derde krijgt het vrijetijdspatroon een passieve of anderszins bedenkelijke invulling.

§ 4. Uitslagen CBCL gedragstest

De sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen van de testgroep is uitgebreider in beeld gebracht met behulp van de CBCL-vragenlijst (Child Behavior CheckList). Deze test oordeelt over acht probleemgebieden van sociaal-emotioneel functioneren van de leerling, namelijk teruggetrokken gedrag, somatische klachten, angstig/depressief, sociale problemen, denkproblemen, aandachtsproblemen, overtreden van regels en agressiviteit. Daarnaast wordt een 'overall' score gegeven voor internaliserend gedrag, voor externaliserend gedrag en voor de totaliteit van al deze problemen. De schaal internaliserend gedrag bestaat uit de items teruggetrokken gedrag, somatische klachten en angstig/depressief. De schaal externaliserend bestaat uit de items delinquent gedrag en agressief gedrag. Deze test is ingevuld door docenten van het primair onderwijs bij wijze van voormeting en door docenten van het voortgezet onderwijs als nameting voor leerlingen uit de testgroepen en controlegroepen van alle vier de cohorten in de periode 2008-2012. Hiervoor is gebruik gemaakt van de CBCL gedragstest voor docenten (TRF).

Zoals tabel 16 laat zien zijn over het geheel genomen de sociaal-emotionele problemen van leerlingen die hebben meegedaan aan mentoraat licht afgenomen (van 56.3 naar 55.7), terwijl bij leerlingen die geen mentoraat hebben gevolgd sprake is van een lichte toename van sociaal-emotionele problemen (van 54.9 naar 55.5). De vooruitgang bij mentees heeft vooral te maken met een afname van hun geïnternaliseerde problemen, in het bijzonder van angst/depressie, en een sterke vermindering van sociale problemen. Deze afname is zo groot dat het de lichte toename van geëxternaliseerde gedragsproblemen, vooral van overtreden van regels overtreft.

Wat verder opvalt is dat leerlingen die behoren tot een controlegroep meer somatische problemen hebben en meer regelovertrekend gedrag vertonen ten tijde van de nameting.

Tabel 16. Gemiddelde scores CBCL gedragstest afgenomen tijdens een voormeting en nameting bij docenten van resp. basisonderwijs en voortgezet onderwijs (TRF) m.b.t. alle leerlingen uit de testgroepen (N=36) en de controlegroepen (N=24) in de periode 2008-2012

Problemen	Voormeting		Nameting		Verskil	
	Test	Controle	Test	Controle	Test	Controle
Teruggetrokken gedrag	57.7	56.5	56.5	55.4	-1.2.	-1.1
Somatische klachten	54.0	53.8	54.7	58.1	+0.7	+4.3
Angstig / depressief	59.9	58.2	55.3	56.8	-4.6	-1.4
Sociale problemen	60.1	60.1	54.0	59.5	-6.1	-0.6
Denkproblemen	53.5	55.5	52.2	55.6	-1.3	+0.1
Aandachtsproblemen	55.5	54.3	55.1	55.2	0	+0.9
Overtreden van regels	54.7	53.4	57.3	55.8	+2.5	+2.4
Agressiviteit	57.5	56.0	57.9	57.1	+0.4	+1.1
Geïntern. problemen	57.1	56.6	54.7	55.8	-2.4	-0.8
Geëxtern. problemen	55.5	52.5	57.2	54.9	+1.7	+2.4
Totaliteit problemen	56.3	54.9	55.7	55.5	-0.6	+0.6

Hoofdstuk 4. Methodiek, zin en tips

Inleiding

Na een beknopte schets van de organisatie van het mentorproject School's cool Utrecht (§ 1) en de methodiek van School's cool in het algemeen (§ 2) wordt uitgebreid stil gestaan bij de zin en functies van mentoraat en andere ervaringen die leerlingen, mentoren en docenten meemaken bij het mentorproject van School's cool Utrecht (§ 3). Ook is aandacht besteed aan tips en suggesties voor verbetering van leerlingen (§ 4), mentoren (§ 5), docenten van basisscholen (§ 6) en docenten van het voortgezet onderwijs (§ 7).

§ 1. Organisatie

Het project School's cool Utrecht is onderdeel van de ISKB. De ISKB is in 1985 opgericht door een drietal Utrechtse kerken. De ISKB is inmiddels uitgegroeid tot een professioneel geleide vrijwilligersorganisatie die werkt aan een laagdrempelige, duurzame ontmoeting tussen Nederlandse Utrechters en Utrechters die van oorsprong niet Nederlands zijn. Het accent is verschoven naar coaching op het gebied van taal en meedoen. De stichting organiseert taalprojecten gericht op mannen en vrouwen en het mentorproject School's cool voor jongeren in de stad Utrecht.¹⁴

School's cool is een bepaald format van een mentorproject dat is ontwikkeld in 1997 op initiatief van Stichting Welzijn Westerpark in Amsterdam. Inmiddels functioneren er in bijna 20 gemeenten in Nederland mentorprojecten onder de noemer van School's cool.¹⁵

School's cool heeft als doel kwetsbare basisschoolleerlingen door middel van positieve aandacht steun te geven bij de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Het gaat om basisschoolleerlingen uit groep 8 die opgroeien binnen een opvoedmilieu dat een risico kan vormen voor hun ontwikkeling of om leerlingen uit groep 8 die vanwege persoonlijke risicofactoren kwetsbaar zijn. De leerling wordt gedurende anderhalf jaar bijgestaan door een thuismentor, die niet alleen helpt bij het maken van huiswerk, maar ook sociaal bijdraagt aan de algemene kennis en sociale vaardigheden van de leerling. Het project denkt op deze manier bij te dragen aan het voorkomen van schooluitval. Het mentorproject is niet bedoeld als hulpverlening, maar biedt preventieve ondersteuning.

Het mentoraat voor leerlingen wordt uitgevoerd door vrijwilligers. De projectleider van School's cool Utrecht is de enige betaalde beroepskracht binnen het project. Deze medewerker begeleidt mentoren en is belast met interne coördinatie en onderhoud van externe contacten.

¹⁴ ISKB, 2009; zie ook: www.iskb.nl

¹⁵ www.schoolscool.nl

§ 2. Methodiek

Een mentorproject van School's cool draagt de volgende belangrijke kenmerken:

Het wekelijks huisbezoek door de mentor

De mentor is doorgaans een hoog opgeleide vrijwilliger die gedurende anderhalf jaar eens per week op huisbezoek gaat bij een scholier ter ondersteuning van diens schoolwerk bij de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs. Deze thuismentor bevordert ook de deelname van de scholier aan sport of andere vrijetijdsbesteding in verenigingsverband.

Duur en doel

De begeleiding begint op de basisschool in de tweede helft van het achtste leerjaar en duurt tot aan of in het tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs. De scholieren worden op de basisschool geselecteerd en voorgedragen, meestal door de leerkracht van groep acht. Als de scholier aan het einde van het eerste leerjaar in het voortgezet onderwijs of omstreeks het kerstrapport in het tweede leerjaar voldoende leerresultaten heeft en adequaat gedrag vertoont, zowel op school als daarbuiten, wordt de begeleiding afgebouwd en stopgezet. Verkorting of verlenging van de begeleidingsperiode is na overleg met alle betrokkenen mogelijk.

Contact met ouders

Bij het wekelijkse huisbezoek van de mentor is een van de ouders verplicht in huis aanwezig. De thuismentor deelt informatie over het kind met de ouders en vice versa, overlegt dus regelmatig met hen en betreft de ouders bij de school van hun kind als dat nodig is.

Niet vrijblijvend

Voordat de huisbezoeken beginnen, tekenen scholier, ouders en mentor een contract in het bijzijn van de mentorcoördinator of lokale projectleider. Een van de afspraken is dat de ouders ervoor zullen zorgen dat hun kind op het afgesproken tijdstip thuis is. De scholier belooft dat hij zijn best zal doen en alles wat belangrijk is voor zijn schoolresultaten zal vertellen aan zijn mentor.

Eén-op-één-relatie

De relatie tussen persoonlijke thuismentor en scholier wordt samenvattend gekenschetst als een tijdelijke één-op-één-relatie, ter ondersteuning en aanvulling van de oudertaak op een cruciaal moment in de ontwikkeling van het kind, namelijk in de prepuberteit of beginnende puberteit. De aandacht van de thuismentor is in de eerste plaats gericht op de positieve eigenschappen en mogelijkheden van het kind. Stimuleren van en motiveren voor de schoolloopbaan staan voorop. Een thuismentor van School's cool heeft doorgaans één pupil; een enkeling heeft er twee of tijdelijk twee bij overlapping van de mentoraten.

Organisatie

De koppeling van een aspirant-mentor aan een scholier wordt zeer zorgvuldig voorbereid, beoordeeld en tot stand gebracht door de projectleider, die beiden

daartoe gesproken dient te hebben (aspirant-mentor en scholier). Het verdient de voorkeur dat de projectleider ervaring heeft met het School's cool-mentorschap.

Intervisie

De mentoren brengen om de twee maanden in een intervisiebijeenkomst persoonlijk verslag uit van de inhoud van de huisbezoeken en de schoolvorderingen van hun pupil. Dit alles vindt plaats in intervisiegroepen van maximaal tien mentoren, waarbij openheid over wat er gebeurt centraal staat. De ervaringen van mentoren en de aandachtspunten die daaruit voortkomen vormen de rode draad bij de begeleiding.

Deskundigheidsbevordering en vergoeding mentoren

Ter bevordering van de deskundigheid van de mentoren worden jaarlijks enkele thema-avonden georganiseerd door de projectleider en er wordt een trainingsprogramma aangeboden.

Inzetbaarheid

Voordat een mentor ingezet wordt, ontvangt School's cool een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) die door het ministerie van Veiligheid en Justitie wordt verstrekt na aanvraag door de aspirant-mentor in zijn woongemeente. De kosten hiervoor worden door School's cool vergoed.

Elke aspirant-mentor wordt door middel van een persoonlijk kennismakingsgesprek met de projectleider van School's cool beoordeeld op geschiktheid. Enkele criteria zijn: affiniteit met het onderwijs, met de leeftijdsgroep van de leerlingen en flexibiliteit: o.a. openstaan voor verschillen in cultuur, leefwijze en opvoedingsstijlen.

§ 3. Zin en functies van mentoraat

Tabel 17. Zin en functies van mentoraat School's cool in 2008-2012 volgens opgave van leerlingen testgroep en hun mentoren (N=36; meerdere antwoorden mogelijk)

Zin en functies	2008-2010		2010-2011		2011-2012	
	testgroep	mentoren	testgroep	mentoren	testgroep	mentoren
Zinvol	10	9	8	8	11	10
Niet zinvol	2	3	3	3	2	3
Cijfers	9				10	
Studie-vaardigheden/huiswerk	7	8		7	12	11
Educatieve uitstapjes	7				3	
Persoonlijke ontwikkeling	6	10		7	3	4
Sociale ontwikkeling	3	7		5		4
Ondersteuning ouders		3		2		

Tabel 18. Zin en functies van mentoraat School's cool in 2008-2012 volgens opgave van leerlingen van testgroep en hun mentoren in % (N=36; meerdere antwoorden mogelijk)

Zin en functies	Testgroep		Mentoren	
	absoluut	%	absoluut	%
Zinvol	29	80.6%	27	75%
Niet zinvol	7	19.4%	9	25%
Cijfers	19	52.8%	-	-
Studie-vaardigheden/ huiswerk	19	52.8%	26	72.2%
Educatieve uitstapjes	10	27.7%	-	-
Persoonlijke ontwikkeling	9	25%	21	58.3%
Sociale ontwikkeling	3	8.3%	16	44.4%
Ondersteuning ouders	-		5	13.9%

Meer dan 80% van de leerlingen die gebruik maken van mentoraat vindt het een zinvolle ervaring. Als belangrijke functies worden vooral genoemd de betere cijfers en studievoordigheden die het oplevert. Educatieve uitstapjes en de persoonlijke ontwikkeling komen op de tweede plaats.

Driekwart van de mentoren vindt mentoraat zinvol. Functies van mentoraat die vooral worden gewaardeerd zijn de bijdrage aan studievoordigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. In de derde plaats wordt de sociale ontwikkeling van de leerling genoemd.

Deze uitkomsten komen overeen met vergelijkbaar onderzoek naar een School's cool mentorproject in Amsterdam.¹⁶

§ 4. Leerlingen

Ervaringen

Met leerlingen is ook gesproken over hun ervaringen en beoordeling van School's cool tijdens de verschillende fasen van het mentoraat.

Aanmelding

De meeste leerlingen wisten van te voren goed wat School's cool inhield (ca. 89%). Zij hebben veelal uitleg van een basisschooldocent en de projectleider van School's cool gekregen en enkelen noemen ook het filmpje over School's cool dat zij hebben gezien. Zij omschrijven het mentorproject als een man of vrouw die één keer in de week komt helpen met huiswerk, het leren van toetsen en leren plannen. Twee

¹⁶ Noorda e.a., 2008.

leerlingen vertellen daarbij dat in de praktijk bleek dat het niet puur om huiswerk ging, maar dat zij ook veel gesprekken hebben gevoerd met de mentor. Eén van deze leerlingen noemt haar mentor 'een echte vriendin'.

Drie leerlingen zeggen niet heel goed te weten wat er ging gebeuren tijdens het mentoraat en ook geen verwachtingen te hebben gehad.

Bijna alle leerlingen waren het er mee eens dat zij aangemeld werden (ca. 94%).

Redenen die zij daarvoor opgeven zijn beter kunnen presteren op school,

Nederlandse taal verbeteren, onderwijsniveau behouden of leren voor zichzelf op te komen. Eén leerling zegt dat zij dacht dat de begeleiding slechts uit bijles zou bestaan, en om die reden was zij het niet eens met de aanmelding. Toen bleek dat dit niet het geval was, was zij wel heel positief.

"Ik wilde zelf ook aangemeld worden, want de middelbare school is nieuw, daar weet ik niet zoveel van. Hij wel, want hij is er al geweest."

"Ik heb een filmpje gezien waarin werd uitgelegd wat School's cool inhield. Ik verwachtte dat ik er veel van zou leren."

Voorkeur voor een mentor

Exact de helft van de leerlingen van de drie cohorten had geen voorkeur voor een mentor (50%). De andere helft maakte het wel uit wat voor mentor zij kregen.

De meisjes geven aan dat zij een vrouw wilden. Een vrouw zou hen beter begrijpen, over alles kunnen praten en daar voelen ze zich beter bij.

Voor twee jongens was dit de reden dat zij een man wilden. Vier andere jongens hadden de voorkeur voor een vrouw, en de ouders van twee leerlingen idem.

Een andere leerling had de voorkeur voor een jonge mentor boven een oude mentor.

Jonge mentoren zouden beter uit kunnen leggen, volgens deze leerling. Een andere

leerling had de voorkeur voor een oude (vrouwelijke) mentor boven een jonge

mentor. Deze leerling kan naar eigen zeggen beter overweg met oudere mensen. Een laatste leerling wilde ook een ouder persoon, omdat deze haar beter zou begrijpen.

Zoveel mogelijk is met de voorkeuren van leerlingen rekening gehouden.

"Mij maakte het niet uit. Mijn moeder wilde eigenlijk een vrouw, maar toen hij kwam vond ze het een toffe man en heel leuk."

Koppelingsgesprek

De leerlingen zijn allemaal te spreken over het koppelingsgesprek, hoewel enkelen van hen zijn vergeten hoe dit precies is verlopen. Tijdens deze gesprekken

ondertekenen mentor, leerling en ouders een contract waarmee zij zeggen hun

afspraken na te komen en het project tot een succes te willen maken. 14 leerlingen

refereren hieraan (ca. 39%). De meeste leerlingen vertellen dat zij zichzelf hebben

voorgesteld en dat ook de mentor zichzelf introduceerde. Enkele leerlingen zeggen

dat er iemand van School's cool aanwezig was bij dit gesprek en vertelde waarom ze bij elkaar waren gekomen en wat er ging gebeuren. Bij sommige leerlingen zijn

tijdens het koppelingsgesprek afspraken gemaakt over de frequentie van ontmoetingen, op welke dag ze zouden afspreken en op welk tijdstip.

De leerlingen vonden dat zij niet lang hoefden te wachten op een mentor. Er waren vier leerlingen die wel wat langer moesten wachten. Dit had te maken met een wachtlijst of het wisselen van mentor vlak na aanvang.

Beoordeling

Bijna alle leerlingen kijken positief terug op de begeleiding van hun mentor (ca. 94%). Hoewel de een dat enthousiaster uit dan een ander. Zij waarderen veelal de duidelijke uitleg, de goede gesprekken, de moeite die een mentor in hen heeft gestoken en de tips en adviezen die ze kregen op het gebied van schoolwerk en sociale vaardigheden. Eén van de twee leerlingen die niet positief waren over de begeleiding noemt als reden dat er niet veel gedaan werd tijdens de bijeenkomsten en de begeleiding dus saai was, en de ander meent dat de begeleiding zowel onnodig als niet leuk was.

Bijna de helft van de leerlingen noemt de begeleiding ook leuk en gezellig (ca. 44%). Eén meisje geeft aan dat haar mentor weliswaar een goede begeleider was, maar dat zij andere, meer professionele hulp nodig had voor psychische problemen waar zij mee worstelde. Eén leerling was redelijk positief over de begeleiding, maar zijn mentor vond dat hij niet genoeg zijn best deed en raakte daar gefrustreerd over. Enkele uitspraken van leerlingen over hun mentor:

"Ik vind dat ze goed les geeft. Ze legt vlot en goed uit. Meestal snap ik alles aan het eind van een ontmoeting. Ik ben erg tevreden."

"De begeleiding was niet vervelend. Hij had goede ideeën over huiswerk en hij wist veel. Hij gaf veel tips."

"De begeleiding was goed, leuk. Ze hielp mij goed. Ze wilde echt het beste voor mij. Het was een leuke tijd. Het is jammer dat mijn mentor ging verhuizen, ik heb haar al maanden niet gezien."

"Het was leuk en prettig. Ik word blij als ik eraan terugdenk. Het is fijn dat iemand aandacht aan je geeft. We konden goed met elkaar opschieten. Het was altijd gezellig. Hij was familie voor ons."

"We doen niet echt veel. Op zich is het wel leuk, maar als we steeds niks doen, dan wordt het een beetje saai."

Mening van ouders

De leerlingen is soms ook gevraagd wat hun ouders van de mentor vonden. De meeste leerlingen praatten met hun ouders over de begeleiding en de mentor. Zij geven aan dat hun ouders de mentor aardig en leuk vonden. Daarnaast vinden veel ouders de begeleiding goed omdat hun kind beter gaat presteren op school en zien sommigen van hen ook daadwerkelijk de schoolresultaten vooruit gaan. Allen vinden zij het ook prettig dat de begeleiding thuis plaats vindt.

"Het is heel goed dat er hulp is voor dingen die mijn zoon niet begrijpt. Ze helpt graag. Ik vind de mentor erg aardig en vriendelijk en ik kan ook met mijn vragen bij haar terecht."

Eenmaal wordt gezegd dat ouders het fijn vinden dat iemand hun kind helpt, omdat zij dat zelf niet kunnen. Een jongen vertelt dat zijn ouders er trots op waren dat er iemand bij hen thuis kwam. *“Dat iemand je zoon helpt en hem wat aanleert, was iets waar mijn ouders trots op waren.”* Een Turkse jongen had een Turkse mentor. Hij vertelde dat het daardoor snel klikte tussen zijn ouders en de mentor.

Echter, één moeder was niet tevreden over de begeleiding. De mentor was volgens haar te weinig met het schoolwerk van de pupil bezig.

Tips voor verbetering

Mentoraat is goed voor leren

Volgens ongeveer de helft van de pupillen is een mentor aan te bevelen als het met een leerling niet goed gaat op school, je moeite hebt met leren en niet goed presteert. Twee leerlingen zeggen daarbij expliciet dat het mentoraat geschikt is voor allochtonen die moeite hebben met de taal.

Daarnaast vinden enkele leerlingen een mentor vooral geschikt bij de overstap van de basisschool naar de middelbare school, omdat de middelbare school veel nieuwe dingen met zich meebrengt.

Er zijn ook enkele leerlingen die een mentor aanraden voor personen die niet lekker in hun vel zitten of problemen thuis hebben. Zij hebben iemand nodig waarmee ze kunnen praten over hun zorgen, problemen en geheimen.

Eén jongen noemt dat een mentor een leerling kan helpen die moeite heeft met zich te gedragen.

Een andere leerling noemt ten slotte dat verschillende vrienden van hem die de begeleiding vanuit School's cool hebben afgewezen daar spijt van hebben nu ze zien hoe goed het met hem gaat.

“Als mijn tweede rapport slecht wordt zou ik wel weer een mentor willen, maar nu heb ik alleen maar achten en negens.”

“Ik zou het een vriendin aanraden als ze daar behoefte aan heeft door moeite met leren en plannen.”

Mentor of huiswerkklas

Leerlingen is ook gevraagd een vergelijking te maken tussen School's cool en een huiswerkklas. Volgens driekwart van hen is een mentor niet alleen bezig met schoolwerk, zoals dat in een huiswerkklas wel gebeurt. Een mentor is ook een vertrouwenspersoon om persoonlijke dingen mee te bespreken en een mentor geeft hulp als je niet weet hoe je je moet gedragen op school en je moet wennen.

Een huiswerkklas is volgens hen puur voor het maken van huiswerk en geschikt als er thuis geen gelegenheid is om huiswerk te maken. Bovendien zitten er in een huiswerkklas meer kinderen en word je daar snel afgeleid. Tot slot is een mentor veel leuker dan een huiswerkklas, omdat je ook kan kletsen en uitjes hebt.

Wel of niet doorgaan met mentoraat?

De meeste leerlingen hebben momenteel geen behoefte meer aan een mentor. Dat is niet meer nodig omdat het goed gaat op school en zij gewend zijn aan het voortgezet

onderwijs. Een enkeling doet nu liever andere dingen of verwacht toch niet over te gaan.

Een meisje zegt dat ze de mentor niet meer nodig heeft voor gesprekken, omdat ze nu een psycholoog heeft om mee te praten. Een ander werd zowel vanuit School's cool begeleid als door een huiswerkklas, en gaat nu door met de huiswerkklas.

Leerlingen die graag doorgaan met een mentor, willen dit omdat zij verwachten dat het derde of vierde jaar van school pittig is en daarbij wel hulp kunnen gebruiken.

Eén leerling zegt dat hij nog graag een mentor had gehad, omdat hij sommige dingen van school niet begrijpt en dit aan de mentor had willen vragen. Twee leerlingen vinden begeleiding nog wenselijk, omdat zij graag een onderwijsniveau omhoog willen gaan en zij verwachten dat dit waarschijnlijker is met begeleiding vanuit School's cool.

Er zijn ook leerlingen die nog een mentor zouden willen omdat ze dat leuk en leerzaam vinden, hoewel ze toegeven dat ze niet meer echt nodig hebben.

"Ik wil niet dat mijn mentor weggaat! Ik wil nog naar vmbo kader, als mijn tweede rapport iets beter is."

§ 5. Mentoren

Redenen om mentor te worden

Mentoren zijn om allerlei verschillende redenen mentor geworden.

Iets betekenen voor een ander en de samenleving

Voor elke mentor geldt dat deze iets wil betekenen voor een ander en een bijdrage wil leveren aan de samenleving of de integratie van allochtonen in Nederland.

Sommige mentoren doen dit vanuit het bewustzijn dat zij zelf bevoorrecht zijn en willen wat doen voor een minder bevoorrecht persoon. Enkele mentoren hopen dat zij door hun bijdrage Nederland een stukje gastvrijer maken en een positiever beeld over Nederland bij de gezinnen van begeleide leerlingen creëren. Anderen willen via hun bijdrage aan School's cool uiting geven aan hun maatschappelijke betrokkenheid.

Verschillende mentoren waren specifiek op zoek naar vrijwilligerswerk waarbij met jongeren wordt gewerkt. Zij willen bijdragen aan de ontwikkeling en doorstroming van een jongere en hun kennis overdragen. Volgens één mentor speelt ook de verslechtering van het onderwijs een rol.

Intercultureel contact

Het mentoraat is voor sommige mentoren ook een manier om in contact te komen met andere culturen dan die van henzelf. Mentoren van allochtone komaf weten dat ondersteuning vanuit het gezin niet vanzelfsprekend is en willen graag rolmodel zijn en laten zien dat een allochtoon ook succesvol kan zijn.

Sterke punten mentoraat School's Cool

De mentoren is gevraagd wat zij sterke punten vinden van mentoraat bij School's cool Utrecht. Zij noemen de volgende zaken:

Goed project met een helder doel

Als sterk punt noemen bijna alle mentoren het bestaan van het project op zich. Zij vinden het een goed initiatief, waarvan het doel helder geformuleerd is. Zij vinden het een sterk punt dat kinderen die het nodig hebben voor een langere tijd wekelijks contact hebben met een mentor. Daardoor leert de mentor de leerling ook goed kennen. Meerwaarde van het project is verder dat er sprake is van één op één contact tussen mentor en leerling en dat het project meer is dan huiswerkbegeleiding.

“Het is heel nuttig. Wat in Nederlandse gezinnen wel aanwezig is, mist daar. De ouders van mijn leerling kennen de manier van doen niet, van school en dergelijke. Het is goed een helpende hand te bieden daarbij.”

Goede begeleiding

De begeleiding vanuit ISKB wordt bijzonder gewaardeerd. Vele malen wordt het enthousiasme over de projectleider van ISKB uitgesproken. De begeleiding is professioneel, enthousiast en motiverend. Mentoren kunnen met hun vragen gemakkelijk en goed terecht bij de projectleider. Ook zijn bijna alle mentoren van mening dat zij vanuit ISKB over voldoende middelen beschikken om de begeleiding zo goed mogelijk tot stand te brengen.

“Er wordt goed gereageerd op mailtjes en telefoontjes, er is goede begeleiding.”

Intervisie

Veel mentoren zijn erg te spreken over de intervisieavonden. Zij vinden deze interessant en nuttig, omdat er ervaringen en problemen worden uitgewisseld met andere mentoren en ze zo ideeën kunnen opdoen. Daarnaast krijgen ze tips als ze knelpunten ervaren. Enkele mentoren merken verder op dat de intervisieavonden goed worden voorbereid door School's cool.

“De intervisie is een goede manier om te profiteren van andermans ervaring.”

Koppelingsgesprek

Tijdens het kennismakingsgesprek zijn de mentor, de leerling, de ouders van de leerling en de coördinator van School's cool aanwezig. Hier wordt de match tussen leerling en mentor gemaakt en ondertekenen alle aanwezigen een contract waarin zij zeggen hun afspraken na te komen en het project tot een succes te maken. Het contract wordt door verschillende mentoren als sterk punt ervaren, omdat hierdoor enige 'zwaarte' aan het project wordt gegeven en dit het mentorproject minder vrijblijvend maakt.

“Ik vond de koppeling goed gekozen. Ook de begeleiding was zeer goed.”

Training

Verschillende mentoren noemen als sterk punt de training van drie avonden ter voorbereiding op hun mentorschap. Daarnaast zijn extra informatieavonden en workshops goed bevallen.

Vrijheid

De vrijheid voor invulling van de begeleiding naar gelang de behoefte van de leerling en de capaciteiten van de mentor wordt ook een aantal keer als sterk punt van School's cool vermeld.

Verruiming blikveld

Het mentorproject brengt tot slot verschillende sociale groepen bij elkaar en laat mentoren kennis maken met een 'andere wereld'. Dit is vaak een andere cultuur, maar ook een andere sociale klasse. Verschillende mentoren ervaren dit als verhelderend en als een verrijking en verbreding van hun maatschappelijke horizon. Een project als School's cool draagt op deze manier bij aan meer betrokkenheid tussen verschillende groepen.

Ook noemen enkele mentoren de interesse in de manier waarop het voortgezet onderwijs tegenwoordig in zijn werk gaat. Via School's cool krijgen zij inzicht in de tendens binnen het hedendaagse onderwijs en de belangrijke thema's die spelen onder middelbare scholieren.

Effectmeting

Ten slotte noemen twee mentoren het heel positief te vinden dat ISKB aandacht besteedt aan effectmeting. Ze vinden het getuigen van professionaliteit en zijn benieuwd naar de resultaten.

Knelpunten mentorproject School's cool Utrecht

Aan mentoren is gevraagd wat zij als knelpunten ervaren bij School's cool Utrecht. Velen waren voornamelijk positief en konden geen knelpunten of zwakke punten bedenken. Enkele mentoren komen wel belemmeringen tegen.

Begeleiding en intervisie kan beter

Hoewel de mentoren erg tevreden zijn met de intervisiebijeenkomsten, wensen sommigen van hen toch op bepaalde punten meer gerichte begeleiding en intervisie. Zo zegt één mentor dat zij de intervisiebijeenkomsten te lang vond duren en er om die reden soms tegenop zag. Een andere mentor meent dat vanuit ISKB weinig naar hem geïnformeerd werd en hij vaker terugkoppeling vanuit de organisatie wenste. Het varieert per mentor op welk vlak zij extra ondersteuning hadden gewenst. Zo ervaren verschillende jonge mentoren of mentoren zonder kinderen het als knelpunt dat zij geen ervaringen hebben met pedagogiek en niet bekend zijn met het onderwijssysteem. Ze hadden op deze vlakken graag meer informatie gewild. Eén mentor zegt hierover: "Ik ben heel positief dus ik moet zoeken naar iets negatiefs, maar van sommige schooldingen was ik niet op de hoogte, zoals wanneer het eerste rapport kwam. Hoe werkt een schoolsysteem?"

Een enkeling had behoefte aan meer tips voor het maken van huiswerk met de pupil. Andere mentoren hadden afhankelijk van de situatie waarin hun pupil leefde vragen. Een mentor wist bijvoorbeeld niet wat zijn rol was, toen bleek dat de pupil te maken had met multiproblematiek en professionele hulp nodig had. Een andere mentor wist niet hoe ze moest omgaan met haar pupil die niet wilde praten over haar thuissituatie, terwijl deze zeer problematisch was en veel effect op haar moet hebben

gehad. De mentoren hadden bij deze vraagstukken meer ondersteuning willen hebben.

Mentoren liepen ook tegen 'lichtere' vraagstukken op, zoals welke plekken geschikt zijn om met een leerling naar toe te gaan voor een uitstapje. Met veel vragen kunnen de mentoren bij de intervisiebijeenkomsten terecht. Er wordt echter wel door een enkeling opgemerkt dat de opkomst geregeld laag was.

Onbekendheid van School's cool bij middelbaar onderwijs

Verschillende mentoren ervaren het als knelpunt dat de middelbare scholen niet goed bekend zijn met School's cool, waardoor het contact moeizaam verloopt of er helemaal geen contact met de middelbare school is geweest.

Een mentor geeft bijvoorbeeld aan dat een docent de mentor niet heeft ingelicht toen er veel aan de hand bleek te zijn met de pupil, terwijl de mentor zich bij aanvang van het mentoraat wel heeft geïntroduceerd bij de docent. Een andere mentor ervoer het als knelpunt dat hij niet wist wanneer zijn pupil zijn rapport kreeg en zo ook niet wist wanneer de rapportbesprekingen waren. Omdat zijn pupil hier erg vaag over was, had contact met de school duidelijkheid kunnen bieden. Een andere mentor was niet op de hoogte van het feit dat zijn pupil huiswerk mee kreeg. Dit had deels te maken met gebrekkige kennis over het voortgezet onderwijssysteem, maar ook het contact met een docent was een gemis in deze.

"Er is wat ruzie met school geweest. Hij deed maar wat bij zijn huiswerk en dan werd het toch goed gekeurd. Ik heb toen contact gehad met school, maar zijn mentor legde de hoorn er gewoon op. Ik mocht me er niet mee bemoeien van school."

Onvoldoende voorbereiding

Enkele mentoren vinden dat zij niet goed zijn voorbereid op het mentoraat. Knelpunt was voor drie mentoren dat er sprake was van een onduidelijke vraagstelling en zij zelf moesten uitzoeken waarom de pupil was aangemeld en waar zij samen aan moesten werken.

Een andere mentor vond dat zij niet goed was voorbereid, omdat zij dacht dat het ging om één op één begeleiding. Tijdens het mentoraat bleek echter dat het hele gezin aanwezig was tijdens de begeleiding en zij hierdoor minder contact had met haar pupil. Overigens vindt de mentor dat er tijdens de intervisiebijeenkomsten goede tips zijn gegeven om hier mee om te gaan.

"Daarnaast is het goed om de families voor te bereiden op de begeleiding, dat ze het snappen. Dus eerst een sessie met de ouders. Die zijn nodig om het te laten slagen."

Weer een andere mentor ervoer de verantwoordelijkheid die hij kreeg over de pupil als groter dan verwacht. Dit zou tijdens de voorbereiding besproken moeten worden, vond hij.

Overige knelpunten

- Twee mentoren vonden het lastig contact te krijgen met hun pupil, door onbereikbaarheid op mobiele telefoons en geen reactie op e-mails.
- Twee andere mentoren ervoeren moeilijkheid met het doordringen tot hun pupil, nadat het contact eenmaal tot stand was gebracht. Zij hadden het idee dat zij geen invloed hadden op hun pupil en vonden dit frustrerend.
- Tweemaal wordt de grote tijdsinvestering als knelpunt genoemd.
- Een aantal mentoren heeft moeite met de zware problematiek van hun leerling. Ze vragen zich ten eerste af hoe deze te signaleren is en wanneer er ingegrepen moet worden en ten tweede of zij dan wel geschikt zijn voor de begeleiding. Professionele hulpverlening is dan misschien gewenst. Een mentor zegt hierover: *"Ik twijfel of er emotionele verwaarlozing is bij (naam pupil), maar ik heb geen idee hoe ik dat moet herkennen. Misschien kunnen ze dat soort herkenningspunten meenemen in de drie daagse training."*

Verbetersuggesties

Mentoren doen meerdere suggesties ter verbetering voor School's cool Utrecht:

Overdracht vanuit basisonderwijs

Een aantal mentoren noemt de overdracht vanuit het basisonderwijs onvoldoende. Er zou duidelijker moeten worden waarom de docent van het basisonderwijs de leerling heeft aangemeld voor School's cool, zodat de mentor scherper voor ogen heeft waar aan gewerkt moet worden. Een mentor zegt hierdoor een gebrek aan een duidelijke vraagstelling te hebben: *"De overdracht van basisschool naar School's cool kan beter. Ik wilde beter inzicht in zijn prestaties. Waarom is hij naar de Utrechtse School gestuurd? School's cool zegt dat het om zijn gedrag gaat, terwijl de leerling zegt dat hij hulp nodig heeft bij Nederlands en rekenen."*

Meer contact met middelbare scholen

Meer promotie maken op de middelbare scholen en het contact met de scholen verbeteren is een veelgehoorde suggestie. Dat maakt het voor de mentoren makkelijker contact te krijgen met de docenten. Daarnaast moet het contact met de school absoluut intensiever en moet het niet vrijblijvend zijn voor de mentor. Er zouden vaste overlegmomenten moeten worden ingepland tussen de docent en de mentor.

Meer aandacht voor uitstapjes

Meer aandacht geven aan geschikte uitstapjes met de leerling is een aanbeveling van meerdere mentoren. Daarnaast vindt een mentor de uitstapjes die vanuit School's cool georganiseerd zijn, namelijk de Dom beklimmen en pannenkoeken eten, te kinderachtig. Deze mentor pleit voor een uitstapje wat de doelgroep meer aanspreekt, bijvoorbeeld iets met hip hop.

Meer en minder vrijblijvende intervisie

Eén mentor wil meer intervisiebijeenkomsten. Een andere mentor wil dat aanwezigheid tijdens de intervisiebijeenkomsten niet vrijblijvend blijft. Het mentorschap is een grote verantwoordelijkheid, dus de intervisiebijeenkomsten

moeten serieus genomen worden en bezocht worden. Dat er anders misverstanden ontstaan wordt door een mentor benoemd: *“Sommige mentoren denken dat School’s cool puur huiswerkbegeleiding is. In de voorbereiding is heel duidelijk gemaakt dat het meer is dan dat, maar toch heeft niet iedereen dat opgepikt. Het is sociale begeleiding. Juist dat brede aspect is benadrukt. Maar blijkbaar moet dit duidelijker.”*

Overige aanbevelingen

Enkele mentoren geven ook de volgende suggesties mee.

- De afsluiting van het mentoraat beter begeleiden. Dit wordt door veel mentoren als een lastige overgang ervaren.
- De nazorg verbeteren. Na een half jaar nagaan hoe het met de pupil gaat.
- Meer aandacht voor de omgang met weinig sociale kinderen.
- Meer aandacht voor het signaleren van andere zaken in het gezin. Wat kan een mentor daar mee doen?
- Logistiek en geografische afstand tussen mentor en leerling in de gaten houden.
- Meer aandacht voor de match tussen mentor en leerling. Waar wordt de match op gebaseerd?
- Duidelijk maken aan ouders dat de mentoren niet van een overheidsinstantie of andere autoriteit zijn en dat het mentoraatprogramma een aanbod is en geen verplichting.
- Tussentijds contact tussen de leerling en de coördinator van School’s cool, buiten de mentor om, om na te gaan of met mentoraat aan de wensen en behoeften van de leerling voldoet.
- Kritisch kijken of iemand geschikt is voor het mentorschap. Sommige mentoren zijn uitgevallen en dat is sneu voor de leerlingen.
- Mentoren intensiever begeleiden en informeren over het onderwijssysteem.
- Meer reclame maken om mentoren te werven, zodat meer kinderen geholpen kunnen worden.
- De verwachtingen van de te behalen resultaten binnen het mentoraat van te voren relativeren.
- Een toolbox creëren, waar veel handvatten voor een goede begeleiding in zitten.
- Groepjes leerlingen die van dezelfde basisschool naar dezelfde middelbare school gaan samen begeleiden.

Doorgaan of niet

De mentoren geven bijna allemaal te kennen dat ze het mentoraat erg leuk gevonden hebben. Enkele van de geïnterviewde mentoren geven aan weer mentor te willen worden. De overige mentoren willen in ieder geval op de korte termijn geen mentor meer zijn of zijn hier nog niet over uit. De meest genoemde reden is drukte met baan en privé, en daarna komt verhuisd zijn, een negatieve houding van de pupil of behoefte hebben aan een nieuw project.

Een mentor die zich wel heeft aangemeld voor een tweede mentoraat zegt hierover het volgende: *“Ik krijg er gewoon heel veel energie van. Ik kwam soms stuitend terug van*

een afspraak. Het is leuk om te zien wat een leerling met mijn aanwijzingen en opmerkingen doet."

§ 6. Docenten basisonderwijs

Belang van School's cool

Docenten van basisscholen zijn over de hele linie positief over mentoraat van School's cool. Zij beargumenteren het belang van School's cool op allerlei gronden. De belangrijkste factoren zijn de volgende:

Begeleiden bij overstap naar voortgezet onderwijs

Voor de meeste kinderen die meedoen aan School's cool is het volgens hun docent van het basisonderwijs van belang dat zij aan de hand worden genomen bij de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs.

Volgens verschillende leraren raken kinderen met gedragsachterstanden de weg kwijt in de nieuwe wereld van het voortgezet onderwijs. Dat is een andere wereld dan het basisonderwijs. In het basisonderwijs zit een leerling in één klas, heeft één leraar en de school staat dicht bij huis. Op het voortgezet onderwijs volgt een leerling meerdere vakken, heeft meerdere docenten en de school is vaak verder weg.

Of zoals een andere leraar het verwoordt: *"Het mentorproject is geschikt voor kinderen die een risico lopen, die zwak in hun schoenen staan of makkelijk beïnvloedbaar zijn. Het is belangrijk dat zij de goede weg vinden op een grote, vreemde school met veel nieuwe kinderen, docenten en vakken. Als zij successen halen in het begin, kunnen ze de goede weg makkelijker volhouden."*

Verschillende andere docenten zeggen dat een mentor ook goed kinderen kan helpen die thuis niet gesteund worden bij hun schoolcarrière en bij niemand terecht kunnen. Een mentor is voor hen een belangrijk persoon waarmee ze kunnen praten. Ook voor kinderen die wel de wil en de potentie hebben om te presteren op school, maar die niet kunnen volhouden en snel afgeleid zijn is een mentor die hen stimuleert en controleert geschikt. Zo kan er samen aan een zelfstandige werkhouding worden gewerkt.

Steun voor het gezin

Enkele docenten noemen ook het belang voor het gezin als geheel.

Een docent verwoordt dat als volgt: *"Een mentor kan de ouders ondersteunen. Zij weten niet wat ze moeten doen, ze kunnen niet helpen met huiswerk of het invullen van de agenda. Ze zijn onbekend met het Nederlandse onderwijs. Een mentor kan veel voor hen betekenen."*

Het belang van uitstapjes

Tot slot refereren enkele docenten naar de uitstapjes die mentoren maken met hun leerling. Enkele docenten merken hierover op dat School's cool zo veel meer is dan alleen huiswerkbegeleiding.

"We hoopten op een mannelijke mentor die hem kan ondersteunen, maar ook leuke dingen met hem zou doen. Die man kan als rolmodel fungeren, omdat zijn vader dat niet kan. Daarnaast

doet de mentor ook alledaagse dingen als helpen met boeken aanschaffen, huiswerk plannen, ondersteunen en structuur bieden."

Contact tussen mentoren en basisschool

In totaal hebben 20 van de 36 mentoren contact gehad met de basisschool van hun pupil, of in sommige gevallen met de docent van een kopklas (ca. 56%).

In de meeste gevallen was dit een eenmalig contact om te informeren naar het functioneren van de leerling, de reden van aanmelding bij School's cool en de onderwerpen waar de docent zich zorgen over maakt. In de andere gevallen hebben de mentoren zelfstandig telefonisch, via de mail of persoonlijk contact gezocht met de docenten.

Sommige docenten van het basisonderwijs hebben behoefte aan meer contact met de mentoren van School's cool om bijzonderheden te bespreken. Dit zou telefonisch of per email kunnen. Zij geven aan dat dit niet alleen om negatieve dingen hoeft te gaan, maar dat het voor een docent ook leuk is om te horen dat het goed gaat met een leerling. Een docent geeft echter wel aan dat hij al gewaarschuwd was dat het contact minimaal zou zijn, omdat de mentor een vertrouwenspersoon is en onafhankelijk van scholen opereert.

§ 7. Docenten voortgezet onderwijs

Belang van School's cool

Docenten van scholen voor voortgezet onderwijs beargumenteren het belang van School's cool op allerlei gronden. De belangrijkste redenen zijn:

Weinig steun vanuit thuissituatie

Vele docenten noemen expliciet de thuissituatie van een leerling. Een mentor is volgens hen van belang als ouders hun kinderen niet kunnen begeleiden bij schoolwerk of hen niet stimuleren. Zoals een docent het verwoord: *"Er is iemand nodig die tijd voor hen neemt en hen richting kan geven. Zeker als de omgeving niet de juiste steun en aandacht kan geven is een mentor van belang."*

In verschillende situaties zijn de ouders welwillend en betrokken, maar hebben zij niet de middelen of het opleidingsniveau om hun kind de steun en begeleiding te geven die soms noodzakelijk is.

"Ze is intelligent, maar gymnasium is misschien te moeilijk voor haar. Daar heb je een goede ondergrond qua gezinssituatie voor nodig. De meeste jongeren van het gymnasium komen uit een bepaald milieu. Je hebt daar support voor nodig, en dat heeft ze niet."

Persoonlijke aandacht

Docenten van het voortgezet onderwijs waarderen vooral de persoonlijke aandacht die een mentor een leerling kan bieden. Op reguliere scholen zitten er namelijk grenzen aan de persoonlijke aandacht die een docent kan geven.

Studievaardigheden

Daarnaast denken de docenten dat de mentoren niet zozeer vakinhoudelijke ondersteuning moeten bieden, maar vooral de kinderen moeten leren te leren, huiswerk te maken, te plannen en overzicht te houden. Ze hebben structuur nodig en iemand die ze vertelt hoe ze het aan moeten pakken. Het project doet recht aan de intelligentie van een kind en zo komt een kind op de plek waar hij hoort.

“Ik maak mij zorgen om haar werkhouding. Ze is matig gemotiveerd en dit gecombineerd met meer huiswerk op het voortgezet onderwijs maakt het lastig om het allemaal voor elkaar te boksen. Een mentor kan haar toch op de rails houden.”

Sociale begeleiding

Naast de begeleiding op schoolgebied noemt een aantal docenten het belang van begeleiding op het gebied van sociale vaardigheden, omgang met leeftijdsgenoten en weerbaarheid. Het is zinvol een goede, persoonlijke band op te bouwen tussen mentor en leerling. Zo kan de leerling zijn of haar verhaal kwijt en kan de mentor adviseren en als rolmodel fungeren.

“Het is een te beïnvloeden jongen. Hij doet snel mee als er iets gebeurt en komt dan snel in de problemen en loopt niet weg. Dat is zonde als je wel intelligent bent. Hij heeft een gebrek aan zelfsturing. Zijn moeder was lief, maar daar luisterde hij niet naar.”

Andere factoren

Twee docenten vinden School's cool belangrijk voor leerlingen met een taalachterstand. Hier kan een mentor goed mee aan de slag met zijn of haar pupil. Eén docent denkt dat er nog niet zozeer problemen spelen bij de overgang van de basisschool naar de middelbare school, maar een jaar of twee later. Desalniettemin is het goed om vroeg te starten met de begeleiding, om eventuele problemen die kunnen ontstaan rond 14-15 jarige leeftijd voor te zijn.

Een andere docent denkt dat het mentorproject een jaar te vroeg start voor jongens. Jongens zijn in de eerste klas nog niet serieus bezig met school en hun toekomst en zullen een jaar later optimaler gebruik maken van een mentor.

Een docent ziet de mentor als de schakel tussen ouders en school.

Ten slotte benadrukt een docent het belang van het mentoraat voor het verbreden van de horizon van de leerling: *‘Met een mentor kan je verder kijken, buiten je eigen kringetje.’*

Een docent noemt als nadeel van het mentorproject dat een kind door de ondersteuning een niveau haalt, wat hij anders niet gehaald zou hebben, en wanneer het mentoraat dan stopt kan het kind een terugval krijgen. Dat is niet motiverend. Daarnaast verandert een mentoraat niets aan de thuissituatie. Ondanks deze kanttekeningen vindt de docent het voor een leerling wel prettig om een mentor te hebben.

Contact tussen mentoren en middelbare school

Ca. 78% van de mentoren hebben contact gezocht met de klassendocent van het voortgezet onderwijs. Gemiddeld gaat het om twee keer tijdens een mentoraat van een leerling.

De meeste mentoren zijn meegegaan naar rapportbesprekingen, ouderavonden of informatieavonden. Enkele mentoren hebben naast deze 'georganiseerde' contactmomenten een afspraak gemaakt met de klassendocent om onder andere de werkwijze van de school en de relatie tussen docent, leerling en mentor te bespreken. Naast dit persoonlijke contact zijn er ook mentoren die af en toe via email contact hadden met docenten over eventuele bijzonderheden en het functioneren in de klas. Eén mentor merkt op dat hij fungeerde als tolk tussen ouders en docent tijdens een rapportbespreking.

De overige mentoren hebben geen contact gezocht met de middelbare school, of wel gezocht maar niet tot stand kunnen brengen. De meeste mentoren vinden achteraf dat zij hier meer achteraan hadden moeten.

Enkele mentoren vinden dat er weinig belangstelling vanuit de school is voor het mentoraat.

De meeste ondervraagde docenten van het voortgezet onderwijs waren geen klassenmentor van de leerlingen in de tijd dat deze extra begeleiding kregen van een mentor. De meeste van hen wisten dan ook niet dat hun huidige mentorleerling heeft deelgenomen aan School's cool. Sommigen zeggen dat jammer te vinden, omdat de toewijzing van een mentor een reden heeft gehad en zij hiervan niet op de hoogte zijn. Zij vragen zich ook af of de communicatie met de school goed is verlopen en dringen hierop aan om te voorkomen dat kansen worden gemist of de plank wordt misgeslagen. Zij vinden het belangrijk dat er overleg is tussen de mentor en docent om te bepalen op welke vlakken kan worden samengewerkt of om te besluiten wanneer dat niet nodig is. Het zou niet vrijblijvend moeten zijn voor een mentor om contact te zoeken met de school.

Verbeterpunten

- Een docent maakt de kanttekening dat het mentoraat te vroeg plaatsvindt, aangezien problemen zich pas na één of twee jaar manifesteren.
- Een andere docent maakt zich zorgen om een terugval na afloop van het mentoraat, wat voor de leerling heel demotiverend kan werken.
- Een docent vraagt zich af in hoeverre 'studenten' kunnen inschatten wat een leerling kan, en of zij dus mentoren mogen zijn.
- Continuering is in sommige gevallen wenselijk. Bij stopzetten van het mentoraat kan het mis gaan.
- Een docent vindt dat de leerling zijn 'coach' zelf moet aanwijzen in de directe omgeving, die vervolgens getraind kan worden tot School's cool mentor.

Hoofdstuk 5. Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

School's cool is een mentorproject. Leerlingen van groep acht die willen leren, maar daarvoor niet in ideale omstandigheden leven, worden in de brugklas van het voortgezet onderwijs gedurende anderhalf jaar gesteund door een goed opgeleide, vrijwillige mentor. Deze mentor helpt wekelijks met huiswerk, luistert of inspireert door bijvoorbeeld eens met de pupil naar 't museum te gaan.

In opdracht van de ISKB is een effectevaluatie uitgevoerd naar de resultaten van het mentorproject School's cool Utrecht over de schooljaren 2008-2012. De uitkomsten hebben een indicatieve waarde

De belangrijkste conclusies en aanbevelingen luiden als volgt:

§ 1. Conclusies

1. Omvang en aard doelgroep

De doelgroep van aandachtsleerlingen in de gemeente Utrecht die in principe goed te helpen is met mentoraat van School's cool bedraagt in 2012 ongeveer 570 leerlingen.

Daarvan nemen in dat jaar 30 jongeren deel aan het mentorproject School's cool.

Voor de overige 540 jongeren is geen mentorproject beschikbaar. Deze leerlingen zijn vooral woonachtig in de wijken Overvecht, Zuidwest en Noordwest.

Vergelijkbaar aanbod met School's cool is om financiële redenen stopgezet. Er is in de gemeente Utrecht een grotere vraag naar vrijwillige mentoring voor brugklassers dan beschikbaar aanbod.

2. Handhaven en stijgen van onderwijsniveau

Al met al gaat het met de meeste begeleide leerlingen (ca. 83%) boven verwachting goed in het voortgezet onderwijs. Twee derde van de aandachtsleerlingen van School's cool in de schooljaren 2008-2012 (66.7%) zit na afronding van het mentoraat nog steeds op hetzelfde niveau van voortgezet onderwijs als waarop ze zijn begonnen. Bijna 17% volgt zelfs een hoger onderwijsniveau dan waarmee ze zijn gestart. Ca. 14% is afgezakt naar een lager onderwijsniveau.

Dat is een mooi resultaat voor leerlingen waarvan vermoed werd dat ze het moeilijk zouden krijgen op de middelbare school.

Deze uitslag krijgt nog meer betekenis als er een vergelijking wordt gemaakt met een controlegroep van aandachtsleerlingen met een zelfde achtergrond die niet aan een mentoraatproject hebben deelgenomen. Bij aandachtsleerlingen zonder mentoraat stijgt het onderwijsniveau minder vaak (4% tegen 17%), blijft relatief minder gelijk (58% tegen 67%) en daalt daarentegen meer (33% tegen 14%).

Bij elkaar genomen doen aandachtsleerlingen met mentoraat het beter dan aandachtsleerlingen zonder mentoraat (83% tegen 63%).

3. Afname van doublures

Het percentage doublures van aandachtsleerlingen die mentoraat volgen is afgenomen van 36% in het basisonderwijs naar 6% in het voortgezet onderwijs, terwijl dat bij aandachtsleerlingen die niet van mentoraat gebruik maken juist is toegenomen van nul naar 10%. Dat is een positieve ontwikkeling gezien de verwachte risico's met deze leerlingen in het voortgezet onderwijs.

4. Meer studievoordigheden

Op het gebied van studievoordigheden zijn door leerlingen die hebben deelgenomen aan mentoraat geen grote vorderingen gemaakt. Wel is bij 33% van de gevallen de zelfstandige werkhouding vooruit gegaan en bij 22% ook het nakomen van afspraken, maar op de aspecten van frequente aanwezigheid en het beperken van de negatieve invloed van thuis op school zijn de verbeteringspercentages gering (resp. 8.3% en 2.8%). Bij ongeveer 40% van de mentees zijn de studievoordigheden op hetzelfde niveau gebleven en bij een derde van hen is dat achteruit gegaan. Aandachtsleerlingen uit de controlegroep die geen mentoraat volgen laten in grote lijnen hetzelfde beeld zien, zij het dat ze het ten aanzien van huiswerk maken en een negatieve invloed van thuis op school het zelfs iets beter doen dan mentees.

5. Meer contact met zorgvoorzieningen

Bij de testgroep van mentees is sprake van een behoorlijke toename van leerlingen die aandacht krijgen van zorgvoorzieningen als interne zorgoverleggen en externe instanties voor jeugdzorg (van 52.7% naar 72.2%). Bij de controlegroep is in dit opzicht juist een afname te constateren (van 54.2% naar 41.7%). Als verklaring voor deze tendens is naar voren te brengen dat bij aandachtsleerlingen met een mentor niet alleen meer aandacht is voor zorgvragen, maar ook meer werk wordt gemaakt van het regelen van hulp. Van mentoren van School's cool wordt gevraagd eventuele zorgsignalen door te geven aan de projectcoördinator die dat verder afhandelt met instanties voor jeugdzorg.

6. Psychosociale problemen

Uit selfreport-reacties van deelnemers aan School's cool blijkt dat hun psychosociale zorgen flink zijn afgenomen (ca. 72%) en maar in bijna 20% van de gevallen gelijk zijn gebleven. Bij ruim 5% is sprake van een toename van deze problemen.

Volgens opgave van docenten ligt dat echter anders. Zij stellen dat maar bij ongeveer een kwart van de mentees psychosociale problemen zijn verminderd en bij een kleine helft (44.4%) onveranderd zijn gebleven. Bij ruim een kwart van hen is zelfs sprake van een toename van psychosociale problemen.

Van aandachtsleerlingen uit de controlegroep ontbreken selfreport-gegevens. Wel is er informatie voorhanden van docenten. Het beeld dat zij schetsen van de psychosociale situatie van leerlingen en de veranderingen die zich daarin voordoen, lijkt sterk op dat van de leerlingen die hebben deelgenomen aan mentoraat van School's cool.

7. Contact met leeftijdsgenoten en vrijetijdsbesteding

Bij de helft van de leerlingen die mentoraat volgen verbetert het contact met leeftijdsgenoten. Ruim een derde blijft op dit punt op hetzelfde niveau hangen (36.1%) en bij bijna 14% gaan deze contacten juist achteruit.

Bij leerlingen uit de controlegroep is de vooruitgang in contact met leeftijdsgenoten minder groot. Daar verbetert ongeveer een derde deze sociale contacten, blijft een derde op hetzelfde niveau en gaat bijna 30% er wat dat betreft juist op achteruit. Dan gaat het om verlies van sociale contacten en aangaan van contacten met verkeerde vrienden.

Het vrijetijdspatroon van mentees gaat er op vooruit in ongeveer 20% van de gevallen. Constant blijft het bij bijna driekwart van hen. Van verslechtering is sprake bij ca. 8%. Bij aandachtsleerlingen uit de controlegroep is dat beeld veel minder positief. Slechts ca. 8% verbetert de vrijetijdsbesteding, bij een kleine helft (ca. 46%) blijft dat hetzelfde en bij een derde krijgt het vrijetijdspatroon een passieve of anderszins bedenkelijke invulling.

8. Uitslagen CBCL gedragstest

Over het geheel genomen zijn de sociaal-emotionele problemen van leerlingen die hebben meegedaan aan mentoraat licht afgenomen (van 56.3 naar 55.7), terwijl bij leerlingen die geen mentoraat hebben gevolgd sprake is van een lichte toename van sociaal-emotionele problemen (van 54.9 naar 55.5).

De vooruitgang bij mentees heeft vooral te maken met een afname van hun geïnternaliseerde problemen, in het bijzonder van angst/depressie, en een sterke vermindering van sociale problemen. Deze afname is zo groot dat het de lichte toename van geëxternaliseerde gedragsproblemen, vooral van regelovertreding, overtreft.

Wat verder opvalt bij leerlingen die behoren tot een controlegroep, is dat zij meer somatische problemen hebben en meer regelovertredend gedrag vertonen ten tijde van de nameting.

9. Mentoraat is zinvol en functioneel

Meer dan 80% van de leerlingen die gebruik maken van mentoraat vindt deze begeleiding een zinvolle ervaring. Als belangrijke functies worden vooral genoemd de betere cijfers en studievoordigheden die het oplevert. Educatieve uitstapjes en de persoonlijke ontwikkeling komen op de tweede plaats.

Driekwart van de mentoren vindt mentoraat zinvol. Functies van mentoraat die door hen vooral worden gewaardeerd zijn de bijdrage aan studievoordigheden van mentees en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. In de derde plaats wordt de sociale ontwikkeling van de leerlingen genoemd. Een veelgenoemd motief voor mentorschap is graag iets willen betekenen voor een ander of de maatschappij. Een andere beweegreden is de verruiming van de horizon door het contact met andere culturen en een andere sociale klasse.

Sterke punten van School's cool zijn volgens hen het nut en de heldere doelstelling van mentoraat (steun bij schoolcarrière) en de goede begeleiding van mentoren vanuit de ISKB.

Docenten van het basisonderwijs zijn zonder uitzondering ook positief over mentoraat van School's cool. Zij waarderen vooral de begeleiding die leerlingen

wordt geboden bij de overgang van de overzichtelijke kleine basisschool naar de grote wereld van het voortgezet onderwijs. Dat geldt vooral voor leerlingen die daarbij vanuit thuis minder steun wordt geboden.

Docenten van het voortgezet onderwijs waarderen mentoraat vooral vanwege de aandacht voor studievvaardigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de leerling, vooral ook omdat de thuissituatie dat niet kan bieden.

10. Suggesties voor verbetering

In gesprekken met leerlingen, mentoren en docenten van basisonderwijs en voortgezet onderwijs zijn de volgende suggesties voor verbetering naar voren gebracht:

- Houdt bij koppeling mentor-pupil rekening met voorkeur van pupil voor leeftijd en geslacht van mentor.
- Maak bij promotieactiviteiten duidelijk dat mentoraat goed is voor leren, maar ook voor beheersing van de Nederlandse taal en voor de persoonlijke ontwikkeling.
- Mentoren willen graag meer duidelijkheid over de reden van aanmelding van hun pupil.
- Mentoren zonder kinderen willen graag meer informatie over het onderwijssysteem en over opvoeden.
- Mentoren willen als dat nodig is nader contact met een voor de pupil belangrijke leerkracht van de basisschool via de telefoon of email.
- Mentoren willen graag een beter contact met een voor de pupil belangrijke docent van het voortgezet onderwijs.
- School's cool zou meer bekend moeten zijn onder docenten van het voortgezet onderwijs

§ 2. Aanbevelingen

1. Duurzame ondersteuning van een grote doelgroep

Er is een grote doelgroep van aandachtsleerlingen die ook profijt zou kunnen hebben van mentoraat als hen de gelegenheid daartoe wordt geboden. Het gaat in 2012 om 540 aandachtsleerlingen in Utrecht. School's cool heeft op dit moment meer aanmeldingen van leerlingen voor mentoraat dan plaatsen.

Gewenst is een ruimere en meer duurzame ondersteuning in materiële en organisatorische zin door de lokale overheid, onderwijs en andere instanties.

2. Meer aandacht voor studievvaardigheden

Binnen het mentoraat zou meer aandacht moeten worden geschonken aan het bijbrengen van studievvaardigheden. Dit zou een belangrijk aandachtspunt moeten zijn in de training en intervisie van mentoren.

3. Belang van persoonlijke ontwikkeling

Naast ondersteuning bij cognitieve vaardigheden als huiswerk maken en studievaardigheden is het raadzaam bij mentoraat voor aandachtsleerlingen meer rekening te houden met het belang van persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Dat kan worden gerealiseerd door gesprekken, uitstapjes en bijdragen aan een actievere vrijetijdsbesteding.

4. Mentor als rolmodel

Mentoren fungeren in de praktijk als een belangrijk rolmodel voor hun leerlingen. Behalve een cognitieve bijdrage leveren mentoren gewild en ongewild ook stimulerende aanwijzingen voor succesvol maatschappelijk gedrag. Aanbevolen wordt van deze rolmodelfunctie van mentoren bewuster gebruik te maken.

5. Meer samenwerking met scholen

Een goede schoolcarrière van mentees is gediend met afstemming van de inzet van docenten en mentoren. Beide partijen zouden zich meer kunnen inspannen om deze afstemming te regelen. Naast de mogelijkheid van persoonlijk contact, al dan niet via telefoon en email, is een goed begin hiervoor het collectieve overdrachtsmoment van basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs in Utrecht. Deze gelegenheid is bij uitstek geschikt om bekendheid te geven aan het mentorproject School's cool Utrecht.

6. Samenhang tussen formeel leren, professionele zorg en informele inzet

Aan te bevelen is een meer gezamenlijke visieontwikkeling van lokale overheid, onderwijs, jeugdzorg, welzijnswerk en vrijwilligersinitiatieven op zowel de samenhang en afstemming tussen formeel leren en informeel leren gericht op aandachtsleerlingen als de samenhang tussen professionele jeugdzorg en informele zorg- en steunstructuren voor deze jeugd. In dit geheel kan de positie en functie van mentoraat op een heldere wijze worden duidelijk gemaakt.

Deze visieontwikkeling en de nadere uitwerking daarvan zou een belangrijk speerpunt moeten zijn van modern lokaal jeugdbeleid dat veel belang hecht aan preventie en de vrijwillige inbreng van de civil society.

7. Belang van begeleiding en training

De inzet van vrijwillige mentoren staat of valt met de kwaliteit van hun begeleiding, intervisie en training. Aanbevolen wordt hier alert op te zijn door geregeld na te gaan welke behoeften en vragen er op dit gebied leven bij mentoren.

8. Kostprijs

Het is zinvol na te gaan welk maatschappelijk rendement in sociale en financiële zin School's cool oplevert in vergelijking met meer professionele voorzieningen.

9. Ruimer draagvlak voor adhesie en financiering voor mentoraat

Mentoraat is vanwege het doel van ondersteuning van talentvolle aandachtsleerlingen bij hun schoolcarrière en de inzet van gemotiveerde vrijwilligers een sympathieke en aansprekende formule. De financiering van School's cool Utrecht is echter instabiel geregeld vanwege de tijdelijkheid van subsidies en de verschillende bronnen. Daarom is het creëren van maatschappelijk draagvlak voor

mentoraat en de financiering ervan bij het grote publiek, gemeente, andere overheden, onderwijsinstellingen en bedrijfsleven een belangrijke zaak.

10. Betaalbare huiswerkbegeleiding

In Utrecht bestaan meerdere huiswerkinstituten waar leerlingen na schooltijd onder begeleiding hun huiswerk kunnen maken. Deze instituten zijn om financiële redenen niet toegankelijk voor de meeste leerlingen uit de doelgroep van School's cool, terwijl vaak juist bij hen de behoefte groot is.

Daarom zou betaalbare huiswerkbegeleiding door vrijwilligers een kwalitatief hoogwaardige aanvulling kunnen zijn op mentoraat.

11. Registreren

Het is raadzaam als onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering van School's cool Utrecht de vorderingen van leerlingen op een simpele en overzichtelijke manier te registreren.

12. Vervolgonderzoek

Het verdient aanbeveling na te gaan of mentoraat een preventief effect heeft op het voorkomen dan wel beperken van het beroep op jeugdzorg. Verondersteld kan worden dat beter functioneren van leerlingen op school vroeger of later een positieve uitwerking heeft op hun psychosociaal functioneren.

Hetzelfde geldt overigens voor regeloverschrijdend gedrag. Betere schoolprestaties kunnen ertoe leiden dat de neiging van jongeren tot overlastgevend of crimineel gedrag afneemt of zelfs in het geheel verdwijnt.

Het verdient verder aanbeveling de effecten van mentoraat op langere termijn te onderzoeken. Een goed moment daarvoor is bijvoorbeeld bij uitstroom van het voortgezet onderwijs. Het is belangrijk om te weten of de effecten van mentoraat beklijven of niet.

Bijlage 1. Literatuur en documentatie

Beek, K. van en Y. Zonderop (red.), *De sociale agenda. 30 plannen voor een beter Nederland*, De Volkskrant/Meulenhoff, Amsterdam, 2006.

Crul, M., *De sleutel tot succes. Over hulp, keuzes en kansen in de schoolloopbanen van Turkse en Marokkaanse jongeren van de tweede generatie*, Het Spinhuis, Amsterdam, 2000.

Gruppen, A., *Baat bij een maatje! Onderzoek naar de ervaren opbrengsten van Take 2*, Hogeschool Utrecht, Utrecht, 2010.

Gruppen, A., Grootoonk, E. en S. Hanssen, *Handboek studentmentoring*, Hogeschool Utrecht, Utrecht, z.j.

Hanhart, M., *Effectiviteit van mentoring in het onderwijs. Onderzoek naar de effectiviteit van het mentorproject Kleurrijk Brabant Leert*, Tilburg University, Tilburg, 2011.

Herrera, C., J. Baldwin Grossman, T. Kauh en J. McMaken, *Mentoring in schools: An impact studie of Big Brother Big Sisters school-based mentoring*, *Child Development*, 82, 346-361.

Hoogt, M. van 't, C. van Egten, A. Dotinga, S. de Hoog en M. Vos, *Mentorprojecten en migrantenjeugd. Effecten en werkzame factoren*, ISW/E-quality, Groningen, z.j.

Kinds, H., *Coach2B. Verrassende verbindingen*, Van Gorcum, Assen, 2009.

Meijers, F., *Kwaliteit aan zet. Op weg naar professionele mentoring*, Forum, Amersfoort, 2008.

Noorda, J., J. Sybesma en M. Kroeze, *Mentorproject School's cool Utrecht. Een retrospectieve evaluatie van de periode 2008-2009/2009-2010*, Amsterdam/Utrecht, 2011.

Noorda, J., M. Danker en H. Reubsaet, *Effectevaluatie School's cool. Kwantitatief onderzoek naar de resultaten van een mentorproject*, Noorda en Co, Amsterdam, 2008.

Noorda, J., H. Reubsaet en M. Danker, *Mentorschap: een hype of iets van alle tijden?, Vernieuwing. Tijdschrift voor onderwijs en opvoeding*, 2007/2.

Outmany, F., D. Peters, V. Lub en G. Walraven, *Een DWARS perspectief op mentoring in Rotterdam. Een verkenning van de bijdrage van de mentor methodiek aan het bereik en de toerusting van allochtone (risico)jongeren*, Hogeschool Inholland, Rotterdam, 2011.

Sinnema, P., *Mijn vader slaat me niet*, Uitgeverij Thoeis, Amsterdam, 2010.

Timp, M. (eindredactie), *Mentorboekje School's cool voor aankomende en actieve mentoren*, Amsterdam, 2006.

Uyterlinde, M., V. Lub, N. de Groot en A. Sprinkhuizen, *Meer dan een steuntje in de rug. Succesfactoren van coaching en mentoring onderzocht*, USP, Utrecht, 2009.

Vaessen, K. en A.L. van der Vegt, 2009, *Effecten van School's cool op de middellange termijn. Onderzoek naar de schoolloopbaan van oud-deelnemers aan School's cool en de meerwaarde van de mentor*, Sardes, Utrecht, 2009.

Vos, M., H. Pot en A. Dotinga, *Met mentoring naar de TOP! Toekomst, ontwikkeling en perspectief. Evaluatieonderzoek stimuleringsprogramma mentorprojecten*, ISW, Groningen, 2012.

Bijlage 2. Items vragenlijsten

Vragenlijst leerlingen

1. Algemene gegevens

Met wie woon je allemaal in huis? Ouder(s), verzorger(s), broer(s), zusje(s)
Waar ben je geboren? Waar zijn je ouders geboren? Moeder: Vader:
Hoe lang wonen je ouders in Nederland? Moeder: Vader:
Weet je welke schooldiploma's je zusjes/ broertjes/ ouders hebben?
Wat doen je ouders momenteel? Moeder: Vader:
Welke taal spreken jullie meestal thuis?

2. School

Ben je wel eens blijven zitten op de basisschool? Ja, in groep... Nee: ...
En op het voortgezet onderwijs? Ja, in groep... Nee
Vind je dat je nu meer of minder problemen hebt dan in de brugklas?
Minder omdat..... Meer omdat.... Geen verschil omdat....
Welke opleiding volg je nu? Op welke school?
- VWO - HAVO - MAVO/VMBO-theoretische leerweg (TL)
- VMBO-gemengde leerweg (GL) - VMBO-kader beroepsgerichte leerweg (KBL)
- VMBO-basis beroepsgerichte leerweg (BBL) - VMBO-basis beroepsgerichte leerweg (BBL) met leerweg ondersteunend onderwijs - VMBO-praktijkonderwijs (PRO)
- andere opleiding, cursus: ...
Denk je dat je overgaat/slaagt dit jaar? Doe je nu een stage?

3. Werk

Heb je een bijbaan? Hoeveel uur per week werk je? Wat zou je het liefst voor werk doen?

4. Nu volgen vragen over de periode dat je begeleid werd door een mentor van School's cool

Wie heeft je aangemeld voor School's cool?
Waarom ben je aangemeld bij School's cool?
Wist je wat School's cool inhield? Wat waren je verwachtingen?
Wildest je zelf ook aangemeld worden? Ja, omdat.... Nee, omdat....
Vond je dat je lang moest wachten op een mentor?
Had je voorkeur voor een bepaalde soort mentor, bv qua leeftijd, achtergrond, sekse, interesses?
Waarom (niet)?
Wat was je mentor voor persoon? (sekse, leeftijd, achtergrond, interesses)
Hoe ging het kennismakingsgesprek en wat hebben jullie afgesproken?
Hoe regelmatig heb je je mentor ontmoet?
Hoe lang duurden jullie ontmoetingen?
Wat deden jullie samen?
Hoe werd bepaald wat jullie samen gingen doen?
Is de mentor ook wel eens op school geweest? Waarom wel/niet?
Hoe vond je de begeleiding van de mentor over het algemeen?
Hoe vond je het dat de mentor bij je thuis kwam? Praatte je met je ouders over de begeleiding en wat vonden die er van?
Hoe lang heb je een mentor gehad?
Wat heb je geleerd van de mentor? Op gebied van school/kennis. En andere zaken?
Denk je dat je schoolprestaties verbeterd zijn vanwege je mentor?
Hoe kijk je terug op de periode met je mentor?
Hebben je vrienden/vriendinnen je mentor ook wel eens ontmoet?
Zou je nu een mentor willen?
Wanneer zou je een vriend/vriendin aanbevelen om zich aan te melden bij School's cool? En wanneer bij een huiswerkklas?
Tot slot: welke leraar (van je laatste schooljaar) kunnen we het beste spreken om met hem of haar te praten over hoe het met je is gegaan op school?
Naam leraar/lerares: Vak: Naam school:
Dank je wel voor dit gesprek!

Vragenlijst docenten

Door middel van dit interview proberen we een beeld te krijgen van het functioneren van de leerling in de periode dat hij/zij bij u op school zat. Leefgebieden die ter sprake komen zijn school, thuis, vrijetijdsbesteding, omgang met vrienden, sociaal-emotioneel welbevinden en eventuele problemen. Om het sociaal-emotioneel functioneren van diverse leerlingen te kunnen vergelijken maken we daarnaast gebruik van internationaal gebruikte gestandaardiseerde vragenlijsten. Deze lijsten bestaan uit zeer gedetailleerde vragen over het gedrag van kinderen. In dit geval gaat het dus over het huidige gedrag van deze leerling.

Situatie van de leerling in schooljaar in kwestie

1. In welke relatie staat u tot de leerling?
2. Wat is de thuissituatie van de leerling (voor zover bekend)?
3. Wat doet de leerling zoal in zijn/haar vrije tijd (voor zover bekend)?
4. Kunt u iets vertellen over zijn/haar omgang met vrienden/vriendinnen op school?
5. Weet u hoe de leerling functioneert op school ten aanzien van :

- zelfstandige werkhouding	ja/nee
- afspraken nakomen	ja/nee
- huiswerk maken	ja/nee
- vaak afwezig	ja/nee
- besproken in zorgoverleg (medische klachten)	ja/nee
- bekend bij leerplichtambtenaar	ja/nee
- rapport van externe instantie	ja/nee
- familieproblemen van invloed op schoolwerk	ja/nee

Toelichting:

6. Is er sprake van probleemgedrag? Hierbij valt onderscheid te maken tussen externaliserend of internaliserend probleemgedrag.

Voorbeelden:

- teruggetrokken
- onzeker
- geen vrienden
- agressief
- ongemotiveerd
- ongehoorzaam
- overlast op straat
- crimineel gedrag
- anders,

Toelichting:

Let op: Sociaal emotioneel welbevinden verder invullen volgens de CBCL lijst!

7. Wat is zijn of haar toekomstperspectief? t.a.v. verdere opleiding, beroep

8. Zijn deze plannen reëel?

Ja, want...

Nee, want....

Tot slot

U heeft nu uitgebreid stilgestaan bij de ontwikkeling van deze leerling tijdens zijn of haar schoolloopbaan. Kunt u vanuit uw ervaring als leraar uw visie geven over het belang van het begeleiden van risicoleerlingen bij de overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs?

Wanneer moet een mentor worden ingezet? Wanneer is het beter om voor een huiswerkklas te kiezen?

Bedankt voor dit gesprek!

Vragenlijst mentoren

Door middel van dit interview proberen we een beeld te krijgen van het functioneren van de leerling in de periode dat hij/zij begeleid werd door een mentor. Leefgebieden die ter sprake komen zijn school, thuis, vrijetijdsbesteding, omgang met vrienden, sociaal-emotioneel welbevinden en eventuele problemen. Om het sociaal-emotioneel functioneren van diverse leerlingen te kunnen vergelijken maken we gebruik van internationaal gebruikte gestandaardiseerde vragenlijsten. Deze lijsten bestaan uit gedetailleerde vragen over het gedrag van kinderen. In dit geval gaat het dus over het gedrag van uw leerling toen hij/zij in de brugklas zat. Daarnaast worden er ook enkele vragen gesteld over de begeleiding zelf.

Situatie van de leerling in het schooljaar in kwestie (brugklas)

1. Wat staat u nog het meeste bij van deze leerling?
2. Hoe lang heeft u de leerling begeleid?jaar.....maanden
3. Hoe vaak zag u de leerling?...per week, ongeveer uur ...per maand, ongeveeruur
4. Wat was de thuissituatie van de leerling (voor zover bekend)?
5. Wat deed de leerling zoal in zijn/haar vrije tijd (voor zover bekend)?
6. Kunt u iets vertellen over zijn/haar omgang met vrienden/vriendinnen?
7. School's cool hanteert de volgende categorieën om te bepalen of een kind een mentor nodig heeft, welke waren op de leerling van toepassing:

1. ouders kunnen hun kind niet ondersteunen bij het schoolwerk
2. het kind vertoont zorgelijk straatgedrag (al dan niet met politiecontact)
3. zorgwekkende persoonlijke kenmerken van het kind (door bv hyperactiviteit, ziekte, gepest zijn)
4. het kind scoort laag op testen als de cito-toets maar kan veel meer

Vindt u dat School's cool dit goed heeft ingeschat en er een mentor nodig was?

8. Weet u hoe leerling functioneerde op school bij aanvang de begeleiding ten aanzien van :

- zelfstandige werkhouding	ja/nee
- afspraken nakomen	ja/nee
- huiswerk maken	ja/nee
- vaak afwezig	ja/nee
- besproken in zorgoverleg (medische klachten)	ja/nee
- bekend bij leerplichtambtenaar	ja/nee
- rapport van externe instantie	ja/nee
- familieproblemen van invloed op schoolwerk	ja/nee

Zijn er zaken veranderd tijdens de begeleiding?

9. De risicofactoren zoals School's cool die formuleert zijn in het kort:

- zwakke integratie van het gezin in de Nederlandse samenleving
- een zwak sociaal netwerk rond het gezin
- gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal
- onvoldoende sociale vaardigheid
- zorgelijk spijbelgedrag
- faalangst
- hoogbegaafdheid
- weinig weerbaarheid
- hyperactief gedrag

Welke risicofactoren waren het meest van toepassing op de leerling? Op welke gebieden heeft u de meeste ontwikkeling waargenomen?

10. En nog meer toegespitst op problematisch gedrag: was er sprake van probleemgedrag bij aanvang van de begeleiding? Heeft u vooruitgang geconstateerd?

Voorbeelden:

- teruggetrokken
- onzeker
- geen vrienden
- agressief
- ongemotiveerd
- ongehoorzaam
- overlast op straat
- crimineel gedrag
- anders,

Toelichting:

11. Welk gevoel heeft u overgehouden aan de begeleiding van de leerling, kon u een bijdrage leveren aan één of meer van de volgende aspecten:

- een betere aanpak voor het huiswerk
- een betere indeling van de tijd na school
- een zelfstandigere houding van de leerling, kan de leerling aangeven wat hij/zij nodig heeft
-

Sociaal emotioneel welbevinden verder invullen volgens de CBCL lijst! Naar keuze nu of aan het einde van het interview meegeven om later in te vullen.

12. Cognitieve ontwikkeling

Hoe goed was de leerling in de volgende vakken?

	Onvoldoende	Bijna voldoende	Voldoende	Ruim voldoende	Goed
Nederlands	0	0	0	0	0
Overige talen	0	0	0	0	0
Geschiedenis	0	0	0	0	0
Aardrijkskunde	0	0	0	0	0
Wiskunde	0	0	0	0	0
Biologie	0	0	0	0	0
Creatieve vakken	0	0	0	0	0
Licham. opvoeding	0	0	0	0	0

(open laten als respondent het niet meer weet)

Wat was zijn/haar lievelingsvak? ...

13. Had u voor uw gevoel voldoende middelen om de leerling te stimuleren?

Tot slot nog een aantal vragen over hoe u de opzet van het mentorprogramma heeft ervaren

14. Wat vindt u de sterke en zwakke punten van het mentorprogramma van School's cool?

15. Heeft u knelpunten ervaren bij uw begeleidingswerkzaamheden, en hoe zouden die kunnen worden opgelost?

16. Bent u nog mentor? Waarom?

17. Hoe ziet u het effect van het mentoraat?

18. Heeft u tot slot nog aanbevelingen voor School's cool?

Bedankt voor dit gesprek!

Bijlage 3. Lijst van afkortingen

ADHD	= Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder
Bbl	= Basisberoepsgerichte leerweg
Gl	= Gemengde leerweg
Havo	= Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Kbl	= Kaderberoepsgerichte leerweg
Lbo	= Lager beroepsonderwijs
Lwoo	= Leerwegondersteunend onderwijs
Mavo	= Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
Onb.	= Onbekend
PO	= Primair Onderwijs
SO	= Speciaal Onderwijs
Tl	= Theoretische leerweg
Vbo	= Voorbereidend beroepsonderwijs
Vmbo	= Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VO	= Voortgezet Onderwijs
VROM	= Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Vso	= Voortgezet speciaal onderwijs
Vwo	= Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WAO	= Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
Zmlk	= Zeer moeilijk lerende kinderen

Bijlage 4. Bevindingen effectonderzoek mentoraat

Studie	Respons	Cognitieve effecten	Sociaal-emotionele en andere sociale effecten
Gruppen (2010)	N= 39 Respons: 33% Non respons: 67%	Bij >50% geen invloed op schoolprestaties en schoolmotivatie	Bij >50% wel invloed op welbevinden en zelfbeeld 100% enthousiast over mentoraat en mentor >50% effect van horizonverbreiding Geen effect op vrijetijdsbesteding na mentorschap
Hanhart (2011)	N= 35 Respons: 11% Non-respons: 89%	Betere taalbeheersing Betere algemene schoolprestaties, taal en rekenen	Leerlingen ervaren samenwerken en tevredenheid Docenten ervaren vooruitgang op zelfverzekerdheid en tevredenheid.
Hoog e.a. (z.j.)	N=? Respons: ? Non-respons: ?	Verbetering cognitieve vaardigheden: betere cijfers en meer vertrouwen in het vinden van een geschikte opleiding of stage	Omgang met ouders, leraren en leeftijdsgenoten verbeterd Steun bij persoonlijke ontwikkeling Beter thuis voelen in Nederland
Noorda e.a. (2008)	N=20 Respons: 100%	Stijging onderwijsniveau bij 35%, gelijk blijven bij 50% en daling bij 15%	Geen effect op zelfbeeld en aantal contacten met leeftijdsgenoten Minder last van verlegenheid, angsten, concentratieproblemen, sociale problemen en agressiviteit. Mentorschap heeft ook ook meerwaarde voor overige gezinsleden
Uyterlinde e.a. (2009)	N=500 Respons: 196 mentoren (37%) 122 mentees (23%)	31% mentees levert betere schoolprestaties 41% mentees heeft meer schoolmotivatie 31% mentees haalt hogere cijfers	Meer zelfvertrouwen (48%/58%) Meer vertrouwen in toekomst (57%) Nieuwe sociale contacten (50%) Beter contact met leeftijdsgenoten (28%) Meer sociale vaardigheden

			(48%)
			Horizonverbreding (42%)
Vaessen e.a. (2009)	N= 192 Respons: 39% Non-respons: 61 %	Meer discipline en motivatie voor huiswerk, beter leren plannen, betere schoolprestaties	33% meer ouderbetrokkenheid
Vos e.a. (2012)	N=816 Respons: 25% Non-respons: 75%	Meer schoolvaardigheden	Lichte stijging zelfvertrouwen, sociale vaardigheden en sociale netwerk.

Veel effectonderzoek naar mentoraat kent een hoge non-respons, waardoor de resultaten minder betrouwbaar en valide zijn.

Onderzoekers worden om allerlei redenen geconfronteerd met vormen van onbereikbaarheid als verhuizingen, telefoonnummers die zijn opgeheven, onwelwillendheid, gebrek aan interesse en zelfs tegenwerking.

We citeren een aantal onderzoeksrapporten op dit punt:

‘We hebben uiteindelijk 39 adressen gekregen van Portes, dat zijn alle deelnemers aan Take 2 tussen 2000 (1^e groep) en 2004. (...) We hebben niet alle deelnemers kunnen bereiken. Ruim een derde van de deelnemers was verhuisd naar onbekende bestemming. Een klein gedeelte deed niet open, ook niet na verschillende pogingen. Een gedeelte werd wel bereikt (ouders of deelnemers) maar wilde niet meedoen aan het onderzoek om verschillende redenen (...) Uiteindelijk is het ons, ondanks de lastige context, toch gelukt 13 interviews af te nemen’.

‘Allereerst hebben we 144 mentorprojecten benaderd met een digitale enquête om inzicht te krijgen in hun doelen, doelgroep en werkwijze. (...) Vervolgens hebben we contactpersonen van 62 projecten gebeld en/of nogmaals afzonderlijk gemaild. Uit deze belronde bleek dat elf projecten niet meer bestonden, merendeels vanwege beëindiging van financiering. Daarnaast bleken twintig projecten niet binnen ons onderzoek te passen, omdat ze geen een-op-een mentoring bieden, omdat ze niet op kinderen of jongeren gericht zijn, omdat ze met professionele mentoren werken en/of omdat ze gericht zijn op jongeren met zware problematiek. (..) Voor 56 projecten is de hele vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 49%. Daarnaast hebben we 25 projecten nader onderzocht door de projectleider of een projectmedewerker te interviewen.’

‘De inzet vooraf was om per project drie mentorkoppels te selecteren voor een interview. Echter lukte het niet mentorkoppels te vinden die voldeden aan de selectiecriteria en wilden meewerken.’

‘Omdat de werving van de respondenten deels verlopen is via de projectorganisaties is niet met zekerheid te zeggen hoeveel respondenten feitelijk benaderd zijn. (...) in totaal zijn er dus maximaal 530 mentorkoppels benaderd (dus in totaal 1.060 respondenten). De enquête leverde een respons op van 196 ingevulde enquêtes door mentoren (37%) en 122 door mentees (23%).’

'Voor het onderzoek zijn 192 jongeren benaderd. Doordat de adresgegevens vaak waren verouderd, konden veel jongeren niet worden bereikt. Met 75 jongeren is een telefonisch interview gehouden (respons 39 procent). Van deze jongeren zaten er 27 in de brugklas tijdens het schooljaar 2004/2005 (eerste cohort) en 48 in het schooljaar 2005/2006 (tweede cohort).' Redenen voor non-respons zijn: weigering (geen zin/tijd, gezondheid), niet bereikt (herhaaldelijk geen gehoor), buiten veldwerkperiode (wel bereikt, maar uiteindelijk geen interview), telefoonnummer afgesloten/respondent niet bekend.

'Het grote verschil tussen het aantal ingevulde vragenlijsten op de beginmeting en op de nameting is enerzijds te wijten aan het feit dat een deel van de trajecten voortijdig is gestrand. (...) Anderzijds gaat het om uitval binnen het onderzoek, oftewel trajecten die weliswaar afgerond worden maar waarvan de mentor en mentee niet de nameting hebben ingevuld.'

Bijlage 5. Andere mentoraatprojecten in de gemeente Utrecht

Inleiding

In Utrecht zijn meerdere mentoraatprojecten actief. Deze projecten zijn vooral gericht op basisschoolleerlingen en in een enkel geval op jongeren vanaf 15 jaar en ouder. Er Afgezien van School's cool Utrecht en het eind 2012 om financiële redenen gestopte mentoraatproject Coach4you zijn er voor leerlingen van het voortgezet onderwijs geen andere mogelijkheden voor mentoraat.

Take 2

Take 2 is een maatjesproject georganiseerd vanuit de brede welzijnsinstelling Portes voor leerlingen in de bovenbouw van het basisonderwijs in de wijken Ondiep, Pijlsweerd en Zuilen, die extra aandacht nodig hebben. Het initiatief is gericht op het voorkomen van schooluitval en criminaliteit. De begeleiding duurt 6 tot 12 maanden. In 2012 zijn 37 leerlingen van 9 tot 12 jaar begeleid. Leerlingen van het voortgezet onderwijs worden verwezen naar School's cool.

Contactinformatie: www.maatjes.nl

Schoolfactor

Schoolfactor is een mentorproject voor basisschoolleerlingen van 4 tot 12 jaar die een beetje extra positieve aandacht nodig waardoor zij lekker in hun vel gaan zitten. De mentor en het kind ondernemen samen allerlei leuke activiteiten op de basisschool. Op dit moment zit Schoolfactor nog in de pilotfase en worden zes leerlingen begeleid, maar er zijn plannen voor uitbreiding.

Contactinformatie: www.schoolfactor.nl

Giving Back Scholierenprogramma

Giving Back biedt talentvolle scholieren en studenten van 15 jaar die in hun omgeving minder ondersteuning of netwerk hebben om hun ambities waar te maken een uitdagend programma gericht op persoonlijke en professionele ontwikkeling. Dit programma bestaat uit een mentorschap en een aanbod van events en workshop.

De begeleiding van een mentor duurt minimaal een jaar.

Contactinformatie: www.givingback.nl

InGesprek

InGesprek is een project gericht op allochtonen en vluchtelingen van alle leeftijden dat helpt bij het leren van de Nederlandse taal en zich beter thuis voelen in Nederland. De begeleiding duurt 6 tot 12 maanden. Onbekend is hoeveel middelbare scholieren meedoen aan dit programma.

Contactinformatie: via Vluchtelingenwerk Midden-Nederland: www.vm-n.nl

Kunstexpress Maatjesproject

Het KunstExpress Maatjesproject is een preventief project voor kinderen met een kunstzinnig talent die niet de mogelijkheid dit talent te ontplooien. Ze leven in een armoede situatie. KunstExpress stimuleert creatief talent en maakt meedoen

mogelijk. Participatie is een belangrijke stimulans tot ontplooiing. KunstExpress biedt de kinderen steun en vriendschap waardoor zij een houvast vinden. Een houvast die nodig is om zelfstandig en zelfverzekerd te worden.

Maatjes zijn hiervoor heel belangrijk. Het zijn jonge mensen van 19 tot 30 jaar die creatief en sociaal zijn en het leuk vinden om een schooljaar lang met een kind op te trekken.

Contactinformatie: www.kunstexpress.nl

Coach4you

Coach4you was een 'meer-dan-maatjes'-project van Cumulus Welzijn in de Utrechtse wijk Overvecht, waarbij kwetsbare kinderen gekoppeld werden aan een coach. Deze vrijwilliger begeleidde het kind in de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs. Door individuele aandacht en praktische begeleiding werd schooluitval voorkomen en werkten kind en coach samen aan meer zelfvertrouwen en een betere toekomst. Coach4you is eind 2012 opgeheven door gebrek aan financiële middelen.

Contactinformatie: www.cumuluswelzijn.nl

Bijlage 6. Tabellen

Inleiding

Deze bijlage bevat tabellen met de basisgegevens van aandachtsléerlingen uit testgroepen en controlegroepen verdeeld over meerdere cohorten van de onderzoeksgroep. Ook zijn enkele tabellen met basisgegevens van andere respondenten opgenomen.

§ 1. Onderzochte aandachtsléerlingen per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar sekse, geboortjaar, etniciteit en schooladvies niveau van voortgezet onderwijs

Tabel B1. Cohort schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (N=12)

Nr.	Sekse	Geboortjaar	Etniciteit	Schooladvies vo
T1	V	1995	Marokkaans	Vmbo tl
T2	M	1996	Turks	havo/vwo
T3	V	1995	Marokkaans	vmbo bbl
T4	M	1995	Marokkaans	vmbo tl
T5	M	1995	Marokkaans	vmbo kbl
T6	V	1995	Turks	vmbo tl
T7	M	1995	Marokkaans	vmbo bbl
T8	V	1997	Marokkaans	vmbo tl
T9	M	1996	Afghaans	havo/vwo
T10	M	1995	Turks	vmbo
T11	M	1995	Marokkaans	vmbo bbl-lwoo
T12	M	1996	Marokkaans	vmbo kbl

Tabel B2. Cohort schooljaar 2010-2011/testgroep (N=11)

Nr.	Sekse	Geboortjaar	Etniciteit	Schooladvies vo
T2	M	1998	Turks	vmbo bbl
T3	M	1997	Marokkaans	havo-vwo
T4	M	1998	Marokkaans	havo-vwo
T6	M	1998	Marokkaans	vmbo bbl
T7	M	1998	Nederlands	vmbo bbl
T8	V	1997	Turks	vmbo bbl + lwoo
T9	M	1997	Turks	vmbo tl-havo
T10	M	1996	Marokkaans	vmbo bbl
T18	V	1997	Chinees	vmbo tl-havo
T19	M	1997	Turks	vmbo kbl-tl
T21	M	1997	Marokkaans	vmbo kbl

Tabel B3. Cohort schooljaar 2010-2011/controlegroep (N=11)

Nr.	Sekse	Geboortejaar	Etniciteit	Schooladvies vo
C1	M	1996	Marokkaans	vmbo tl-havo
C2	M	1997	Turks	vmbo tl-havo
C3	V	1996	Turks	vmbo kbl
C4	M	1996	Turks	vmbo tl-havo
C5	M	1996	Turks	vmbo tl-havo
C6	V	1996	Turks	vmbo bbl
C7	M	1997	Chinees	havo-vwo
C8	M	1996	Filippijns	havo
C9	M	1997	Marokkaans	vmbo + lwoo
C10	M	1997	Turks	vmbo tl-havo
C11	V	1997	Marokkaans	vmbo tl-havo

Tabel B4. Cohort schooljaar 2011-2012/testgroep (N=13)

Nr.	Sekse	Geboortejaar	Etniciteit	Schooladvies vo
T1	M	1998	Marokkaans	vmbo tl-havo
T2	M	1998	Marokkaans	vmbo kbl
T3	M	1998	Marokkaans	vmbo tl-havo
T4	V	1998	Marokkaans	havo-vwo
T5	M	1998	Marokkaans	vmbo bbl-kbl
T6	V	1998	Marokkaans	vmbo bbl
T7	V	1999	Marokkaans	vmbo bbl
T8	M	1998	Marokkaans	vmbo bbl
T9	V	1998	Turks	vmbo bbl
T10	V	1998	Turks	vmbo tl-havo
T11	M	1997	Marokkaans	havo-vwo
T12	M	1997	Marokkaans	vmbo tl-havo
T13	M	1997	Turks	havo-vwo

Tabel B5. Cohort schooljaar 2011-2012/controlegroep (N=13)

Nr.	Sekse	Geboortejaar	Etniciteit	Schooladvies vo
C1	M	1999	Marokkaans	vmbo tl-havo
C2	M	1999	Marokkaans	havo
C3	M	1998	Turks	vmbo tl-havo
C4	M	1998	Turks	vmbo tl
C5	M	1998	Irakees	vwo
C6	M	1998	Marokkaans	vmbo tl-havo
C7	M	1998	Antilliaans	vmbo tl
C8	M	1998	Marokkaans	vmbo bbl
C9	V	1998	Marokkaans	speciaal onderwijs
C10	V	1999	Marokkaans	vmbo tl
C11	M	1998	Marokkaans	vmbo bbl-kbl
C12	M	1999	Marokkaans	havo-vwo
C13	V	1997	Marokkaans	praktijkonderwijs

§ 2. Onderzochte aandachtsleerlingen per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar gezinssamenstelling, woonduur ouders in Nederland, werkstatus ouders, spreektaal thuis en thuissituatie

Tabel B6. Cohort schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (N=12)

Nr.	Gezins-samenstelling	Woonduur ouders in Nederland	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuissituatie
T1	Ouders en 6 kinderen (3x uit huis)	Ruim 30 jaar	Beiden werkloos, moeder volgt Nederlandse les	Met ouders Arabisch, Nederlands met broer/zus	Gesloten, traditioneel Marokkaans gezin. Geen goed contact met vader en broers.
T2	Ouders en 3 kinderen (2x uit huis)	30 jaar	Vader heeft bedrijf, moeder werkt niet.	Turks en Nederlands	Warm gezin. Spreken niet goed Nederlands en zijn onbekend met schoolsysteem. Kind is verwend door ouders en vertoont grensoverschrijdend gedrag. Broer heeft vaderrol naar school.
T3	Ouders en 5 kinderen	Lang	Vader schoonmaker, moeder werkt niet.	Berbers en Nederlands	Prettig gezin. Betrokken moeder is veel thuis.
T4	Gescheiden ouders en 12 kinderen uit twee huwelijken van vader	Lang	Vader werkt, moeder niet.	Berbers en Nederlands	Geen stabiele thuissituatie
T5	Ouders en 4 kinderen	Ca. 20 jaar	Beiden werkloos	Met vader Arabisch, met moeder Nederlands	Overbezorgde ouders die willen dat kind presteert en bang zijn voor afglijden.
T6	Gescheiden ouders en 3 kinderen	Lang	Vader werkloos, moeder werkt	Met vader Turks, met moeder Nederlands.	Gescheiden moeder, probeert weer structuur in opvoeding aan te brengen. Sociaal isolement gezin.
T7	Ouders en 2 kinderen	Ruim 30 jaar	Beide werkloos	Marokkaans	Niet betrokken oude ouders.
T8	Gescheiden ouders en 2 kinderen.	17 jaar	Moeder: Nederlandse les, werkt niet.	Nederlands en Marokkaans	Weinig opvoeding, sociaal geïsoleerd gezin

T9	Ouders en 4 kinderen	10 jaar	Vader werkloos, moeder volgt Nederlandse les.	Afghaans	Hoogopgeleide, veeleisende ouders. Getraumatiseerde vluchtelingen
T10	Ouders en 2 kinderen	20 jaar	Beiden werkloos	Turks	Sombere thuissituatie, door ziekte ouders; slechte beheersing Nederlandse taal, wel veeleisend wat schoolprestaties betreft
T11	Ouders en 5 kinderen	9 jaar	Vader met pensioen, moeder volgt Nederlandse les	Berbers, soms Nederlands met moeder	Strenge vader
T12	Ouders en 2 kinderen	35 jaar	Vader werkt en moeder niet	Marokkaans en Nederlands	Gelovig en prestatiegericht gezin. Ouders slecht in Nederlands

Tabel B7. Cohort schooljaar 2010-2011/testgroep (N=11)

Nr.	Gezins-samenstelling	Woonduur ouders in Nederland	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuissituatie
T2	Ouders en 2 kinderen	18 jaar	Beiden werkloos (vader afgekeurd / ziektewet)	Turks met ouders, Nederlands met broer	Gespannen thuissituatie, veeleisende ouders naar kinderen en school. Vader is heel bezorgd. Vader is hertrouwd.
T3	Ouders en 5 kinderen	21 jaar	Vader schoonmaker, moeder werkt niet.	Nederlands en Berbers	Vader is betrokken en bezorgd. Van de kinderen functioneert dit kind het best, dus wordt druk op gezet.
T4	Ouders en 3 kinderen	28 jaar	Beiden werken (conciërge en verzorgingstehuis)	Nederlands	Cultureel ontwikkeld gezin. Moeder en zussen zijn erg betrokken
T6	Ouders en 3 kinderen	Lang	Vader met pensioen, moeder werkt niet	Berbers en met broer en zus ook Nederlands	Moeder staat er alleen voor. Vader is bejaard en erg beperkt. Heeft tweede vrouw in Marokko. Slechte vader-zoon relatie en schaamte voor vader. Vader kan boos worden.

T7	Gescheiden ouders. Moeder en 2 kinderen	In Nederland geboren	Moeder werkt op kantoor	Nederlands	Moeder heeft moeite met opvoeding. Geen contact met vader. Moeder had relationele problemen met (ex-)vriend.
T8	Ouders en 2 kinderen	17 jaar	Vader vrachtwagenchauffeur, moeder schoonmaakster	Turks	Betrokken, strenge ouders. Worstelen met opvoeding. Geven dochter weinig vrijheid.
T9	Gescheiden ouders. Moeder en 1 kind	20 jaar	Moeder volgt opleiding administratief medewerker, vader in ziektewet	Turks en Nederlands	Vader heeft in gevangenis gezeten en heeft kort lontje. Ouders zijn het niet eens over de opvoeding. Vader doet maar wat. Moeder is bezorgd.
T10	Ouders en 6 kinderen	9 jaar	Vader met pensioen, moeder volgt Nederlandse les	Nederlands en Arabisch	Druk, klein huis. Vader is oud en kan driftig zijn. Ouders willen dat kinderen goed integreren in Nederland.
T18	Ouders en 2 kinderen	15 jaar	Vader werkt als kok, moeder werkloos.	Kantonees	Geen verblijfsvergunning. Moeder is depressief en gokverslaafd. Vader veel weg. Opvoeding wordt verwaarloosd. Veel procedures en instanties. Kind doet huishouden.
T19	Gescheiden ouders. Moeder en 2 kinderen	Moeder is in Nederland geboren	Moeder werkt	Nederlands	Moeder is actief en druk en heeft te weinig aandacht voor kind.
T21	Ouders en 4 kinderen	6 jaar	Vader werkt, moeder volgt Nederlandse les	Berbers met vader, ook Nederlands met moeder	Drukke kinderen. Moeder moet veel alleen doen. Betrokken ouders, willen het beste voor hun kinderen.

Tabel B8. Cohort schooljaar 2010-2011/controlegroep (N=11)

Nr.	Gezins-samenstelling	Woonduur ouders in Nederland	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuisituatie
C1	Vader en broer. Moeder overleden.	Lang	Werkend	Marokkaans / Nederlands	Moeder overleden, vader werkt veel, kinderen stuurloos. Grote broer ontspoort en in de criminaliteit geraakt. Veel overlast op straat, bekend bij HALT wegens vernielingen.

C2	Ouders en broertje.	Lang	Werkend	Turks / Nederlands	Geen bijzonderheden, wel veeleisende ouders, niet reëel. Ouders geen verstand van het Nederlandse onderwijssysteem.
C3	Ouders, zus en zusje.	Lang	Werkloos	Turks	Taalachterstand ouders. Strenge en traditionele opvoeding.
C4	Ouders. Broers en zussen onbekend.	Lang	Werkloos	Turks	Woont soms op internaat, soms thuis bij ouders. Relatie met ouders lijkt redelijk,
C5	Ouders, broer, twee kinderen in basisschoolleeftijd, één baby zusje.	Lang	Werkloos	Turks	Warm gezin, hij en broer zaten op internaat in Utrecht. Door overlijden zusje grote spanning bij leerling en binnen gezin.
C6	Ouders, twee (of drie) broers.	Lang	Werkend	Turks	Turks gezin, vrij gesloten. Alles via de oudere broers. Ouders spreken heel slecht Nederlands. Ze is verwend, moeder wel betrokken.
C7	Moeder.	Kort	Werkend	Chinees	Moeder werkt veel, dus vaak alleen thuis. Moeder is wel betrokken.
C8	Moeder en stiefvader.	Kort	Werkend	Filippijns / Nederlands	Betrokken stiefvader, moeder minder.

C9	Vader, zus en broertje. Moeder overleden.	Lang	Werkloos	Marokkaans	Moeder sprak geen Nederlands en was veel ziek, zij overleed later. Vader is dominant en spreekt gebrekkig Nederlands. Leerling woonde tijdelijk elders, maar is nu weer thuis.
C10	Ouders, broer, zusje.	Lang	Werkend	Turks/ Nederlands	Redelijk stabiel, hardwerkende en gedreven vader die goed Nederlands spreekt. In de basisschoolperiode ging hij na schooltijd naar de moskee tot ongeveer half 7 en na het eten moest hij zijn huiswerk nog doen. Dat was te veel.
C11	Ouders en oudere broer	Lang	Werkend	Marokkaans/ Nederlands	Stabiel gezin, spreken allen goed Nederlands, begrijpen het voortgezet onderwijs goed.

Tabel B9. Cohort schooljaar 2011-2012/testgroep (N=13)

Nr.	Gezins-samenstelling	Woonduur ouders in Nederland	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuisituatie
T1	Ouders en 4 kinderen	Ca. 20 jaar	Beiden werken	Arabisch en Nederlands	Gespannen thuisituatie. Vader is heel autoritair
T2	Ouders en 2 kinderen	30 jaar	Vader werkt op sociale werkplaats, moeder werkt niet.	Berbers en Nederlands	Zwakbegaafde ouders, moeite met opvoeding. Relatie ouder-kind is niet goed. Zorginstantie bezig met zus.
T3	Ouders en 4 kinderen	20 jaar	Beiden werken (in keuken van een ziekenhuis)	Berbers en Nederlands	Vriendelijke, belangstellende ouders. Geen bijzonderheden
T4	Moeder, stiefvader en 2 kinderen	15 jaar	Beide werken als schoonmaker in bejaardenhuis	Arabisch en Nederlands	Biologische vader uit beeld. Vriendelijke ouders. Streng gelovig, maar open.

T5	Ouders en 1 kind	8 jaar	Vader met pensioen, moeder werkt niet	Berbers	Vader is oud, moeder jong. Spreken geen Nederlands. Afhankelijke houding.
T6	Ouders en 2 kinderen	20 jaar	Beiden werken niet	Berbers	Vader is ziekig. Weinig betrokken uit onkunde.
T7	Gescheiden ouders. Moeder met 4 kinderen	20 jaar	Moeder volgt Nederlandse les	Nederlands en Berbers	Moeder staat er alleen voor en is druk, maar ook veel last van migraine. Moeilijke broers. Vader uit beeld.
T8	Ouders en 5 kinderen	9 jaar	Vader met pensioen, moeder volgt Nederlandse les	Berbers met ouders, Nederlands met broertjes	Oudere vader met tweede gezin in Marokko. Moeder staat er alleen voor en heeft moeite met opvoeding. Niet betrokken bij school uit onkunde.
T9	Ouders en 5 kinderen	27 jaar	Beiden werken (onderhoudsman golfbaan en fabriekswerk)	Turks	Drukke thuissituatie, ouders werken veel. Betrokken ouders.
T10	Ouders en 2 kinderen	22 jaar	Vader werkt (rijinstructeur), moeder werkt niet	Turks	Verwesterd gezin. Moeder kan dochter niet goed aan. Vader veel afwezig en bemoeit zich weinig met dochter. Geestelijke verwaarlozing.
T11	Gescheiden ouders. Moeder en 4 kinderen.	32 jaar	Moeder werkt niet	Nederlands en Berbers	Moeder staat er alleen voor en is intellectueel beperkt. Wordt bijgestaan door gezinscoach. Moeder heeft kinderen niet in de hand.
T12	Ouders en 3 kinderen	25 jaar	Vader werkt (magazijn-medewerker), moeder werkt niet	Berbers	Ouders zijn van goede wil, maar intellectueel beperkt. Ook zus is erg betrokken.
T13	Gescheiden ouders. Moeder en 2 kinderen	20 jaar	Moeder werkt niet	Turks met moeder, Nederlands met broer	Alleenstaande moeder gedraagt zich somber en triest. Overbezorgd en verwend zoon. Vader uit beeld.

Tabel B10. Cohort schooljaar 2011-2012/controlegroep (N=13)

Nr.	Gezins-samenstelling	Woonduur ouders in Nederland	Werkstatus ouders	Spreektaal thuis	Thuisituatie
C1	Ouders en broer.	Lang	Werkend	Marokkaans	Moeder zeer betrokken, vader minder door taalbarrière.
C2	Moeder en (stief)vader, twee broer(tje)s en één zus(je).	Lang	Werkend	Marokkaans / Nederlands	Stabiel gezin, ouders betrokken. Heeft suikerziekte, daardoor veel (onnodig?) afwezig.
C3	Ouders. Broers en zussen onbekend.	Lang	Werkend	Turks / Nederlands	Stabiel gezin, vrolijke en betrokken moeder die goed Nederlands spreekt. Stille vader.
C4	Ouders en zus(je).	Lang	Werkend	Turks/ Nederlands	Jong gezin, betrokken ouders die goed Nederlands spreken.
C5	Moeder, vader is overleden, broers en zussen onbekend.	Lang	Werkloos	Nederlands	Moeder is overbezorgd, legt grote druk op leerling. Ongezonde afhankelijkheid van moeder.
C6	Moeder, ouders zijn gescheiden, broer en twee zussen.	Lang	Werkloos	Marokkaans	Moeder redelijk betrokken, maar door slechte beheersing Nederlandse taal neemt zus het vaak over. PO docent meent dat er sprake was van verwaarlozing.
C7	Moeder, twee zusjes.	Lang	Werkend	Nederlands	Zeer christelijk gezin, moeder redelijk betrokken. PO docent spreekt van ruzie tussen moeder en zoon.
C8	Ouders, twee zussen, broertje.	Lang	Werkloos	Marokkaans/ Nederlands	Moeder betrokken, vader niet. Moeder spreekt beperkt Nederlands maar doet wel haar best.
C9	Ouders, vijf broertjes en zusjes.	Lang	Werkloos	Nederlands	Ouders spreken goed Nederlands, maar kunnen de opvoeding van zes kinderen niet aan. Hulpverlening wordt op afstand gehouden.

C10	Ouders, vier broertjes en zusjes.	Lang	Werkloos	Marokkaans	Vader spreekt goed Nederlands, moeder niet. Moeder stimuleert tot actieve werkhouding, vader niet zozeer. Helpt veel in het huishouden.
C11	Ouders en 2 broers.	Lang	Werkend	Marokkaans	Moeder geen Nederlands, vader wel maar schuift verantwoordelijkheid werkhouding af op school. Heeft veel te zeggen thuis.
C12	Ouders, broer, broertje.	Lang	Werkend	Nederlands	Wel betrokken, niet opvallend.
C13	Ouders, zus, drie zusjes en broertjes.	Lang	Werkend	Nederlands	Vader veel in buitenland, niet betrokken bij gezin. Moeder spreekt vloeiend Nederlands. Leerling vindt ouders niet betrokken en heeft geen eigen kamer.

§ 3. Onderzochte aandachtsteleerlingen testgroep School's cool per cohort in periode 2008-2011 naar redenen van aanmelding

Tabel B11. Cohort schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 (N=12)

Nr.	Redenen van aanmelding
T1	Sociaal gedrag verbeteren, ruggengraat vergroten (werd gepest) en voorbeeldfiguur nodig. Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk.
T2	Onwetendheid ouders, zus ontlasten, verleidingen in de buurt. In de gaten houden of hij met school bezig is. Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk.
T3	Leren, wegwijs maken, planning. Niet zelfredzaam, erg onzeker. Bang om gepest te worden (werd gepest). Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk.
T4	Vertrouwensband opbouwen, aandacht geven, ruggengraat kweken, taalachterstand. Meer aandacht besteden aan huiswerk. Geen stimulans vanuit huis.
T5	De wil is aanwezig, maar het volhouden niet echt. Controle en stimulans kunnen dit verbeteren. Begeleiding nodig om gemotiveerd te blijven. Onzeker.
T6	Thuisituatie en werd gepest. Zat niet lekker in haar vel, voortgezet onderwijs zou dat verslechteren. Ouders konden niet ondersteunen.
T7	Niet gemotiveerd, ontwijkend gedrag en ouders konden niet ondersteunen en stimuleren.
T8	Thuisituatie. Beïnvloedbaar. Moeder kan niet ondersteunen bij schoolwerk.
T9	Beïnvloedbaar, te manipuleren. Gezin heeft taalachterstand. Gebrekkig Nederlands, maar wel capaciteiten.
T10	Woordenschat vergroten, teruggetrokken sociaal gedrag verbeteren.
T11	Geen ondersteuning vanuit huis, helpen steviger in schoenen staan om aansluiting te vinden bij andere kinderen (werd gepest).
T12	Geen ondersteuning vanuit huis, één-op-één relatie zou hem helpen.

Tabel B12. Cohort schooljaar 2010-2011/testgroep (N=11)

Nr.	Redenen van aanmelding
T2	- Onwetendheid ouders. Ouders kunnen terugvallen op mentor - Veeleisende ouders. Mentor kan realistische verwachtingen scheppen - Mentoraatproject kan goed uitpakken bij leerling
T3	- Leerling scoorde goed, school heeft hoge verwachtingen. Maar leerling is beïnvloedbaar en heeft goed voorbeeld nodig waar hij op kan terugvallen om perspectief te behouden
T4	- Zorgen dat leerling afglijdt door te weinig inzet, hoewel hij hoog wil grijpen. - Moeder staat er alleen voor en kan niet genoeg ondersteunen - Leerling had interesse in meer ontwikkelde cultuur. Dat kan mentor misschien bieden
T6	- Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk - Er wordt geen Nederlands gesproken
T7	- Werken aan een goede werkhouding en meer zelfvertrouwen. - Meegaand, weinig zelfsturing
T8	- Helpen zelfstandiger te worden - Werken aan een goede werkhouding
T9	- Beïnvloedbare jongen. Komt snel in de problemen en loopt daar niet van weg. Gebrek aan zelfsturing. Zonde van intelligentie. - Moeder had weinig invloed op hem
T10	- Werken aan zelfvertrouwen. Leerling moet steviger in schoenen staan. - Mentor kan tips geven over houding. Nu onzekere houding.
T18	- Problematische thuissituatie. Mentor kan aandacht geven en een luisterend oor bieden.
T19	- Gescheiden ouders, krijgt weinig aandacht van moeder - Werken aan zelfvertrouwen. - Werken aan goede werkhouding
T21	- Geen ondersteuning vanuit huis. - Leerling is vatbaar voor de straatcultuur. Mentor kan hem binnenboort houden.

Tabel B13. Cohort schooljaar 2011-2012/testgroep (N=13)

Nr.	Redenen van aanmelding
T1	- School is bang dat hij afglijdt naar lager niveau - Leerling heeft positief vaderfiguur nodig waarbij leerling zich kan uiten.
T2	- Kwetsbare leerling. Kan uitgebuit worden door verkeerde personen. - Geen ondersteuning vanuit huis, door onwetende, slecht Nederlandse sprekende ouders.
T3	- Erg enthousiast en geïnteresseerd, maar kortzichtig en verliest structuur uit het oog. Mentor kan relativeren en structuur in de gaten houden. Zorgen dat potentie goed benut wordt.
T4	- Veel potentie, maar ouders kunnen haar niet ondersteunen.
T5	- Ouders kunnen geen ondersteuning bieden en zijn geen goed voorbeeld. - Leerling zoekt verkeerde voorbeelden op. - Beïnvloedbaar, dus mentor kan positief uitpakken
T6	- Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk - Leerling is beïnvloedbaar - Leerling staat druk in het leven, wil nieuwe dingen uitproberen en weten. - Zonder sturing op middelbare school kan ze ontsporen
T7	- Leerling heeft iemand buiten thuissituatie nodig om over problemen op school en in het algemeen praten. - mentor kan vaardigheden en trucjes leren waardoor ze over dingen heen kan stappen, bijvoorbeeld dingen negeren of weglopen.
T8	- Thuissituatie van invloed op gedrag en welbevinden. - Leerling met handleiding, misschien dat middelbare school niet weet hoe om te gaan met deze leerling. - mentor als vaderfiguur die kan ondersteunen bij schoolwerk en leuke dingen met hem

	kan doen.
T9	- Matige werkhouding in combinatie met meer huiswerk op de middelbare school, gaat lastig worden voor haar. Mentor kan haar op de rails houden.
T10	- Werken aan sociale vaardigheden. Het sociale onvermogen was de reden voor de aanmelding. Dat ze vriendinnen krijgt en leert deze vast te houden.
T11	- Moeder staat er alleen voor en is beperkt in haar intellectuele vermogen. Geen ondersteuning vanuit de thuissituatie.
T12	- Ouders kunnen niet ondersteunen bij schoolwerk. - Vanwege persoonlijke kenmerken: warrig, chaotisch, verstrooid
T13	- Vanwege gezinssituatie: alleenstaande, overbezorgde moeder. - hoge verzuim vanwege migraine en moeder houdt hem makkelijk thuis. Gemiste stof was niet meer in te halen.

§ 4. Onderzochte aandachtsleerlingen controlegroep School's cool per cohort in de periode 2010 en 2011 naar overwegingen voor aanmelding

Tabel B14. Cohort schooljaar 2010-2011/controlegroep (N=11)

Nr.	Overwegingen voor aanmelding
C1	- Externaliserend probleemgedrag, agressief, vernielingen - Vermoeden van mishandeling - Ongemotiveerd, maar motivatie leek wel oproepbaar
C2	- Ouders geen verstand van onderwijssysteem - Afwachtende houding, sloom, weinig pit - Leuning nodig, iemand die zijn hand vast houdt
C3	- Taal zwakke en sociaal zwakke ouders - Sociale geslotenheid van gezin en leerling, School's cool zou kunnen helpen opener te worden
C4	- Zwak, stil, afwezig, achter de ellebogen, slechte werkhouding - Hulp en begeleiding nodig bij overgang, krijgt hij niet vanuit huis
C5	- Door dood van zusje werd hij teruggetrokken, gesloten en onzeker - Hulp werd buiten de deur gehouden
C6	- Het laatste kwartaal ging ze heel erg terug qua werkhouding, huiswerk en afspraken, dat was behoorlijk extreem
C7	- Empowerment, steuntje in de rug nodig. - Moeder altijd aan het werk, dus vaak alleen thuis en weinig steun - Eenzaam
C8	- Risico tot gepest worden door vrouwelijk gedrag
C9	- Moeder overleden - Brutaal, boos, ongehoorzaam en agressief
C10	- Contact met Nederlandse instanties nodig, in plaats van alleen Turkse - Wel gemotiveerd, maar gebrekkige steun van ouders
C11	- Heel gemotiveerd, maar moeite met leren en weinig steun van ouders

Tabel B15. Cohort schooljaar 2011-2012/controlegroep (N=13)

Nr.	Overwegingen voor aanmelding
C1	- Vertoont pestgedrag door onzekerheid - Afwezigheid zelfstandige werkhouding
C2	- School heeft hoge verwachtingen, die zijn beter haalbaar als een coach naast hem staat - Wegens suikerziekte vaak afwezig
C3	- Onzeker, schat zichzelf laag in - Vaak lui of vermoeid
C4	- Zwaar gepest in het verleden - Daardoor moeite met omgang en pest nu zelf
C5	- Vwo-capaciteiten, maar krachtloos en weerloos - Snel beledigd door medeleerlingen, meteen naar docent
C6	- Kan meer dan hij laat zien, lukt niet - Slechte werkhouding door druk vanuit thuissituatie - Laatste halfjaar schreeuwerig en ADHD-symptomen
C7	- Angstig, bang om buiten te komen - Mist vaderfiguur, moet die rol op zich nemen - Thuis onhandelbaar, boos
C8	- Mist vermogen tot structureren en plannen - Gebrek aan steun van ouders
C9	- Ouders hebben geen tijd/zin/vermogen om haar te ondersteunen - Hulpinstanties worden afgehouden, School's cool is laagdrempeliger
C10	- Moeder spreekt geen Nederlands, vader werkt heel veel. Geen mogelijkheid/tijd voor ondersteuning
C11	- Stimuleren meer aan school te werken, tijd beter in te delen en minder buiten te spelen - Hulp met school en studie
C12	- Slim, maar te gemakzuchtig - Mentor om te werken aan actievere houding ten opzichte van school
C13	- Op de middelbare school zijn verschillende roosters, lokalen, vakken en leerkrachten. De kans is groot dat ze de kluts kwijt raakt

§ 5. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar veranderingen in onderwijsniveau sinds de brugklas

Aan de hand van interviews is het onderwijsniveau van de aandachtsleerlingen van de onderzoeksgroep schooljaren 2008-2010 vastgesteld in zowel de periode van de brugklas als enkele jaren later. Ten tijde van de interviews zitten de leerlingen uit het brugjaar 2008-2009 in het derde jaar van het voortgezet onderwijs en de leerlingen van het brugjaar 2009-2010 in het tweede jaar.

Tabel B16. Aandachtsleerlingen onderzoeksgroep schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Nr.	Voormeting (=brugjaar)	Nameting (2-de of 3-de klas)	Verandering
T1	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
T2	havo/vwo	havo	gelijk
T3	vmbo bbl	vmbo-gl	stijging
T4	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
T5	vmbo kbl	vmbo kbl	gelijk
T6	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
T7	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T8	vmbo tl	vmbo bbl-kbl	daling
T9	havo/vwo	havo/vwo	gelijk
T10	vmbo	havo/vwo	stijging
T11	vmbo bbl-lwoo	vmbo bbl-kbl	stijging
T12	vmbo kbl	vmbo tl	stijging

Legenda:

Het laagste niveau van vmbo is de basisberoepsgerichte leerweg (bbl), gevolgd door de kaderberoepsgerichte leerweg (kbl), de gemengde leerweg (gl) en de theoretische leerweg (tl).

Tabel B17. Samenvattend overzicht van aandachtsleerlingen onderzoeksgroep schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Verandering onderwijsniveau	Absoluut	%
Stijging	4	33.3%
Gelijk blijven	7	58.3%
Daling	1	8.3%
Totaal	12	100%

Ca. 58% van de aandachtsleerlingen van School's cool uit de schooljaren 2008-2010 zit één of twee jaar na afronding van het mentoraat nog steeds op hetzelfde onderwijsniveau als waarop ze zijn begonnen. Bijna een derde (ca. 33%) volgt zelfs een hoger onderwijsniveau dan waarmee gestart. Eén leerling (ca. 8%) is afgezakt naar een lager onderwijsniveau.

Al met al gaat het met verreweg de meeste leerlingen (ca. 92%) boven verwachting goed in het voortgezet onderwijs. Dat is een goed resultaat voor leerlingen waarvan het vermoeden bestaat dat ze wel eens kunnen struikelen in het voortgezet onderwijs.

Tabel B18. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Nr.	Voormeting (=brugklas)	Nameting (2-de klas)	Verandering
T2	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T3	havo-vwo	havo	gelijk
T4	havo-vwo	vmbo tl	daling
T6	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T7	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T8	vmbo bbl lwoo	vmbo bbl lwoo	gelijk
T9	vmbo tl-havo	vmbo tl-havo	gelijk
T10	vmbo bbl	vmbo kbl	stijging
T18	vmbo tl-havo	vmbo tl-havo	gelijk
T19	vmbo kbl-tl	speciaal onderwijs	onbekend
T21	vmbo kbl	vmbo kbl	gelijk

Legenda:

Het laagste niveau van vmbo is de basisberoepsgerichte leerweg (bbl), gevolgd door de kaderberoepsgerichte leerweg (kbl), de gemengde leerweg (gl) en de theoretische leerweg (tl).

Tabel B19. Samenvattend overzicht van aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Verandering onderwijsniveau	Absoluut	%
Stijging	1	9.1%
Gelijk blijven	8	72.7%
Daling	1	9.1%
Onbekend	1	9.1%
Totaal	11	100%

Bijna 73% van de aandachtsleerlingen uit de testgroep volgt aan het eind van het mentoraat nog hetzelfde onderwijsniveau als waarop ze zijn begonnen. Eén leerling volgt een hoger onderwijsniveau (9.1%) en een andere leerling een lager onderwijsniveau (9.1%). Van nog een leerling is het onderwijsniveau ten tijde van het onderzoek onbekend gebleven.

Tabel B20. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Nr.	Voormeting (=brugklas)	Nameting (2-de klas)	Verandering
C1	havo-vwo	speciaal onderwijs	daling
C2	havo-vwo	havo-vwo	gelijk
C3	vmbo bbl	vmbo kbl	stijging
C4	vmbo tl-havo	vmbo tl	gelijk
C5	vmbo tl-havo	vmbo kbl	daling
C6	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
C7	havo-vwo	vwo	gelijk
C8	mavo-havo	havo	gelijk
C9	vmbo	vmbo bbl	gelijk
C10	vmbo tl-havo	vmbo tl	gelijk
C11	havo	vmbo tl	daling

Legenda:

Het laagste niveau van vmbo is de basisberoepsgerichte leerweg (bbl), gevolgd door de kaderberoepsgerichte leerweg (kbl), de gemengde leerweg (gl) en de theoretische leerweg (tl).

Tabel B22. Samenvattend overzicht van aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Verandering onderwijsniveau	Absoluut	%
Stijging	1	9.1%
Gelijk blijven	7	63.6%
Daling	3	27.3%
Onbekend	-	0%
Totaal	11	100%

Tabel B23. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Nr.	Voormeting (=brugklas)	Nameting (2-de klas)	Verandering
T1	vmbo tl-havo	vmbo tl	gelijk
T2	vmbo	vmbo bbl-kbl	gelijk
T3	vmbo tl-havo	vmbo kbl	daling
T4	havo-vwo	havo-vwo	gelijk
T5	vmbo bbl-kbl	vmbo bbl-kbl	gelijk
T6	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T7	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T8	vmbo bbl	vmbo kbl	stijging
T9	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
T10	vmbo tl-havo	vmbo kbl	daling
T11	havo-vwo	havo-vwo	gelijk
T12	vmbo tl-havo	vmbo tl-havo	gelijk
T13	havo-vwo	vmbo tl-havo	daling

Legenda:

Het laagste niveau van vmbo is de basisberoepsgerichte leerweg (bbl), gevolgd door de kaderberoepsgerichte leerweg (kbl), de gemengde leerweg (gl) en de theoretische leerweg (tl).

Tabel B24. Samenvattend overzicht van aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Verandering onderwijsniveau	Absoluut	%
Stijging	1	7.7%
Gelijk blijven	9	69.2%
Daling	3	23.1%
Onbekend	-	0%
Totaal	13	100%

Tabel B25. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Nr.	Voormeting (=brugklas)	Nameting (2-de klas)	Verandering
C1	Kopklas	vmbo tl-havo	-
C2	havo	vmbo kbl-tl	daling
C3	havo	vmbo tl	daling
C4	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
C5	vwo	vwo	gelijk
C6	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
C7	vmbo tl	vmbo tl	gelijk
C8	vmbo bbl	vmbo bbl	gelijk
C9	Speciaal onderwijs	Speciaal onderwijs	gelijk
C10	vmbo tl	vmbo bbl-kbl	daling
C11	vmbo bbl-kbl	vmbo bbl-kbl	gelijk
C12	havo-vwo	vmbo tl-havo	daling
C13	Praktijkschool	Praktijkschool	gelijk

Legenda:

Het laagste niveau van vmbo is de basisberoepsgerichte leerweg (bbl), gevolgd door de kaderberoepsgerichte leerweg (kbl), de gemengde leerweg (gl) en de theoretische leerweg (tl).

Tabel B26. Samenvattend overzicht van aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in onderwijsniveau sinds de brugklas

Verandering onderwijsniveau	Absoluut	%
Stijging	-	0%
Gelijk blijven	7	53.8%
Daling	5	38.5%
Onbekend	1	7.7%
Totaal	13	100%

§ 6. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar studievoordigheden

Tabel B27. Aandachtsleerlingen onderzoeksgroep schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 naar vorderingen in studievoordigheden

Nr.	Voormeting Nameting	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige Werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
T1	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja
T2	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Nee Nee
T3	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Nee Nee
T4	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja
T5	Voor Na	Ja Ja	Ja Nee	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja
T6	Voor Na	Nee Nee	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja
T7	Voor Na	Ja Ja	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee	Nee Nee
T8	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Ja
T9	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja
T10	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja	Ja Ja	Nee Nee	Nee Nee
T11	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
T12	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Nee Nee
Totaal	Vooruitgang Gelijk blijven op min. middelmatig niveau Achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau	1x 9x 2x	3x 6x 3x	2x 9x 1x	4x 5x 3x	- 3x 9x

Tabel B28. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar vorderingen in studievaardigheden

Nr.	Voormeting Nameting	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige Werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
T2	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Nee	Nee Nee
T3	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
T4	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee
T6	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja
T7	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Nee
T8	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee
T9	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Ja Ja	Ja Ja
T10	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
T18	Voor Na	Nee Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
T19	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee	Ja Ja
T21	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee	Nee Nee
Totaal	Vooruitgang Gelijk blijven op min. middelmatig niveau Achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau	1x 8x 2x	3x 6x 2x	3x 5x 3x	2x 5x 4x	1x 7x 3x

Tabel B29. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar vorderingen in studievaardigheden

Nr.	Voormeting Nameting	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige Werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
C1	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Ja Nee	Ja Ja
C2	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja
C3	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
C4	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
C5	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja
C6	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
C7	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Nee
C8	Voor Na	Ja Ja	Nee Nee	Nee Nee	Nee Ja	Nee Ja
C9	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee	Ja Nee
C10	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
C11	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
Totaal	Vooruitgang Gelijk blijven op min. middelmatig niveau Achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau	0x 10x 1x	2x 7x 2x	4x 6x 1x	3x 6x 2x	2x 5x 4x

Tabel B30. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar vorderingen in studievvaardigheden

Nr.	Voormeting Nameting	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige Werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
T1	Voor Na	Ja Ja	Ja Nee	Nee Nee	Ja Nee	Ja Ja
T2	Voor Na	Nee Nee	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Nee Ja
T3	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Nee Nee
T4	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
T5	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee
T6	Voor Na	Ja Nee	Nee Ja	Ja Nee	Nee Ja	Nee Ja
T7	Voor Na	Nee Nee	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Ja
T8	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Ja
T9	Voor Na	Nee Nee	Ja Nee	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee
T10	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
T11	Voor Na	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee	Ja Nee	Ja Ja
T12	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Nee Nee
T13	Voor Na	Nee Nee	Ja Nee	Ja Nee	Ja Nee	Nee Ja
Totaal	Vooruitgang Gelijk blijven op min. middelmatig niveau Achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau	1x 5x 7x	6x 2x 5x	3x 2x 8x	6x 1x 6x	0x 6x 7x

Tabel B31. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar vorderingen in studievvaardigheden

Nr.	Voormeting Nameting	Vaak aanwezig	Huiswerk maken	Nakomen afspraken	Zelfstandige Werkhouding	Negatieve invloed thuis op school
C1	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Ja	Nee Nee
C2	Voor Na	Nee Nee	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
C3	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
C4	Voor Na	Ja Ja	Nee Nee	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
C5	Voor Na	Ja Nee	Nee Ja	Ja Ja	Nee Ja	Ja Nee
C6	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee	Nee Ja	Nee Nee	Ja Nee
C7	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Ja
C8	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Ja	Nee Nee
C9	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee	Nee Nee	Ja Ja
C10	Voor Na	Ja Ja	Ja Nee	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee
C11	Voor Na	Ja Ja	Ja Nee	Ja Ja	Ja Nee	Ja Nee
C12	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja	Nee Ja	Ja Nee	Nee Nee
C13	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja	Ja Ja	Nee Nee	Ja Ja
Totaal	Vooruitgang Gelijk blijven op min. middelmatig niveau Achteruitgang of gelijk blijven op laag niveau	0x 9x 4x	5x 3x 5x	6x 6x 1x	6x 2x 5x	3x 7x 3x

§ 7. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar verandering in contact met zorgvoorzieningen

Tabel B32. Aandachtsleerlingen onderzoeksgroep schooljaren 2008-2009 en 2009-2010 naar verandering in contact met zorgvoorzieningen

Nr.	Voormeting Nameting	Besproken in overleggen	Contact met externe instanties
T1	Voor Na	Nee Ja	Nee Nee
T2	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja
T3	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T4	Voor Na	Ja Nee	Nee Ja
T5	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T6	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja
T7	Voor Na	Nee Ja	Nee Nee
T8	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee
T9	Voor Na	Nee Nee	Nee Ja
T10	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T11	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee
T12	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
Totaal	Voormeting: ja Voormeting: nee Nameting: ja Nameting: nee	3x 9x 4x 8x	1x 11x 4x 8x

Tabel B33. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in contact met zorgvoorzieningen

Nr.	Voormeting Nameting	Besproken in overleggen	Contact met externe instanties
T2	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T3	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T4	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja
T6	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T7	Voor Na	Ja Ja	Ja Nee
T8	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T9	Voor Na	Nee Nee	Nee Ja
T10	Voor Na	Nee Ja	Nee Nee
T18	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja
T19	Voor Na	Ja Ja	Nee Nee
T21	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja
Totaal	Voormeting: ja Voormeting: nee Nameting: ja Nameting: nee	4x 7x 6x 5x	2x 9x 4x 7x

Tabel B34. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in contact met zorgvoorzieningen

Nr.	Voormeting Nameting	Besproken in overleggen	Contact met externe instanties
C1	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja
C2	Voor Na	Ja ?	Nee Ja
C3	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C4	Voor Na	Onb. Nee	Ja Ja
C5	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee
C6	Voor Na	Nee Ja	Nee Nee
C7	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C8	Voor Na	Ja Nee	Onb. Ja
C9	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja
C10	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C11	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
Totaal	Voormeting: ja Voormeting: nee Voormeting: ? Nameting: ja Nameting: nee Nameting: ?	4x 6x 1x 3x 7x 1x	2x 8x 1x 5x 6x

Tabel B35. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in contact met zorgvoorzieningen

Nr.	Voormeting Nameting	Besproken in overleggen	Contact met externe instanties
T1	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T2	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee
T3	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T4	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T5	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T6	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja
T7	Voor Na	Nee Nee	Ja Nee
T8	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja
T9	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T10	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T11	Voor Na	Ja Ja	Ja Ja
T12	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
T13	Voor Na	Nee Ja	Nee Ja
Totaal	Voormeting: ja Voormeting: nee Nameting: ja Nameting: nee	4x 9x 4x 9x	5x 8x 4x 9x

Tabel B36. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar meer of minder contact met zorgvoorzieningen

Nr.	Voormeting Nameting	Besproken in overleggen	Contact met externe instanties
C1	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C2	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C3	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C4	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C5	Voor Na	Ja Nee	Ja Nee
C6	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee
C7	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C8	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C9	Voor Na	Ja Ja	Nee Ja
C10	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee
C11	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee
C12	Voor Na	Nee Nee	Nee Nee
C13	Voor Na	Ja Nee	Nee Nee
Totaal	Voormeting: ja Voormeting: nee Nameting: ja Nameting: nee	6x 7x 1x 12x	1x 12x 1x 12x

§ 8. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2012 naar meer of minder psychosociale problemen volgens selfreport en opgave van mentoren en docenten

Tabel B37. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar psychosociale problemen volgens selfreport

Nr.	Meer of minder problemen	Toelichting
T1	Minder	Op de basisschool werd ik veel gepest. Ik was onzeker en hield ik mijn mond dicht. Maar ik ben veel veranderd sinds die tijd. Ik kom nu voor mijzelf op, ik ben bewuster met mijn uiterlijk bezig en gedraag me meer volwassen. Ik word nu anders gezien. Ze weten nu dat ze met mij niet kunnen spotten. Ik heb af en toe wel woedeaanvallen als ik opgefokt raak.
T2	Meer	Ik heb nu veel problemen en word veel de klas uit gestuurd.
T3	Onbekend	-
T4	Gelijk	Het gaat altijd wel goed met mij.
T5	Gelijk	Het gaat altijd goed met mij.
T6	Minder	Ik was een jonge puber die zich ouder gedroeg dan ik was. Ik was vroeg lichamelijk volwassen. Ik durfde niet op plekken te komen waar veel mensen waren. In de eerste klas zaten er ook veel jongens achter mij aan. Ik was niet blij met deze aandacht, maar het had wel als gevolg dat andere meisjes jaloers waren en ruzie zochten. Dit had ook weer als gevolg dat het niet goed ging met mij in de eerste klas en ik ben uitgevallen. Ik zit nu op een kleinere school waar ik het naar mijn zin heb. Het gaat beter met me.
T7	Gelijk	Altijd hetzelfde geweest.
T8	Minder	Het gaat nu veel beter dan in de eerste klas. Vorig jaar zat ik op TL, maar ik ben gezakt een lager niveau. Mijn cijfers en gedrag waren niet goed. De mentor zei dat ik goed moest leren als ik wat wil bereiken. Daardoor ben ik meer gaan doen, maar te laat. Nu gaat het beter en haal ik goede cijfers.
T9	Minder	Door de bijles van de mentor van School's cool gaat het beter met mij.
T10	Minder	De mentor van School's cool liet zien hoe ik dingen moest aanpakken, hoe ik moet leren en daardoor begreep ik meer.
T11	Minder	Het gaat nu beter met leren. Eerst kreeg ik advies voor bbl en nu kader. Ik heb ook geen problemen en wil daar ook niks mee te maken hebben. Op de basisschool werd ik gepest. Nu niet meer. Maar ik ben ook naar een andere school gegaan dan andere kinderen uit de klas.
T12	Minder	Ik heb veel geleerd van de mentor over hoe je moet leren en plannen.
Totaal	7x minder 3x gelijk 1x meer 1x onbekend	

Tabel B38. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar psychosociale problemen volgens opgave van mentoren en docenten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	Onzeker, gepest	Bewuster, assertief	Vooruitgang
T2	Geen	Zorgelijk straatgedrag neigend naar licht crimineel gedrag. Op school ruzieachtig en ongemotiveerd door verkeerde vrienden en ontbrekende stimulans van ouders. Accepteert geen autoriteit en regels.	Achteruitgang
T3	Geen	Geen	Gelijk
T4	Geen	Een jongen die bezig is zijn leven op de rails te krijgen. Er is vroeger iets gebeurd, maar daar wordt over gezweven. Ondanks stoer gedrag een gevoelige jongen die constant bevestiging nodig heeft. Daar kan hij over nadenken. Het gaat steeds beter, wordt zelfstandiger.	Vooruitgang
T5	Geen	Geen	Gelijk
T6	Teruggetrokken en zonder vrienden	Het gaat nu veel beter. Op school komt ze steeds losser.	Vooruitgang
T7	Brutaal, ongemotiveerd en onaanspreekbaar.	Problemen doen zich minder vaak voor. Hij is rustiger en meer beheerst.	Vooruitgang
T8	Wisselende stemmingen, conflicten met docenten en verkeerde vriendin.	Ze is erg veranderd en functioneert nu goed.	Vooruitgang
T9	Geen	Geen	Gelijk
T10	Geen	Geen	Gelijk
T11	Geen	Geen	Gelijk
T12	Onaanspreekbaar met autistische trekjes	Min of meer hetzelfde	Gelijk
Totaal	7x goed 5x slecht	9x goed 3 x slecht	5x vooruit 1x achteruit 6x gelijk

Tabel B39. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar psychosociale problemen volgens selfreport

Nr.	Meer of minder problemen	Toelichting
T2	Minder	Het gaat nu beter, want eerst maakte ik mijn huiswerk bijna niet en nu veel meer.
T3	Minder	Ik was zenuwachtig voor de eerste klas. Het is een grote stap naar de middelbare school. Nu gaat het goed met mij.
T4	Meer	In het begin ging het geweldig, ik deed mijn best en haalde hoge cijfers. Nu doe ik minder mijn best en zijn al mijn cijfers naar beneden gegaan.
T6	Minder	Het gaat nu beter op school. De cijfers in de eerste periode waren lager, nu hoger.
T7	Minder	Het gaat nu beter want mijn gedrag en cijfers zijn verbeterd.
T8	Minder	In het begin vond ik de brugklas moeilijk en moest ik wennen. Nu ben ik meer gewend, weet ik hoe het hoort en is het makkelijker.
T9	Minder	Het gaat beter, ik doe meer aan mijn huiswerk.
T10	Minder	Ik heb minder problemen, omdat ik op de basisschool gepest werd en nu niet. Deze school is beter, een veiligere plek.
T18	Gelijk	Op school gaat het hetzelfde en thuis ook.
T19	Minder	Ik vertoonde bij het begin van de brugklas minder goed gedrag, toen deed ik druk met mijn vrienden. Nu is dat minder.
T21	Minder	Ik heb veel geleerd van mijn mentor van School's cool. Zij heeft mij begrijpend lezen geleerd en we oefenden ook Engels.
Totaal	9x minder 1x gelijk 1x meer	

Tabel B40. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar psychosociale problemen volgens opgave van mentoren en docenten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T2	geen	geen	gelijk
T3	geen	geen	gelijk
T4	autistische trekjes: kan zich afsluiten / geen reactie	intelligentie voor vwo komt niet overeen met resultaten, autistische trekjes.	gelijk
T6	geen	geen	gelijk
T7	weinig zelfsturing, meegaand/meeloper en gebrek aan zelfvertrouwen	negatief en koppig, maar gevoelig voor complimenten waardoor het steeds beter met hem gaat en er minder aanvaringen met hem zijn.	vooruitgang
T8	ongemotiveerd, slechte werkhouding, lui	initiatiefloos, ongeïnteresseerd, extreem wisselend in functioneren en presteren	gelijk
T9	impulsief, agressief, explosief, beïnvloedbaar	soms agressief, explosief en druk gedrag, maar aanspreekbaar en boekt vooruitgang.	vooruitgang
T10	teruggetrokken, in zichzelf gekeerd, onzeker	moeite met houding, onzeker	gelijk
T18	geen	geen	gelijk
T19	teruggetrokken, in zichzelf gekeerd. Stiekem 'storend' gedrag	apathisch, teruggetrokken, moeite met concentreren, ongehoorzaam, gebrek aan zelfreflectie	achteruitgang
T21	impulsief, korte spanningsboog, kon niet met kritiek omgaan, kon uitvallen	storend gedrag in de klas, moeite met kritiek en gezag, kan uitvallen.	gelijk
Totaal			2x vooruit 8x gelijk 1x achteruit

Tabel B41. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar psychosociale problemen volgens opgave van mentoren en docenten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	agressief, woedend	fysiek en verbaal agressief, onzeker, ongemotiveerd, ongehoorzaam, overlastgevend en crimineel gedrag	achteruitgang
C2	weinig reëel, overschatte zichzelf	geen	vooruitgang
C3	te gesloten	geen	vooruitgang
C4	geen	licht naïef	achteruitgang
C5	geen	geen	gelijk
C6	aandacht trekken	verwend, weinig weerbaar	achteruitgang
C7	teruggetrokken, onzeker	teruggetrokken	gelijk
C8	nerveus, gauw afgeleid	onzeker over schoolwerk	gelijk
C9	brutaal, ongehoorzaam, boos en agressief	probeert mensen uit de tent te lokken	vooruitgang
C10	geen	geen	gelijk
C11	geen	wat dominant	achteruitgang
Totaal			3x vooruit 4 x gelijk 4x achteruit

Tabel B42. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar psychosociale problemen volgens selfreport

Nr.	Meer of minder problemen	Toelichting
T1	Minder	Want in de brugklas had ik minder ervaring met de docenten, die moest ik nog leren kennen. Nu heb ik betere cijfers.
T2	Minder	Want nu heb ik meer vrienden en die komen voor me op.
T3	Minder	Want ik ben nu 1 niveau gezakt.
T4	Minder	Want vorig jaar was het meer wennen, toen was de stof pittiger en nu ken ik meer mensen
T5	Gelijk	Geen verschil.
T6	Minder	Want nu word ik geholpen.
T7	Minder	De toetsen gaan goed, en ik was drukker op de basisschool.
T8	Minder	Vorig jaar was ik 3 keer geschorst, nu nog helemaal niet.
T9	Gelijk	Gewoon, hetzelfde.
T10	Minder	Want ik ben veel rustiger en doe het nu beter op school.
T11	Minder	Want ik ben blijven zitten dus ik heb alles vorig jaar al gehad.
T12	Gelijk	Het werd tijdens de brugklas al veel beter. In het begin was het moeilijk, maar toen ik gewend was werd het steeds beter. Op het 1 ^e rapport heb ik nu 4 onvoldoendes, maar ik heb vertrouwen dat het beter gaat. Ik doe nu ook oefenklassen voor moeilijke vakken.
T13	Minder	Want eerst deed ik havo-vwo, en dat was te moeilijk. Toen vmbo tl-havo en huiswerkklass, dus nu gaat het beter.
Totaal	10 x minder 3 x gelijk	

Tabel B43. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar psychosociale problemen volgens opgave van mentoren en docenten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	geen	- ongemotiveerd - teruggetrokken/ onzeker	achteruitgang
T2	geen (wel: makkelijk beïnvloedbaar / kwetsbaar)	- ongehoorzaam - ongeïnteresseerd	achteruitgang
T3	geen	geen	gelijk
T4	geen	onzeker	achteruitgang
T5	meelopen, gevoelig voor 'image', hij wil aanzien en dat gebeurt op een negatieve manier	geen	vooruitgang
T6	- bij boosheid schelden en huilen - onzeker - ongemotiveerd - makkelijk beïnvloedbaar - soms met opzet dingen kapot maken - bij gebrek aan sturing kan ze ontsporen	- teruggetrokken en onzeker - vlak - ongehoorzaam en ongemotiveerd	gelijk
T7	- provocerend naar andere kinderen - storende houding in de klas - niet te bereiken en niet te corrigeren	- ongehoorzaam	vooruitgang
T8	geen	- ongehoorzaam	achteruitgang
T9	geen	- ongemotiveerd - teruggetrokken/ onzeker - verbaal agressief	achteruitgang
T10	sociaal onvermogen	- ongehoorzaam - agressief - onzeker	achteruitgang
T11	- teruggetrokken, gesloten en onzeker - uit zich niet - durft geen vragen te stellen	- teruggetrokken - onverschillig en ongehoorzaam - ongemotiveerd	achteruitgang
T12	warrig, chaotisch, verstrooid	geen	vooruitgang
T13	geen	- ongemotiveerd - teruggetrokken	achteruitgang
Totaal			3 x vooruitgang 2 x gelijk 8 x achteruitgang

Tabel B44. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar psychosociale problemen volgens opgave van mentoren en docenten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	- ongemotiveerd - ongehoorzaam - onzeker - vertoont pestgedrag	- ongemotiveerd - onzeker	gelijk
C2	- kan niet omgaan met tegenslag	- soms verbaal agressief	gelijk
C3	geen	geen	gelijk
C4	- gefrustreerd door gepest zijn - vertoont pestgedrag	- soms agressief - ongenueanceerd	gelijk
C5	internaliserend: - faalangst - weinig weerbaar	geen	vooruitgang
C6	- schreeuwerig - symptomen van ADHD	- onzeker - ongehoorzaam	gelijk
C7	- geen ruggengraat - angstig	geen	vooruitgang
C8	geen	- onzeker	achteruitgang
C9	- geen ruggengraat - uitdagend, boos - kan niet tegen kritiek	- ongemotiveerd - onzeker - verbaal agressief	gelijk
C10	geen	geen	gelijk
C11	geen	- teruggetrokken - onzeker - meeloper	achteruitgang
C12	- ongemotiveerd - gemakzuchting	- ongeconcentreerd - neemt geen verantwoordelijkheid	gelijk
C13	- onzeker - ongemotiveerd	geen	vooruitgang
Totaal			3 x vooruit 8 x gelijk 2 x achteruit

§ 9. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Tabel B45. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	- erg op zichzelf - weinig vrienden - sociaal onhandig - snel beledigd en driftig	- praat met iedereen - goed aanspreekbaar - snel persoonlijk aangesproken. - goede omgang met buurmeisje	Vooruitgang
T2	- goede omgang met jongens en meisjes.	- verkeerde vrienden die school niet stimuleren - idealiseert stoer straatgedrag - nauwelijks contact met autochtone jongeren.	Achteruitgang
T3	- verlegen en onzeker - naïef en lief. - moeilijk haar te betrekken in de groep	- vrienden uit kennissenkring van ouders. - weet niet om te gaan met geroddel op school.	Gelijk
T4	- vrienden op straat, maar geen verkeerde	-vrienden in klas en buiten school	Gelijk
T5	- geen vaste vrienden in de klas, maar niet zorgwekkend	- vrienden van straat en school - leuke jongen	Vooruitgang
T6	- geen aansluiting in de klas. - lief en gehoorzaam	- eerst terughoudend en stil, maar komt meer los en kan met iedereen overweg.	Vooruitgang
T7	- iedereen mocht hem, ook kwestie van imponerende houding.	- vriendjes uit de buurt en van school door lichamelijk overwicht - kiest zelf uit bij wie hij in de klas wil zitten	Vooruitgang
T8	- moeilijk in contact	- regelmatig ruzie, maar lost dat weer op. - heel sociaal, kan met iedereen een praatje maken.	Vooruitgang
T9	- goede contacten in de klas	- vriendgroepje in en buiten de klas. De laatste zijn 'macho' met verkeerde invloed: baasje zijn.	Achteruitgang
T10	- teruggetrokken - soms het pispaltje en reageerde dan driftig.	- veel vrienden in de klas, vooral allochtoon - eerder meelopen dan zelf initiatief nemen.	Vooruitgang
T11	- omgang met anderen was moeilijk, werd gepest.	- heeft het naar zijn zin op school.	Vooruitgang
T12	- vreemd autistisch gedrag en niet aanspreekbaar. - geen vaste vrienden	- anderen vonden hem raar, maar aansluiting bij de rest lukte aardig.	Vooruitgang
Totaal	5x goed 7x slecht	9x goed 3x slecht	8x vooruit 2x achteruit 2x gelijk

Tabel B46. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T2	- rustige leerling - goede omgang met anderen - soms emotionele uitbarsting	- omgang gaat goed - zit in 'brave' vriendengroep - met name Turkse vrienden	gelijk
T3	- prima omgang, redde zich prima - vlotte persoonlijkheid - beïnvloedbaar	- omgang gaat goed, ligt goed in groep - trekt vooral naar allochtone jongens - trekt naar twee 'foute' jongens toe en kan meegaan in rottigheid en laksheid - zelf een 'goede' jongen	gelijk
T4	- goede omgang met anderen - wel iets afwijkend in de groep, want niet stoer en geen voetballer - gevat en kon zijn mannetje (mondeling) staan	- omgang gaat goed, ligt goed in groep - geen vast vriendengroepje - steeds meer sociaal participeren	vooruit
T6	- goede omgang met anderen - soms kort lontje, driftbuien en agressief bij plagerijen - corrigeerbaar	- goede omgang met anderen - gedraagt zich goed - beleefd, vriendelijk en behulpzaam - soms ruzie, maar een 'goede' jongen	vooruit
T7	- gericht op één vriend, meeloper - conflicten met anderen, maar geen kwaai jongen	- voornamelijk omgang met één vriend - niet vreemd met anderen, maar contact maken is moeilijk - geen ruzie	gelijk
T8	- omgang met klein groepje, vooral Turkse meisjes - soms ruzie	- omgang gaat goed, iedereen mag haar - trekt soms naar negatieve meisjes	gelijk
T9	- vrienden, maar ook conflicten - niet ongeliefd, grappige jongen - beïnvloedbaar en gebrek aan zelfsturing	- kan goed met iedereen overweg - soms ruzie - soms kort lontje, kan exploderen, vooral in groep, één-op-één gaat goed	gelijk
T10	- teruggetrokken en onzeker - redelijk geaccepteerd door groep en vindt redelijk aansluiting - moeite met houding	- gaat om met jongens uit de klas, geen hechte vriendschappen, zoekt contact - kwetsbaar voor plagerijen/pesterijen, moeite om hier mee om te gaan - moeite met houding	gelijk
T18	- goede omgang met iedereen - populair, vriendelijk, aardig - anderen keken naar haar op, vanwege goede resultaten	- leuke omgang met anderen	gelijk
T19	- respectvol, aanspreekbaar - stil, teruggetrokken - hangt af en toe de clown uit - stiekem gedrag - had vriendengroepje, maar werd gechanteerd	- heeft contacten, maar gaat moeizaam - klieren en klooiën - voelt zich het pispaaletje en legt alle schuld buiten hem zelf - stiekem gedrag	achteruit
T21	- sociale contacten gingen niet altijd goed, soms dwingend en intimiderend - boos als hij zijn zin niet krijgt	- goed contact in de klas - leuke vrienden - weinig conflicten	vooruit
Totaal			3x vooruit 1x achteruit 7x gelijk

Tabel B47. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	- was de 'baas', anderen keken naar hem op, beïnvloedde anderen negatief - ging om met oudere jongens - meer buiten dan thuis, waar veel 'verkeerde' jongens waren	- grapjas, kan het met iedereen vinden - heeft een handjevol goede vrienden - ook lid van overlastgevende groep - is een meeloper	gelijk
C2	- had vrienden van de basisschool - lag in nieuwe klas niet goed in groep door 'lijzig gedrag'	- is bevriend met een paar klasgenoten, waarmee hij leuke dingen doet - blijft niet op de achtergrond - dolt, lacht, is open	vooruitgang
C3	- stil in de klas, grijs muisje - kwam steeds beter voor zichzelf op - buiten de klas, op straat, in de bus bleek ze juist heel aanwezig	- ze maakt goed contact, zowel met meisjes als jongens - als er conflicten zijn, treedt zij vaak op als bemiddelaar	vooruitgang
C4	- aardige, lieve jongen - omgang met Turkse jongens - soms achterbaks, stiekem, achter de ellebogen, gemeen	- status door zijn spontaniteit, open gezicht en humor - hij wordt niet gepest en pest ook geen anderen	vooruitgang
C5	- had vrienden, sociale klas, iedereen goed met iedereen	- heeft vrienden op school - trekt niet op met vervelende groepjes	gelijk
C6	- had vriendinnen, hoorde bij een groepje dat apart staat - aanwezig, dat was soms lastig	- één vriendin, waar ze heel veel mee samen is - trekt aandacht door gillen en stompen	gelijk
C7	- weinig vrienden, weinig sociale contacten - op de achtergrond, verlegen, bedeesd	- paar vrienden, ook buiten school - timide, maar niet op negatieve manier	vooruitgang
C8	- ging voornamelijk met meisjes om - geen leidende rol, ook geen volgende - maakte geen ruzie, eerder bemiddelaar	- hij heeft veel vrienden - heel aanwezig, verkondigt veel, dat roept wel eens ergernis op - soms clown uithangen - goedgehumeurd	achteruitgang
C9	- manipulatief naar vrienden en leeftijdsgenoten - leidersrol	- alle vrienden hebben 'een bepaalde achtergrond' - geen leidersrol - zijn wel goede maatjes	vooruitgang
C10	- rustig, leuk, gezellig - makkelijk aansluiting - speelde graag met meisjes	- veel vriendinnen - assertief en spraakzaam	gelijk
C11	- sociaal vaardig, respectvol - kon met veel kinderen overweg	- genoeg vriendinnen - geen leidersrol - af en toe wat dominant tegen medeleerlingen	achteruitgang
Totaal			5x vooruit 2x achteruit 4x gelijk

Tabel B48. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	- eenling, wordt buitengesloten - uitslover - onhandig met te laten zien hoe goed hij is in sport - gebrek sociale vaardigheden - staat klaar voor anderen	- werd gepest, gaat nu beter - doet stoer bij vrienden, maar gaat niet te ver - is een meeloper - hij is wat afstandelijk	vooruitgang
T2	- goede omgang met anderen - kan met iedereen overweg - aardig en betrouwbaar	- één goede vriend in de klas - beetje een uitslover - geen grote mond	achteruitgang
T3	- goede omgang met anderen	- wil 'betere' vrienden - makkelijk beïnvloedbaar, is nog niet fout gegaan - vlotte, humoristische jongen	gelijk
T4	- goede omgang met anderen, maar vrij beperkt - ze spreekt niet af met kinderen in de buurt of buiten school	- goede omgang met Marokkaanse en Nederlandse kinderen - samenwerking is lastig, kan niet goed opbouwende kritiek geven - komt voor zichzelf op - geen sociale contacten buiten school(tijd)	gelijk
T5	- goede omgang met anderen - meeloper: vind kinderen met 'image' interessant (die verkeerde kant op gaan en kattenkwaad uithalen)	- veel vrienden - voortrekker en meeloper - sust ruzietjes	vooruitgang
T6	- moeizame omgang met anderen - veel ruzie, scheldt anderen uit - roddelen - geen vaste vriendschappen	- veel vriendinnen in de klas - vriendinnen met nichtjes - soms wat impulsief en ondoordacht	vooruitgang
T7	- omgang afhankelijk van haar gesteldheid. Zoekt soms conflicten op en had dan ruzie - wel vriendinnen, maar daar kon ze ook ruzie mee hebben	- eerst gepest, nu vriendinnen - aanwezig, op positieve manier - enthousiast en leidende rol	vooruitgang
T8	- geliefd bij klasgenoten - kon ook gemeen uit de hoek komen en iemand pesten	- voortrekker, leider - vrienden in de klas en op straat - haalt ongein uit op school	gelijk
T9	- een paar vriendinnen in de klas - ze redde zich wel, ging prima	- vriendinnen in de klas - leidt ze graag af, maakt grapjes - is snel geraakt	achteruitgang
T10	- verwesterd Turks meisjes wat problemen gaf: ze raakte geïsoleerd - weinig sociaal gevoel / sociaal onvermogen en riep soms narigheid over zich heen - erg op zichzelf gericht	- grote mond - populair - geen leider	vooruitgang
T11	- stille, teruggetrokken jongen - schuw, houdt anderen op afstand	- heeft vrienden - ingetogen, maar sympathiek en	vooruitgang

	- goede omgang met anderen, maar legt niet makkelijk contact - gevoel voor humor - populair doordat hij goed kon voetballen	humoristisch	
T12	- goede omgang met anderen	- kent jongens van school, voetbal en uit de flat - is op school best populair, veel vrienden	gelijk
T13	- moeizame omgang met anderen - egocentrisch en moeilijk verplaatsen in een ander - onhandig in contacten - soms ruzie, mede door zeurderig en aanstellerig gedrag	- wordt snel afgeleid door klasgenoten - alleen Turkse en Marokkaanse vrienden - kan dominant zijn	vooruitgang
Totaal			7 x vooruit 4 x gelijk 2 x achteruit

Tabel B49. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in contact met leeftijdsgenoten

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	- is bang dat hij niet geaccepteerd wordt - dekt zich in door pestgedrag	- weinig echte vrienden - heel beïnvloedbaar	gelijk
C2	- goede omgang met anderen	- heel sociaal, veel vrienden - leidende rol	gelijk
C3	- goede omgang met anderen, humoristisch - soms wel gepest - wat jong van geest	- hoort bij clubje Turkse jongens - draait rustig mee	gelijk
C4	- niet met iedereen goed in de omgang - pest om niet gepest te worden	- veel vrienden - unaniem tot klassenoudste benoemd door initiatief tonen en organiseren	vooruitgang
C5	- moeizame omgang met anderen - geen vrienden in de klas	- vrienden in de klas, lijkt goed op zijn plek - doet wel mee, maar is niet de leider	vooruitgang
C6	- sociaal vaardig - heel grappig	- wel vrienden - druk en aandachttrekkerig - grens grappig/overdreven	achteruitgang
C7	- goede omgang met iedereen - vrolijk - hield zich wat afzijdig	- kan met iedereen in de klas goed overweg - houdt zich wat afzijdig	gelijk
C8	- niet met iedereen goed in de omgang, selectief - kan pesten, kan ook respecteren	- veel vrienden - dwingt angst en respect af - gedraagt zich sociaal wenselijk naar docenten, maar bedreigt leerlingen	achteruitgang
C9	- sociaal onhandig - pester en gepest - heel snel boos - uitdagende houding	- gaat wel om met meisjes, maar niet echte vriendinnen - wel bepalend, maar loopt ook mee om erbij te horen	vooruitgang
C10	- goede omgang met anderen	- leuk, positief	gelijk
C11	- geliefd bij iedereen - bescheiden	- meeloper - maakt rare opmerkingen	achteruitgang
C12	- op school vrienden, buiten school niet - aanwezig en bijdehand	- wel bekenden, geen vriendinnen - wantrouwig - werd wat gepest	achteruitgang
C13	- veel vrienden - lacht (te) veel	- één goede vriendin - gaat wat meer praten - soms irritant druk	achteruitgang
Totaal			3 x vooruit 5 x gelijk 5 x achteruit

§ 10. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2011 naar verandering in vrijetijdsbesteding

Tabel B50. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar verandering in vrijetijdsbesteding

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	Veel thuis en in buurthuis, niet op straat.	Lezen, voetballen, computeren, kickboxen, bijbaantje.	Vooruitgang
T2	Voetballen, computerspelletjes	Computeren, rondhangen op straat, 'cool zijn', en soms voetbal of fitness.	Achteruitgang
T3	Ze deed niet veel	Nogal lui. Tijdens mentoraat gestopt met taekwondo. Contacten met familie.	Gelijk
T4	Op straat rondhangen, voetballen	Op straat rondhangen en voetballen. Geen belangstelling voor voetbalclub.	Gelijk
T5	Sport veel	Karate op hoog niveau, voetballen op straat, computeren, bibliotheek, met vrienden optrekken.	Gelijk
T6	Veel op zichzelf, winkelen, bezig met make-up.	Winkelen, rondhangen met vriendinnen, tv kijken.	Vooruitgang
T7	Voetballen op straat.	Computeren, voetballen bij club, maar gestopt omdat dat niet goed gaat.	Achteruitgang
T8	Meidenclub, taekwondo, voetballen op straat.	Met vriendinnen hangen, kletsen en winkelen. Wisselend in hobby's. Tijdens mentoraat gestopt met taekwondo en dansen	Achteruitgang
T9	Veel voetballen op straat	Voetballen op straat. Geen interesse in sportclub	Gelijk
T10	Voetballen op straat	Voetballen bij club, computeren. Tijdens mentoraat meer op straat gaan rondhangen.	Vooruitgang.
T11	Naar een buurtcentrum	Buiten struinen en voetballen	Gelijk
T12	Computeren	Kickboxen en optrekken met schoolvrienden. Geen interesse meer in computeren.	Vooruitgang
Totaal	5x goed 7 x slecht	5x goed 7x slecht	4x vooruit 3x achteruit 5x gelijk

Tabel B51. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar verandering in vrijetijdsbesteding

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T2	- voetballen (bij een club) - Turkse bijles	- voetballen (bij een club) - moskee - televisie, computer	gelijk
T3	- voetballen (bij een club) - veel thuis - televisie, computer	- voetballen (club en op straat) - rondhangen met vrienden - televisie	gelijk
T4	- Veel thuis - lezen - computeren	- veel thuis - slapen - mobiele telefoon - computer - judo (bij vereniging)	vooruitgang
T6	- voetballen (bij een club)	- voetballen (bij een club en op straat) - computer	gelijk
T7	- voetballen (bij een club en op straat) - buiten spelen met andere jongens	- voetballen (bij een club en op straat) - veel buiten - computer	gelijk
T8	- spelen met vriendinnen in de buurt - computer (msn)	- mobiele telefoon - veel thuis - geen hobby's of interesses	gelijk
T9	- voetballen (bij een club) - rondhangen - kattenkwaad uithalen	- voetballen (bij een club) - rondhangen - beetje computeren	gelijk
T10	- buurtcentrum	- rappen - voetballen (op straat)	gelijk
T18	- veel huiswerk	- huiswerk - computer - voetballen (bij een club en op straat)	vooruitgang
T19	- voetballen (op straat) - tekenen - computer	- voetballen (op straat) - veel buiten - computer	gelijk
T21	- veel voetballen (bij een club en op straat) - meehelpen in het gezin	- veel voetballen (bij een club en op straat)	gelijk
Totaal			2x vooruit 9x gelijk

Tabel B52. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011naar verandering in vrijetijdsbesteding

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	- meer buiten dan thuis - veel sport (voetballen? thaiboxen?)	- gestopt met sporten - veel buiten, niet meer rondhangen - internetten	achteruitgang
C2	- weinig buiten - veel voorlezen aan en oppassen op kleine broertje	- eten, film en stad met een paar klasgenoten	vooruitgang
C3	- huiswerk maken, leren - bij familie en thuis helpen	- computer - voetballen (op straat) - winkelen	achteruitgang
C4	- voetballen	- chillen op straat (geen hangjongere)	achteruitgang
C5	- lezen - aan school werken	- voetballen - veel thuis	gelijk
C6	Onb.	- pingen, whatsappen, etc. - veel met uiterlijk bezig - geen sport	Onb.
C7	- gamen	- gamen	gelijk
C8	- bezig zijn met kleding	- kletsen - met vrienden omgaan	gelijk
C9	- voetbal	- geen sport - computer, games	achteruitgang
C10	- geen sport - meteen na school na moskee tot etenstijd	- geen sport - veel thuis	gelijk
C11	- creatief en sportief - aan school werken	- met vriendinnen omgaan - winkelen	achteruitgang
Totaal			1 x vooruit 4 x gelijk 5 x achteruit 1 x onbekend

Tabel B53. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in vrijetijdsbesteding

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
T1	- voetballen (bij een club) - karate (bij een club)	- voetballen (op straat) - karate (bij een club)	gelijk
T2	- voetballen (bij een club)	- voetballen (bij een club) - thaiboxen (bij een club)	vooruitgang
T3	- voetballen (bij een club en op straat) - computeren en televisie - lezen	- voetballen (bij een club en op straat) - gamen	gelijk
T4	- veel thuis - lezen - computer en televisie	- schoolwerk - lezen, tv kijken - veel thuis, helpen thuis	gelijk
T5	- voetballen (bij een club) - buiten spelen	- kickboxen (bij een club) - op straat 'hangen'	gelijk
T6	- veel thuis - computeren en televisie	- televisie - met vriendinnen naar de stad	gelijk
T7	- meiden-kookclub van het wijkcentrum - lezen - televisie	- meidenclub van het wijkcentrum (koken, zumba, etc) - tekenen en lezen - thuis helpen	gelijk
T8	- voetballen (op straat) - met vrienden op straat	- op straat 'hangen' - met vrienden afspreken - televisie kijken	gelijk
T9	- buiten spelen	- thuis zitten - met make up bezig zijn	gelijk
T10	- niets bijzonders - gestopt met turnen - computeren	- weinig - computeren	gelijk
T11	- voetballen (op straat)	- voetballen (op straat)	gelijk
T12	- voetballen (bij een club en op straat)	- voetballen (bij een club) - computeren - (huis)werk	gelijk
T13	- voetballen (bij een club) - buiten spelen - computeren	- voetballen (op straat) - fitness - televisie kijken en computeren	gelijk
Totaal			1 x vooruit 12 x gelijk

Tabel B54. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar verandering in vrijetijdsbesteding

Nr.	Voormeting	Nameting	Verandering
C1	- niet veel - thuis zitten	- veel eten - soms buiten spelen	gelijk
C2	- voetballen - thuis zijn	- thuis zijn	achteruitgang
C3	- voetballen (bij een club)	- voetballen (bij een club)	gelijk
C4	- voetballen (op straat) - buiten spelen - bij opa en oma spelen	- computer en tv - af en toe voetbal (bij een club)	gelijk
C5	- volleybal (bij een club) - omgang met vrienden	Onb.	Onb.
C6	- tekenen - buiten spelen - veel fietsen	- geen sport	achteruitgang
C7	- kerkelijke activiteiten - binnen hangen	Onb.	Onb.
C8	- voetballen (bij een club)	- buiten hangen - voetballen (op straat)	achteruitgang
C9	- buiten spelen en rondhangen	- hangen - thuis zijn	gelijk
C10	- thuis hulp in huishouding - buiten spelen	- geen sport	gelijk
C11	- buiten spelen - voetballen (bij een club)	- voetballen (bij een club) - voetbalwedstrijden kijken	gelijk
C12	- computeren	- thaiboxen (bij een club) - lezen, computer, tv	vooruitgang
C13	- thuis helpen in huishouding - buiten spelen	- thuis helpen in de huishouding - computer, tv	gelijk
Totaal			1 x vooruit 7 x gelijk 3 x achteruit 2 x onbekend

§ 11. Onderzochte aandachtsleerlingen onderzoeksgroep School's cool per cohort, testgroep en controlegroep in periode 2008-2012 naar veranderingen in sociaal-emotioneel functioneren volgens de CBCL gedragstest

Tabel B55. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door docenten en mentoren (TRF)

Problemen	Voormeting docenten po (N=11)			Nameting mentoren (N=12)			Nameting docenten vo (N=9)		
	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokkengedrag	50	81-C	62,5	50	85-C	57,3	50	68-B	56,6
Somatische klachten	50	67-B	55,1	50	91-C	56,8	50	77-C	58,0
Angstig / depressief	50	80-C	64,5	50	84-C	58,3	50	62	54,3
Sociale problemen	50	79-C	64,2	50	83-C	56,1	50	60	53,6
Denkproblemen	50	68-B	55,3	50	75-C	55,5	50	73-C	53,4
Aandachtsproblemen	50	68-B	55,8	50	74-C	55,3	50	64	54,4
Overtreden van regels	50	70-B	57,9	50	74-C	55,3	50	70-B	61,7
Agressiviteit	50	90-C	60,9	50	90-C	55,6	50	66	58,4
Geïntern. problemen	45	74-C	63,2	45	92-C	58,5	38	65-C	55,3
Geëxtern. problemen	46	80-C	60,1	40	83-C	52,8	40	67-C	59,0
Totaliteit problemen	50	73-C	60,5	42	78-C	55,0	50	68-C	57,6

Legenda: c staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; b staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'

Problemen met teruggetrokken gedrag, angstig/depressief gedrag en sociale problemen zijn het meest afgenomen. In mindere mate geldt dat voor aandachtsproblemen en agressiviteit. Over toename of afname van denkproblemen en overtreden van regels verschillen de vo-docent en de mentor van oordeel. Daarentegen zijn somatische klachten van de leerlingen toegenomen in ernst. Het valt op dat de mentoren van School's cool positiever oordelen over het voornamelijk externaliserende gedrag van de leerlingen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de mentor alleen één op één contact heeft met een leerling en een leerling in deze setting meer geneigd is te gehoorzamen aan zijn mentor. In een meer sociale context, zoals een schoolklas, is de kans groter dat een kind de regels niet opvolgt of agressief gedrag vertoont naar anderen toe.

Tabel B56. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaren 2008-2010 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door leerlingen zelf (YRS) en vergeleken met scores van docenten en mentoren (TRF)

	Nameting leerlingen (N=11)			Nameting mentoren (N=12)	Nameting docenten vo (N=9)
Problemen	Min.	Max.	Gem.	Gem.	Gem.
Teruggetrokken gedrag	50	61	52,8	57,3	56,6
Somatische klachten	50	72-C	55,2	56,8	58,0
Angstig / depressief	50	60	51,9	58,3	54,3
Sociale problemen	50	59	51,6	56,1	53,6
Denkproblemen	50	63	53,3	55,5	53,4
Aandachtsproblemen	50	60	51,8	55,3	54,4
Overtreden van regels	50	58	52	55,3	61,7
Agressiviteit	50	54	51	55,6	58,4
Geïntern. problemen	30	66-C	46,7	58,5	55,3
Geëxtern. problemen	34	56	43,4	52,8	59,0
Totaliteit problemen	32	57	43,5	55,0	57,6

Tabel B57. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2010-2011 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door docenten en mentoren (TRF)

	Voormeting docenten PO (N=11)			Nameting mentoren (N=9)			Nameting docenten VO (N=11)		
Problemen	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokkengedrag	50	70-B	56,3	50	62	54,9	50	65	55,5
Somatische klachten	50	64	51,3	50	58	52,4	50	64	53,2
Angstig / depressief	50	79-C	58,1	50	56	51,9	50	61	54,6
Sociale problemen	50	79-C	58,0	50	58	52,2	50	61	53,7
Denkproblemen	50	65	52,8	50	50	50,0	50	65	52,1
Aandachtsproblemen	50	66	53,8	50	68-B	55,9	50	67-B	55,5
Overtreden van regels	50	64	51,8	50	64	54,6	50	64	53,4
Agressiviteit	50	63	54,5	50	64	53,8	50	65	56,0
Geïntern. problemen	38	74-C	53,6	45	59	51,3	48	61-B	53,7
Geëxtern. problemen	40	62-B	50,4	40	65-C	51,9	40	63-B	54,1
Totaliteit problemen	38	70-C	52,7	40	63-B	52,4	45	64-C	53,8

Legenda: C staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; B staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'

Tabel B58. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2010-2011 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door docenten (TRF)

Problemen	Voormeting docenten PO (N=11)			Nameting docenten VO (N=11)		
	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokken gedrag	50	65	58,5	50	68-B	55,1
Somatische klachten	50	67-B	52,8	50	91-C	57,3
Angstig / depressief	50	69-B	60,0	53	76-C	59,2
Sociale problemen	50	67-B	58,1	50	69-B	57,7
Denkproblemen	50	70-B	53,3	50	68-B	54,5
Aandachtsproblemen	50	67-B	54,0	50	67-B	56,3
Overtreden van regels	50	70-B	54,0	50	74-C	56,3
Agressiviteit	50	84-C	56,5	50	78-C	57,9
Geïntern. problemen	49	67-C	59,3	48	84-C	58,5
Geëxtern. problemen	40	79-C	52,4	40	76-C	56,6
Totaliteit problemen	48	70-C	55,5	46	80-C	57,8

Legenda: C staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; B staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'

Tabel B59. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door docenten (TRF)

Problemen	Voormeting docenten PO (N=13)			Nameting docenten VO (N=13)		
	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokken gedrag	50	62	54,5	50	81-C	57,2
Somatische klachten	50	70-B	55,4	50	65	52,8
Angstig / depressief	50	73-C	57,3	50	68-B	56,7
Sociale problemen	50	79-C	58,2	50	65	54,7
Denkproblemen	50	66	52,4	50	66	51,2
Aandachtsproblemen	50	79-C	56,6	50	70-B	55,3
Overtreden van regels	50	65	54,3	50	70-B	56,5
Agressiviteit	50	73-C	56,8	50	72-C	59,1
Geïntern. problemen	38	72-C	54,5	45	70-C	54,9
Geëxtern. problemen	40	70-C	53,2	46	72-C	58,2
Totaliteit problemen	45	76-C	55,4	44	72-C	55,5

Legenda: C staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; B staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'

Tabel B60. Aandachtsleerlingen testgroep cohort schooljaar 2011-2012 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door mentoren (TRF)

Problemen	Voormeting mentoren (N=13)			Nameting mentoren (N=13)		
	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokken gedrag	50	68-B	56,4	50	63	54,9
Somatische klachten	50	67-B	54,2	50	65	54,5
Angstig / depressief	50	67-B	53,5	50	69-B	52,8
Sociale problemen	50	63	53,8	50	65	53,2
Denkproblemen	50	66	53,0	50	65	51,2
Aandachtsproblemen	50	64	53,5	50	63	54,2
Overtreden van regels	50	61	52,5	50	61	55,7
Agressiviteit	50	60	52,8	50	64	55,4
Geïntern. problemen	45	67-C	53,8	38	67-C	52,1
Geëxtern. problemen	40	60-B	49,6	46	64-C	54,2
Totaliteit problemen	43	60-B	52,5	46	63-B	53,6

Legenda: C staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; B staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'

Tabel B61. Aandachtsleerlingen controlegroep cohort schooljaar 2011-2012 naar sociaal-emotioneel functioneren volgens CBCL-gedragstest ingevuld door docenten (TRF)

Problemen	Voormeting docenten PO (N=11)			Nameting docenten VO (N=11)		
	Min.	Max.	Gem.	Min.	Max.	Gem.
Teruggetrokken gedrag	50	68-B	54,8	50	74-C	55,7
Somatische klachten	50	65	54,8	50	67-B	54,3
Angstig / depressief	50	73-C	56,6	50	68-B	54,8
Sociale problemen	50	72-C	57,4	50	69-B	56,5
Denkproblemen	50	58	52,7	50	58	51,2
Aandachtsproblemen	50	68-B	54,5	50	67-B	54,2
Overtreden van regels	50	56	52,9	50	84-C	55,4
Agressiviteit	50	63	55,5	50	82-C	56,5
Geïntern. problemen	45	72-C	54,4	45	71-C	53,5
Geëxtern. problemen	40	62-B	52,5	40	80-C	53,5
Totaliteit problemen	40	60-B	54,4	43	73-C	53,5

Legenda: C staat voor clinical en is een kwalificatie voor zorgwekkend; B staat voor borderline, een kwalificatie voor 'op het randje'